KERKENPASPOORTEN

Liemers & Doesburg

Versie juli 2021

In opdracht van:

GEMEENTE ZEVENAAR

Gemeente Duiven

GEMEENTE DOESBURG

gemeente Westervoort

Inleiding

Dit kerkenpaspoort heeft als doel om in een oogopslag te zien wat de toekomst is van de kerkgebouwen in de Liemers en Doesburg. Per kerkgebouw is er een kerkenpaspoort opgemaakt na een gesprek met de eigenaar van het gebouw (voorjaar 2021). In het paspoort wordt de huidige stand van zaken, het toekomstperspectief en de historische waarde van het gebouw omschreven.

Dit kerkenpaspoort maakt onderdeel uit van de kerkenvisie Liemers & Doesburg. Deze kerkenvisie heeft als doel om met kerkeigenaren, locatieraden, erfgoedorganisaties, inwoners en andere belanghebbenden het gesprek te voeren over de toekomst van de religieuze gebouwen. Door met elkaar in kaart te brengen wat de wensen en mogelijkheden zijn, kunnen kansen worden benut om waar mogelijk kerken als religieus erfgoed te behouden en de leefbaarheid te vergroten.

Categorieën

De kerkgebouwen zijn onderverdeeld in onderstaande categorieën, die staan benoemd bovenaan ieder paspoort:

A. *Blijft in religieus gebruik.*
B. *Blijft in religieus gebruik maar wordt afhankelijk van medegebruik.*
C. *Kerkgebouw verliest religieus gebruik en gaat in principe herbestemd worden.*
D. *Het kerkgebouw is herbestemd.*
E. *Nu religieus gebruik, toekomst is onzeker.*

OVERZICHT VAN DE KERKEN

ZEVENAAR

1. Sint Helenakerk Aerdt
2. St-Galluskapel Angerlo
3. St-Galluskerk Angerlo
4. St.-Franciscuskerk Babberich
5. St.-Martinuskerk Herwen
6. St.-Martinuskerk Giesbeek
7. Dorpskerk Lathum
8. Dorpskerk Lobith
9. Heilige Maria Onbevlekt Ontvangen Lobith
10. Sint Martinuskerk Oud-Zevenaar
11. Heilige Martinuskerk Pannerden
12. Heilige Gerardus Majellakerk Spijk
13. Gereformeerde Kerk Tolkamer
14. Heilige Andreaskerk Zevenaar
15. Ontmoetingskerk Zevenaar
16. Molukse Kerk Zevenaar
17. Koninkrijkszaal Zevenaar
18. Mevlana Moskee Zevenaar

DOESBURG

19. Anadolu Moskee Doesburg
20. Ooipoortkerk Doesburg
21. Bethelkerk Doesburg
22. Nieuw-Apostolische Kerk Doesburg
23. Gasthuiskerk Doesburg
24. Grote- of Martinikerk Doesburg
25. St.-Martinuskerk Doesburg
26. Gereformeerde Kerk Doesburg

DUIVEN

27. De Stek Duiven
28. Heilige Remigiuskerk Duiven
29. Heilige Andreaskerk Groessen
30. Heilige Antonius Abtkerk Loo
31. Samen op Weg Kapel Duiven

WESTERVOORT

32. Rooms Katholieke St. Werenfriduskerk
33. Protestantse Werenfriedkerk
34. kerkgebouw ‘De Verzameling’

Op de volgende kaarten kunt u klikken op de verschillende gebouwen, u gaat dan direct naar het kerkenpaspoort over dat gebouw. Via de pijltjes kunt u door het paspoort bladeren, via het icoon van het huis onderaan de pagina, keert u weer terug naar deze pagina.

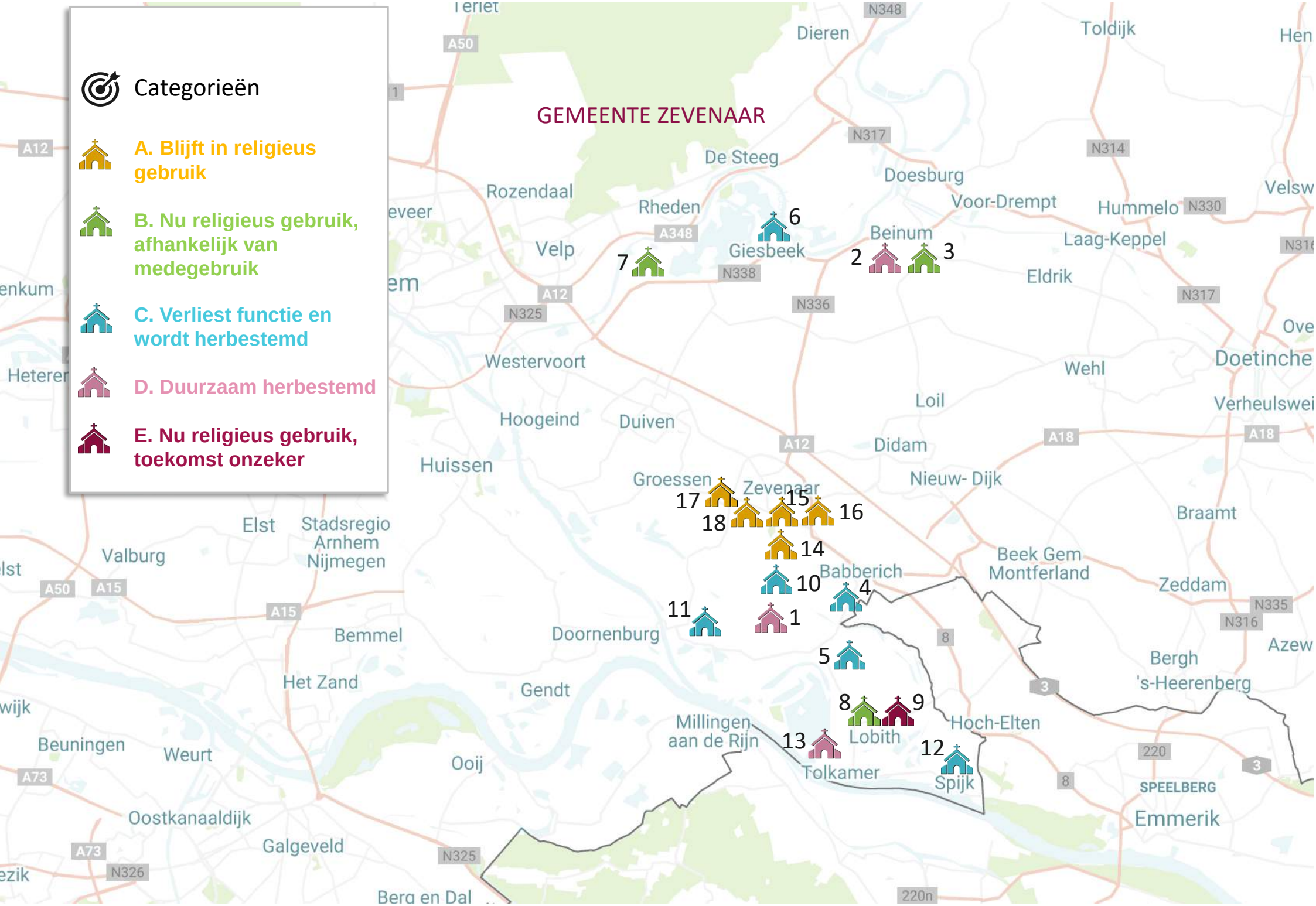
Categorieën
A. Blijft in religieus gebruik
B. Nu religieus gebruik, afhankelijk van medegebruik
C. Verliest functie en wordt herbestemd
D. Duurzaam herbestemd
E. Nu religieus gebruik, toekomst onzeker
GEMEENTE ZEVENAAR
Dieren
Toldijk
De Steeg
Doesburg
Rozendaal
Rheden
Voor-Drempt
Hummelo
Velp
Giesbeek
Beinum
Laag-Keppel
Eldrik
Westervoort
Wehl
Doetinche
Loil
Hoogeind
Duiven
Didam
Huissen
Groessen
Zevenaar
Nieuw- Dijk
Braamt
Elst
Stadsregio Arnhem Nijmegen
Valburg
Babberich
Beek Gem Montferland
Zeddam
Bemmel
Doornenburg
Bergh
's-Heerenberg
Het Zand
Gendt
Millingen aan de Rijn
Lobith
Hoch-Elten
Beuningen
Weurt
Ooij
Tolkamer
Spijk
SPEELBERG
Emmerik
Oostkanaaldijk
Galgeveld
Berg en Dal
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18

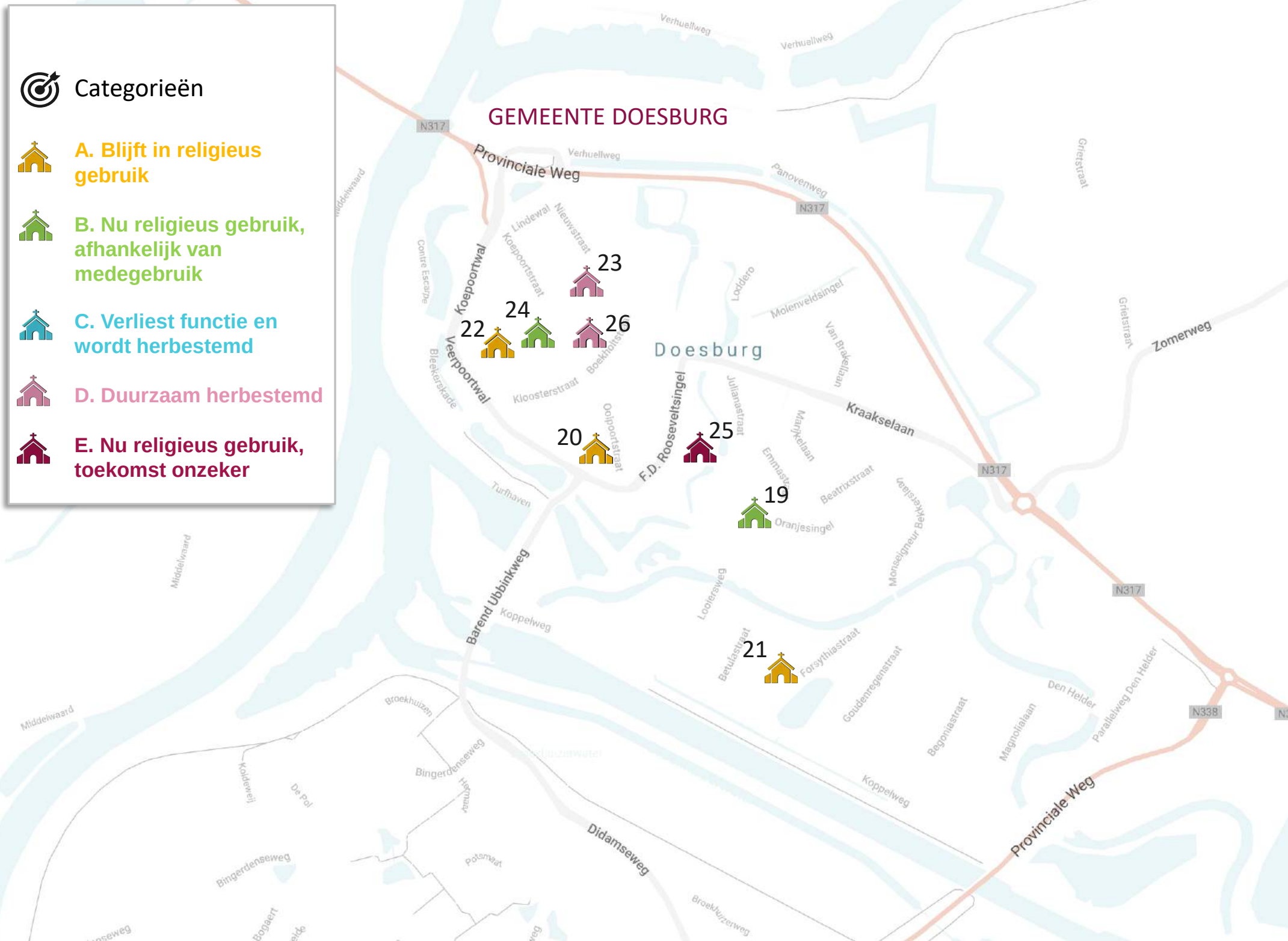
Categorieën
A. Blijft in religieus gebruik
B. Nu religieus gebruik, afhankelijk van medegebruik
C. Verliest functie en wordt herbestemd
D. Duurzaam herbestemd
E. Nu religieus gebruik, toekomst onzeker
GEMEENTE DOESBURG
Doesburg
Provinciale Weg
Verhuellweg
Panovenweg
N317
N338
Koepoortwal
Veerpoortwal
Kraakselaan
F.D. Rooseveltsingel
Barend Ubbinkweg
Didamseweg
Zomerweg
Koppelweg
Middelwaard
Bingerdenseweg
Broekhuizen
Kloosterstraat
Molenveldsingel
Oranjesingel
Forsythiastraat
Goudenregenstraat
Begoniastraat
Magnolialaan
Den Helder
Parallelweg Den Helder
Turfhaven
Bleekerskade
Contre Escarpe
Lindewal
Nieuwstraat
Koepoortstraat
Ooipoortstraat
Julianastraat
Marijkelaan
Beatrixstraat
Van Brakellaan
Loddero
Grietstraat
Lootersweg
Betulastraat
Monseigneur Bekkerslaan
Potsmaat
Hermaat
Koldeweij
De Pol
Bogaert
Broekhuizerweg
22
23
24
25
26
20
19
21

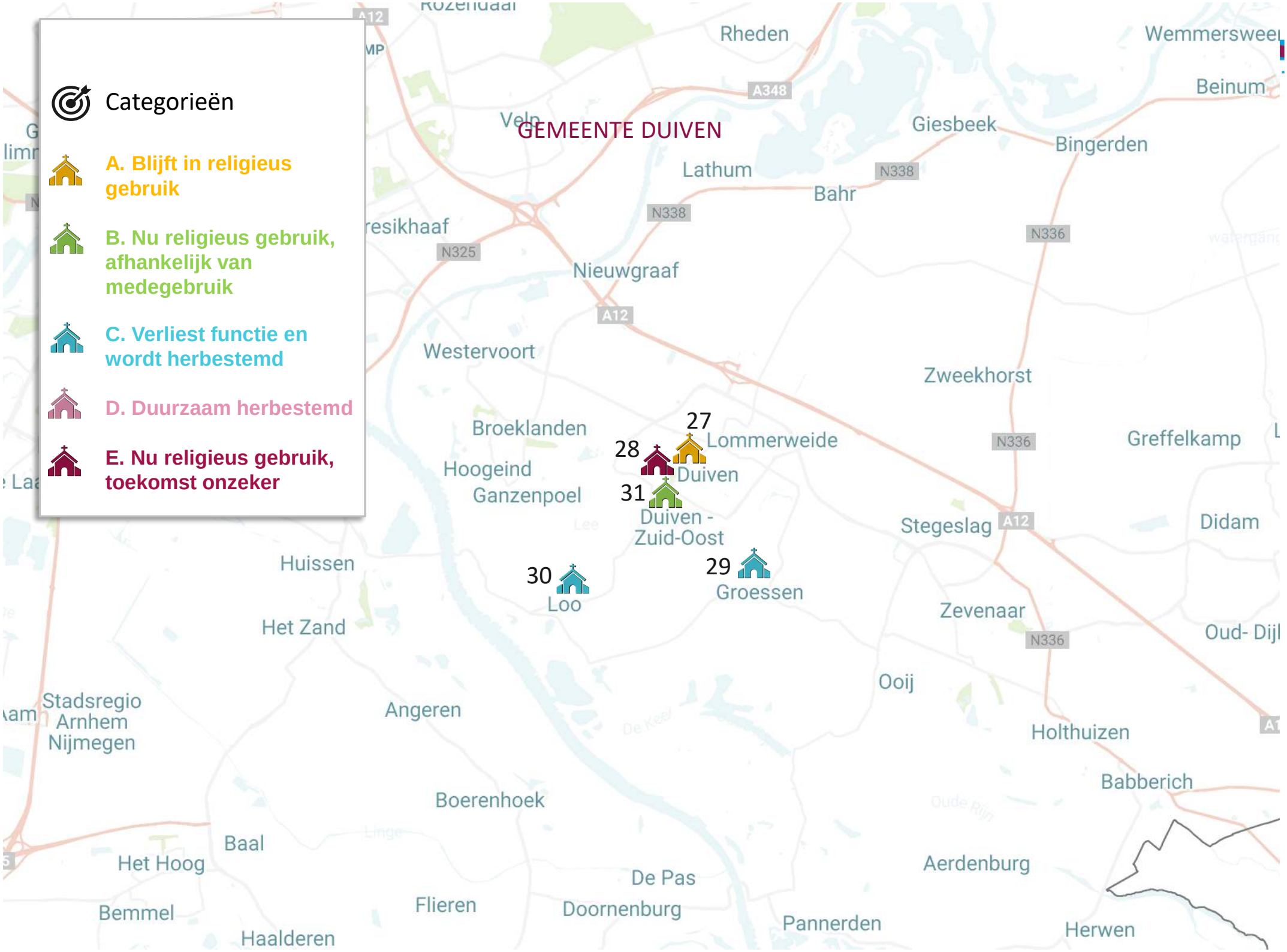
Categorieën
A. Blijft in religieus gebruik
B. Nu religieus gebruik, afhankelijk van medegebruik
C. Verliest functie en wordt herbestemd
D. Duurzaam herbestemd
E. Nu religieus gebruik, toekomst onzeker
GEMEENTE DUIVEN
27
28
31
29
30
Rheden
Wemmersweer
Beinum
Giesbeek
Bingerden
Lathum
Bahr
Nieuwgraaf
Westervoort
Zweekhorst
Broeklanden
Lommerweide
Greffelkamp
Hoogeind
Duiven
Ganzenpoel
Duiven - Zuid-Oost
Stegeslag
Didam
Huissen
Loo
Groessen
Zevenaar
Oud- Dijl
Het Zand
Ooij
Stadsregio Arnhem Nijmegen
Angeren
Holthuizen
Babberich
Boerenhoek
Baal
Het Hoog
Aerdenburg
De Pas
Bemmel
Flieren
Doornenburg
Pannerden
Herwen
Haalderen
A12
A348
N338
N336
N325

*= geen kerkenpaspoort van aanwezig

Samenvatting

Uit de gevoerde gesprekken met de eigenaren blijkt dat 10 gebouwen in religieus gebruik blijven en 6 gebouwen al herbestemd zijn (met name woningen). Voor ruim de helft van de religieuze gebouwen in de Liemers en Doesburg speelt dat er op dit moment wordt gezocht naar een nieuwe bestemming, het gebouw afhankelijk wordt van medegebruik om open te kunnen blijven of dat het gebruik in de toekomst onzeker is.

Op de volgende pagina is een overzicht te zien van alle behoeften die uit de gesprekken met gebouweigenaren naar voren kwamen. Vooral de kerkeigenaren uit categorie B, C en E hebben behoefte aan meer kennis over o.a. subsidiemogelijkheden, wat mogelijk is qua mede- of herbestemming en inspirerende voorbeelden.
Op 28 april 2021 is een daarom een informatiebijeenkomst gehouden voor alle eigenaren waarin o.a. de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, het Restauratiefonds en de Kerkvernieuwers op deze thema's in zijn gegaan.

Naast de informatiebijeenkomst, worden n.a.v. deze behoeften op 11 september 2021 tijdens de Open Monumentendag, fietsroutes georganiseerd langs de religieuze gebouwen in de Liemers en Doesburg.

Toekomst gebouwen

A.
10
Blijven in religieus gebruik

C.
9
Verliezen religieus gebruik + wordt herbestemd

E.
?
3
Nu religieus gebruik, toekomst onzeker

B.
6
Blijven in religieus gebruik en wordt afhankelijk van medegebruik

D.
6
Is herbestemd

Vervolg samenvatting

Deze fietsroutes worden gratis beschikbaar gesteld via de app 'Izi travel', waardoor mensen een route kunnen volgen langs de verschillende kerken met daarbij direct allerlei informatie over de gebouwen (geschiedenis, gebruik en ideeën toekomst).

Op 11 september zelf krijgen de eigenaren de mogelijkheid hun kerk open te stellen en verhalen te delen uit de geschiedenis en plannen te delen voor de toekomst. Daarnaast fietsen de wethouders en ambtenaren van de betrokken gemeenten ook mee. De routes blijven ook na 11 september beschikbaar en onder beheer van Rafelroutes.

Het doel is om op deze manier blijvend informatie beschikbaar te stellen aan de inwoners van de Liemers en Doesburg over wat de verschillende religieuze gebouwen te bieden hebben, verhalen lezen/horen over de geschiedenis en de plannen voor de toekomst. De kerkeigenaren kunnen op deze manier inwoners ook vragen mee te denken en ideeën ophalen, bijv. in het geval van herbestemming/medebestemming. Daarnaast kan er op deze manier ook afstemming en inspiratie ontstaan tussen de eigenaren onderling, maar ook tussen de eigenaren en de andere partijen in de omgeving zoals een dorpshuis. Tot slot is het een kans om op een laagdrempelige manier meer in beeld te komen als verhuurlocatie.

Behoeften gebouweigenaren

Afstemming over activiteiten

Meer in beeld komen als verhuurlocatie

Betrokkenheid van gemeente

Inspiratie voorbeelden/stappenplan

Draagkracht en draagvlak van inwoners

Kennis over subsidies

Kennis over erfgoed/monumenten

Heilige huisjes fietsroute

SPECTRUM
partner met elan.

Neem een kijkje in de toekomst van de Liemerse & Doesburgse religieuze gebouwen

Fiets mee op 11 september 2021 tijdens de open monumentendag.

Voor meer informatie hou de website van www.rafelroutes.nl in de gaten.

KERKENPASPOORT

Sint Helenakerk Aerdt

nr. I

Kerkweg 26 Aerdt

Stichting Oude Gelderse Kerken

1300

Rooms-katholiek

Culturele activiteiten

Duurzaam herbestemd

CATEGORIE D

Stand van zaken

De van oorsprong Katholieke kerk was tot 2017 in bezit van de Protestantse Kerk Rijnwaarden. Vanwege verminderd kerkbezoek is ervoor gekozen om de kerk over te dragen aan de Stichting Oude Gelderse Kerken (SOGK). De SOGK ontzorgt wat betreft het onderhoud (brandblussers, orgel, advies over temperatuur etc.) en een lokale werkgroep, bestaande uit 5 leden, zorgen voor een cultureel programma in de kerk.

De lokale werkgroep organiseert zo'n 4-5 exposities per jaar (o.a. van de kunstkring Rijnwaarden), concerten (o.a. jong talent) en stelt de kerk in de zomer op zondagen open voor fietsers en wandelaars. Daarnaast houdt de schutterij een jaarlijks feest in de kerk en wordt er een midwinterfeest gegeven waar het hele dorp welkom is. Tot slot wordt de kerk ook gebruikt voor uitvaarten, huwelijken, verjaardagen en lezingen. De werkgroep stemt deze activiteiten af met het lokale dorpshuis.

De werkgroep is verantwoordelijk voor het organiseren van activiteiten en haalt hiermee een bijdrage op voor het onderhoud, de SOGK is verantwoordelijk voor het onderhoud.

Er kunnen 100-150 mensen in de kerk. Er ligt ook een begraafplaats naast de kerk.

KERKENPASPOORT

Sint Helenakerk Aerdt

nr. 1

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: forse laat-gotische dorpskerk uit de 16e eeuw, toren mogelijk uit XII B
- Ligging: aan de rand van het dorp aan de dijk, omgeven door een ruime tuin en een kerkhof
- Zintuigen: uitstekende akoestiek en een orgel uit 1846 van H. Haffmans

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De 16e eeuwse kerk bestaat uit een toren uit de 13e-14e eeuw dat aan de zuidzijde begeleid wordt door een smalle zijbeuk, de natuurstenen banden verlevendigen het metselwerk. De kruisribgewelven van het schip rusten op zware ronde zuilen. De gewelfribben rusten op gebeeldhouwde kraagstenen, waarvan enkelen voorzien van koppen Het koor is hoger dan het schip en is driezijdig gesloten. Het koor dateert uit de 15e eeuw. De sluitstenen van het koor bevatten onbewerkte wapenschildjes.

b. Omgevingswaarde

Voor het dorp Aerdt heeft de kerk een grote omvang. De kerk speelt een belangrijke rol in de skyline van Aerdt (en directe omgeving). Het groene terrein rond de kerk is ingevuld door een gazon met lage haagjes en jonge bomen. Tussen de kerk en de dijk ligt het kerkhof.

c. Gebruikswaarde

De kerk wordt onder andere gebruikt voor exposities, concerten, huwelijkssluitingen en uitvaartdiensten, incidenteel vind er nog kerkdiensten plaats. De kerk is oorspronkelijk aan Sint Helena gewijd. Rond de feestdag van Sint Helena (18 augustus) vindt in Aerdt de jaarlijkse kermis plaats.

d. Toekomstwaarde

De kerk wordt nu verhuurd. De uitstekende akoestiek is een kwaliteit die meer gebruikt kan worden in de toekomst.

Sint Helenakerk Aerdt

Toekomstperspectief

Dankzij de SOGK is het gebouw duurzaam herbestemd. Er is enig verloop in de vrijwilligers van de werkgroep, maar er haken ook weer nieuwe mensen aan.

Behoefte

De lokale werkgroep heeft geen verdere behoefte aan ondersteuning. Bij vragen kunnen en voor ondersteuning kunnen ze bij Stichting Oude Gelderse Kerken terecht.

KERKENPASPOORT

St.-Galluskapel Angerlo

nr.2

Doesburgseweg 2 Angerlo

Particulier bezit (geen vrije toegang)

1949

Rooms-katholiek

Woning

Duurzaam herbestemd

CATEGORIE D

Stand van zaken en toekomstperspectief

Deze schuurkerk is inmiddels in eigendom van een particulier. De eigenaar heeft het voornemen om van de kerk een woning te maken

Foto's Gelders Genootschap

KERKENPASPOORT

St.-Galluskapel Angerlo

nr.2

Karakteristieke kwaliteiten:

- Gemeentelijk monument
- Opzet: eenvoudige, sobere vormgeving als noodkerk na WOII
- Architectuur: belangrijke plaats in het oeuvre van J.W. Weiss als toenmalige gemeentearchitect
- Zintuigen: bescheiden afmetingen, veel ramen voorzien van glas-in-lood

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De parochiekapel Sint Gallus (ook wel St. Martinuskapel genoemd) is in 1949 oorspronkelijk gebouwd als parochiekerkje. Deze kleine kerk heeft geen kerktoren, maar is wel voorzien van een dakruiter met klok. Door plaatselijk initiatief is dit kerkje vlak na de tweede wereldoorlog gebouwd als noodkerkje voor het katholieke volksdeel in het dorp Angerlo. Op de plek van Sint Galluskapel stond vroeger een schuur, de eenvoudige vormen van de kapel herinneren aan het voormalige agrarische karakter daarvan. Zowel het exterieur als het interieur zijn eenvoudige en sober opgezet. Het sobere materiaalgebruik en terughoudende decoratie van het interieur zijn het gevolg van de beperkte middelen die beschikbaar waren kort na de oorlog. Het schuurkerkje is ontworpen door J.W. Weiss in een traditionalistische bouwstijl (Delftse School). Weiss was een gemeente architect, die vooral lokaal actief was.

b. Omgevingswaarde

Het kerkje valt pas op als je er langs rijdt. Het terrein aan de voorzijde van de kerk is bestraat en bezit één smalle boom. Aan de achterzijde wordt de kerk van een openbare parkeerplaats gescheiden middels een lage haag . De zijgevel staat op de rooilijn, grenzend aan de stoep.

c. Gebruikswaarde

De kerk is aan de eredienst onttrokken en verkocht.

d. Toekomstwaarde

Er zijn plannen om de kerk een nieuwe bestemming te geven, hiermee zal de toekomst van het kerkgebouw zijn gewaarborgd.

KERKENPASPOORT

St.-Galluskerk Angerlo

nr.3

Dorpsstraat 31 Angerlo

PKN Angerlo-Doesburg

Circa 1100

PKN

Kerkdiensten + exposities

Nu religieus gebruik, afhankelijk van medegebruik

CATEGORIE B

Stand van zaken

Deze kerk is één van de oudste romaanse kerken in Nederland. Naast de kerk is er een pastorie en een bijgebouw.

De kerk is in eigendom van de PKN Angerlo-Doesburg. Deze gemeente bestaat uit een fusie tussen de Hervormde Gemeente van Angerlo, de Hervormde Gemeente van Doesburg, de Gereformeerde Kerk Doesburg en de Evangelisch-Lutherse Gemeente. De gemeente heeft circa 750 actieve leden. De gemeente heeft twee gebouwen: de Grote Kerk in Doesburg en de Sint Galluskerk in Angerlo. Eén dienst in de maand vindt plaats in Angerlo, de overige in Doesburg. In de winter wordt dit schema omgedraaid i.v.m. de stookkosten. In Angerlo wordt de dienst door ongeveer 30 mensen bezocht.

Er is een stichting opgericht ter behoud van de kerk. Er zijn zo'n 10 vrijwilligers betrokken. Deze stichting zoekt naar nevenbestemming van de kerk en organiseert o.a. exposities. Het gebouw heeft echter een aantal beperkingen (vast banken, weinig licht) waardoor het organiseren van andere activiteiten in de kerk lastig is.

De pastorie wordt verhuurd aan stichting Komdersuut, een pioniersplek met als doel om verschillende generaties elkaar te laten ontmoeten en een plek te bieden voor een inhoudelijk gesprek en inspiratie. Zij hebben de pastorie opgeknapt (sanitair, keuken). Het is nog niet duidelijk of zij op de langere termijn genoeg middelen kunnen genereren om op deze plek te blijven.

Het bijgebouw, de Wemershof, wordt o.a. gebruikt voor het koffie drinken na de dienst. Het wordt ook mondjesmaat verhuurd bijv. door de muziekschool.

KERKENPASPOORT

Sint Galluskerk Angerlo

nr.3

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: het oudste kerkgebouw van de Liemers en Doesburg. Het materiaalgebruik geeft het gebouw een bijzondere uitstraling.
- Opzet: sobere afwerking en kleine, hooggeplaatste ramen, geeft een ingetogen sfeer. De historie is meteen voelbaar.
- Ligging: de ruime ligging van het ensemble in het groen met hoge bomen heeft een bijzondere waarde.

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De romaanse Sint Galluskerk is het oudste kerkgebouw van de Liemers en Doesburg. De kerk bevat bouwdelen uit verschillende periodes. Al in 1033 werd een eenbeukig pre-romaans kerkje gebouwd van ijzeroersteen. Het romaanse turfstenen schip stamt uit circa 1100, de noorderzijbeuk stamt uit de 12e eeuw en het turfstenen koor stamt uit de 14e eeuw. Karakteristiek voor de romaanse bouwstijl zijn de oorspronkelijke vierkante pijlers in de kerk en de rondbogen bij raam- en deuropeningen. Kort na de oorlog werd de zwaar beschadigde kerk gerestaureerd. De kerk werd in de oorspronkelijke romaanse staat teruggebracht met behulp van oude turfstenen en donkere ijzeroerstenen. Hierbij werden het schip en zijbeuk weer voorzien van een romaanse dakhelling, de gotische schipvensters werden vervangen door romaanse vensters en de toren werd in baksteen herbouwd.

b. Omgevingswaarde

De kerk heeft een centrale ligging in Angerlo en wordt omsloten door drie wegen. Het terrein rondom de kerk is ingericht met gras en hoge bomen en wordt middels een lage haag afgescheiden van de weg en een aanliggende speelplek. Door de vrije ligging is er goed zicht op de kerk. De bescheiden spits is pas te zien als je de kerk nadert. Voor de omgeving heeft de kerk een hoge historische waarde.

c. Gebruikswaarde

De banken bevinden zich aan de zijden van het schip waardoor iedereen goed zicht heeft op het koor en de spreekstoel. De banken zijn bereikbaar via het middenpad of via de noorderzijbeuk waar exposities kunnen plaats vinden. Het bankenplan zorgt voor een maximaal aantal zitplaatsen, maar belemmerd ook de vrije indeling voor andere functies. De massieve wanden (van tufsteen en oerijzersteen) en kolommen en de hooggeplaatste ramen zorgen voor de beleving van een intieme sfeer en bescheidenheid, maar kan ook donker overkomen. Parkeren langs de stoep of weg is mogelijk.

St.-Galluskerk Angerlo

d. Toekomstwaarde

De kerk heeft potentie om nog meer te functioneren als meervoudig gebruik voor de gemeenschap van Angerlo. De kerk biedt kansen wanneer het vloeroppervlak vrij indeelbaar is. Het zal nader onderzocht moeten worden of dit (deels of geheel) gerealiseerd kan worden, bijvoorbeeld door een deel van de banken verrijdbaar te maken, de vloerindeling te wijzigen, of de banken op creatieve wijze her te gebruiken. Naast de nu al voorkomende organisatie van exposities kan ook gedacht kan worden aan bijvoorbeeld bijeenkomsten, lezingen, (boeken)beurs/ruilbeurs. Bij het multifunctionele gebruik kunnen ook de tuin, de pastorie en de Wemershof betrokken worden. Het beperkte licht kan voor bepaalde gebruik juist een kracht zijn, met een goed verlichtingsplan kunnen de gebruiksmogelijkheden van de kerk versterkt worden.

Toekomstperspectief

De PKN-gemeente bezit twee kerken en zet met name in op de verhuur van de Grote Kerk in Doesburg om inkomsten te genereren om beide gebouwen te behouden. De gemeente wil wel onderzoeken of er meer kansen zijn om de Sint Galluskerk te verhuren voor extra inkomsten.

Behoefte

Meer verhuur, waarbij een focus ligt op de verhuur van de Grote Kerk in Doesburg.

KERKENPASPOORT

St.-Franciscuskerk Babberich

nr.4

Babborgaplein 5 Babberich

St. Willibrordus parochie

1955

Rooms-katholiek

De kerk staat momenteel te koop.

De kerk verliest functie en wordt herbestemd.

CATEGORIE C

Stand van zaken & toekomstperspectief

Door de teruglopende kerkbezoeken heeft het bestuur van de RK Parochie St. Willibrordus besloten om de kerk te sluiten. Per 1 januari 2021 zijn er geen reguliere zondagvieringen meer in deze kerk. Het in stand houden en onderhouden van deze kerklocatie kan de parochie zich niet meer veroorloven. Bij het zoeken naar een nieuwe bestemming van de kerk wil de parochie rekening houden met het Katholieke erfgoed, leefbaarheid en gemeenschapsopbouw. Nieuw gebruik moet respectvol zijn naar huidige gebruik. Bij verkoop van het gebouw moet de exploitatie voor 10 jaar gewaarborgd zijn.

Deze kerk is verkocht aan een ontwikkelaar om er (zorg)appartementen van te maken. De foyer wordt multifunctioneel en blijft beschikbaar voor de vrijwilligers van de kerk. Deze foyer is een relatief kleine ruimte die ingezet wordt als stiltecentrum.

KERKENPASPOORT

St.-Franciscuskerk Babberich

nr.4

Karakteristieke kwaliteiten:

- Geen monumentale status
- Ensemble: kerk, pastorie, klooster, begraafplaats, calvarieberg, kloostermuur en beelden
- Opzet: religie (kerk) en wonen (appartementen in klooster)
- Architectuur: goed voorbeeld van Bossche School en van belang voor het oeuvre van Jan de Jong
- Interieur: elementen uit de oude paterskerk

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Franciscus van Assisi uit 1955-1956 is gebouwd onder invloed van de Bossche School naar ontwerp van architect J. de Jong (zijn leermeester was Dom Hans van der Laan). Kenmerkend zijn de sobere architectuur met geometrische vormen en horizontale lijnen. Opvallend is dat de voorgevel scheef staat ten opzichte van het kerkgebouw. Het kerkinterieur stamt deels uit de oude paterskerk die werd gebouwd in 1858 en gesloopt werd in 1955. De toegepaste kunst in de kerk is van belang voor het oeuvre van de bekende kunstenaar Tonny Ros (mozaïek boven de ingang uit 1983) en Lelieveld (glas-in-loodramen uit 1982).
De kerk vormt een ensemble met de pastorie (1967), het klooster (1885), de begraafplaats, calvarieberg, kloostermuur en beelden.

b. Omgevingswaarde

De ligging van de kerk aan de rand van het dorp is beeldbepalend. De westzijde van de kerk (voorgevel met entree) is gelegen aan het Babborgaplein. Aan de oost- en noordzijde grenst het gebouw aan een klooster met patio. De Beekseweg scheidt de kerk aan de zuidzijde van het tegenoverliggende landgoed Halsaf, waarvan het terrein oorspronkelijke deel uit maakte.

c. Gebruikswaarde

De Sint Franciscuskerk is inmiddels onttrokken aan de eredienst.

d. Toekomstwaarde

Het plan is om het kerkgebouw her te bestemmen voor woningbouw en een maatschappelijke functie. Het gebouw is verkocht. Met de herbestemming wordt de toekomst van het gebouw veilig gesteld.

KERKENPASPOORT

St.-Martinuskerk Herwen

nr.5

Keurbeek 9 Herwen

St. Willibrordus parochie

1904

Katholiek

De kerk staat momenteel te koop.

De kerk verliest functie en wordt herbestemd.

CATEGORIE C

Stand van zaken

Door de teruglopende kerkbezoeken heeft het bestuur van de RK Parochie St. Willibrordus besloten om de kerk te sluiten. Per 1 januari 2021 zijn er geen reguliere zondagvieringen meer in deze kerk. Het in stand houden en onderhouden van deze kerklocatie kan de parochie zich niet meer veroorloven. Bij het zoeken naar een nieuwe bestemming van de kerk wil de parochie rekening houden met het Katholieke erfgoed, leefbaarheid en gemeenschapsopbouw. Nieuw gebruik moet respectvol zijn naar huidige gebruik. Bij verkoop van het gebouw moet de exploitatie voor 10 jaar gewaarborgd zijn. Het kerkgebouw heeft een flinke achterstand in onderhoud.

De kerk is momenteel gesloten vanwege Corona. Wel is er iedere week de gelegenheid om een kaarsje op te steken. Na Corona wil de locatieraad een afscheidsviering organiseren. Naast het koor kwamen er nog maar circa 10 mensen naar de kerk. De kerk werd bezocht door inwoners van Herwen en Aerdt.

De locatieraad heeft aangegeven geen behoefte te hebben om van deze kerk een dorpshuis of een andere maatschappelijke voorziening te maken. De dorpen Aerdt en Herwen hebben beiden een dorpshuis, die voor zover zij weten prima draaien. Er is geen behoefte aan een tweede sociaal culturele accommodatie. De kerk is naar hun mening niet geschikt voor appartementen omdat er dan niet voldoende daglicht is. De glas in lood ramen hebben allen een monumentale status.

De locatieraad hoopt dat het parochiecentrum (dat aan de kerk vast is gebouwd) beschikbaar blijft voor de vrijwilligers van het kerkhof, repetities van het koor en voor de themabijeenkomsten.

KERKENPASPOORT

St.-Martinuskerk Herwen

nr.5

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: een van de laatste kerken in het oeuvre van de bekende architect Alfred Tepe
- Ligging: door omvang en ligging een beeldbepalend element voor Herwen en omgeving
- Zintuigen: kleurrijk interieur, licht en ruimtelijk

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

In 1904-1905 is deze kerk gebouwd op de plek van een voorgaande kerk uit 1818-1819 die in 1904 werd gesloopt. De dorpskerk in neogotische stijl is (een van de) laatste kerk(en) van de hand van de architect Alfred Tepe. Opvallend zijn de omvang en het bouwvolume. Verder vallen ook het silhouet en de oriëntatie NW-ZO in plaats van O-W op. Opmerkelijk zijn de uitgebouwde sacristie die bekroond is met een fraaie schoorsteen, de detaillering van de vormgeving van het exterieur en het rijk maar gedeeltelijk gewijzigd interieur. De kerk bezit enkele aanbouwen uit 1932 tegen de rechterzijgevel en een aanbouw uit 1987 aan de rechterzijde van één bouwlaag met een schilddak. Het interieur bevat diverse elementen uit de voorgaande kerk en veel elementen uit de periode 1904-1928. De kerk heeft hoge, gebrandschilderde ramen van onder ander Max Weiss, deze geven samen met de kleurrijke wandtegels en beschilderingen van de kruisribgewelven en kolommen kleur aan de kerk. De hoogte van de binnenruimte zorgt voor licht en lucht.

b. Omgevingswaarde

De kerk ligt iets terug ten opzichte van de Keurbeek en wordt deels van de weg gescheiden door middel van een lage, gemetselde muur en deels door een laag, stalen hekwerk. Links van de Sint Martinus kerk ligt het kerkhof. Tegen de rechterzijde is het parochiecentrum gebouwd. Het terrein aan de straatzijde is bestraat en deels voorzien van grind, verder bevinden zich hier een aantal hoge bomen, lage heesters en wordt het terrein aan de rechterzijde afgesloten door een lage haag. Vanwege haar omvang en markante silhouet is de Sint Martinus kerk sterk beeldbepalend voor Herwen en omgeving die bepaald wordt door een dijken- en polderlandschap.

c. Gebruikswaarde

Aan de overzijde van de Keurbeek bevinden zich parkeervakken. De Sint Martinuskerk is aan de eredienst onttrokken. Tot de verkoop blijft de kerk in gebruik voor specifieke vieringen zoals een uitvaart, huwelijk of schuttersviering. De vaste kerkbanken staan multifunctioneel gebruik in de weg.

St.-Martinuskerk Herwen

d. Toekomstwaarde

Als rijksmonument is het van groot belang om het gebouw te behouden als beeldbepalend element voor het dorp Herwen en haar omgeving. Er zal gezocht moeten worden naar een passende bestemming. Bij een herbestemming (met verduurzaming) is het van belang om de sfeer en ruimtebeleving van het interieur (deels) te waarborgen. Door het creëren van een (gedeeltelijk) vrij indeelbare vloer ontstaan meer kansen voor meervoudig gebruik van het kerkgebouw. De koppeling met het parochiecentrum vergroot de mogelijkheden voor een herbestemming. Vroegtijdige afstemming met RCE en de gemeentelijke monumentencommissie wordt geadviseerd.

Toekomstperspectief

De Parochie heeft contact met een potentiele koper. Het gaat om een Nederlandse wijnhandelaar die een wijngaard in Frankrijk heeft. De wijnhandelaar wil vanuit de kerk wijn gaan verkopen, wijnproeverijen organiseren en de kerk als opslag gebruiken. De koper wil zoveel mogelijk van de kerk intact laten. Mogelijk worden kerkbanken verplaatst of verwijderd.

De parochie heeft samen met de koper een hoorzitting georganiseerd voor de inwoners. Zij hebben positief gereageerd op de plannen. Er waren circa 50 mensen aanwezig.

Behoefte

De aanwezigen bij het gesprek geven aan nergens behoefte aan te hebben. Wel zijn ze uitgenodigd voor de startbijeenkomst van de kerkenvisie. Daarop reageerden ze positief en gaven ze aan dat ze daar misschien wel ideeën op konden doen.

Mogelijk kan het Gelders Genootschap de koper/gemeente helpen bij het nader bepalen van de erfgoedwaarden voor het verstrekken van een vergunning.

SPECTRUM
partner met elan.
GELDERS genootschap

KERKENPASPOORT

St.-Martinus Giesbeek

nr.6

Kerkstraat 39 Giesbeek

St. Willibrordus parochie

1909

Katholiek

Kerk gaat sluiten.

De kerk verliest functie en wordt herbestemd.

CATEGORIE C

Stand van zaken

Door de teruglopende kerkbezoeken heeft het bestuur van de RK Parochie St. Willibrordus besloten om de kerk te sluiten. Het in stand houden en onderhouden van deze kerklocatie kan de parochie zich niet meer veroorloven. Bij het zoeken naar een nieuwe bestemming van de kerk wil de parochie rekening houden met het Katholieke erfgoed, leefbaarheid en gemeenschapsopbouw. Nieuw gebruik moet respectvol zijn naar huidige gebruik. Bij verkoop van het gebouw moet de exploitatie voor 10 jaar gewaarborgd zijn.

Tot de overdracht aan een nieuwe eigenaar kan het kerkgebouw gebruikt worden voor oecumenische vieringen, trouwen, uitvaarten, dopen en andere vieringen. Het is niet meer mogelijk om een Eucharistieviering in de kerk te houden, hiervoor moeten de leden naar de Andreaskerk in Zevenaar.

Dicht bij de kerk staat een cultuurcentrum, een schuttersgebouw en een sporthal.

KERKENPASPOORT

St.-Martinus Giesbeek

nr.6

Karakteristieke kwaliteiten:

- Gemeentelijk monument
- Architectuur: karakteristiek wegens sobere, neogotische bouwstijl typerend voor begin 20e eeuw
- Zintuigen: veel lichtinval door hoge neogotische ramen
- Ensemble: kerk met pastorie en begraafplaats
- Gebruik: multifunctioneel gebruik is al aanwezig

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Sint Martinuskerk in Giesbeek werd in 1908-1909 gebouwd door de architect Th. Slinger in een neogotische bouwstijl. Deze kerk verving de kerk uit 1834. Bij deze typerend voor begin van de 20e - eeuwse bouwstijl werd teruggegrepen op de gotiek van de Middeleeuwen. De toren stamt deels uit 1948-1949. De kerk is middels een tussenlid verbonden aan de pastorie. In 2006 is de pastorie verkocht. Het interieur van de kerk is in 2007-2008 verbouwd ten behoeve van multifunctioneel gebruik, waarbij in de kerkzaal een nieuwe tegelvloer is aangebracht. Desondanks is de neogotische bouwstijl met eenvoudige, maar subtiele versieringen in baksteen en natuursteen nog goed waarneembaar. De hoge glas in lood ramen van het koor en de Mariakapel zijn nog oorspronkelijk en waardevol. Verder heeft de kerk een sober interieur met witte wanden en kruisribgewelven in baksteen. De toren is in 2008-2009 gereconstrueerd.

b. Omgevingswaarde

De kerk vormt samen met de pastorie en begraafplaats een markant ensemble door haar bouwvolume en de ligging in het hogere deel van het dorp Giesbeek, niet ver van de dijk van de IJssel. Het terrein rondom de kerk is bestraat. Aan de voorzijde wordt het terrein van de weg gescheiden door een hekwerk, aan de rechterzijde wordt het terrein van de Tuinstraat gescheiden door een hekwerk met heesters en een enkele boom. Aan de achterzijde is een groot grasveld aanwezig met aan de overzijde van de Pastoor Slingerstraat de begraafplaats.

c. Gebruikswaarde

De Sint Martinuskerk is inmiddels aan de eredienst onttrokken. Tot de verkoop blijft de kerk in gebruik voor specifieke vieringen. Door de verbouwing van het interieur zijn er een aantal ruimtes gerealiseerd die multifunctioneel gebruik mogelijk maken. In het voorste gedeelte van de kerk zorgt het bankenplan voor een maximaal aantal zitplaatsen, maar belemmert tevens een flexibele indeling voor andere functies. De hoge ramen zorgen voor veel lichtinval.

St.-Martinus Giesbeek

d. Toekomstwaarde

Het multifunctioneel gebruik van de kerk kan vergroot worden door te onderzoeken hoe het vloeroppervlakte van het voorste gedeelte van de kerk vrij indeelbaar kan worden gemaakt door bijvoorbeeld (deels) gebruik te maken van verrijdbare banken of losse stoelen waarbij de banken ergens in de kerk hergebruikt worden. Geadviseerd wordt een integraal advies voor verduurzaming op maat, rekening houdend met de monumentale waarden. Vroegtijdige afstemming met de gemeentelijke monumentencommissie is daarbij gewenst.

Toekomstperspectief

Een werkgroep bestaande uit inwoners en leden van de locatieraad, heeft onderzocht of ze het gebouw in eigendom kunnen overnemen.

In hun plan wilden ze het voorste gedeelte, Maria en Jozef zijde en het Priesterkoor beschikbaar houden voor de vieringen/diensten. Tevens wilden ze in deze ruimte starten met een (heilige) beelden museum. Onlangs hebben ze besloten om hun initiatief tot overname te stoppen. Er was te weinig draagvlak vanuit de geloofsgemeenschap en de inwoners om de plannen te realiseren.

Het parochiebestuur gaat nu op zoek naar een koper voor het gebouw.

KERKENPASPOORT

Dorpskerk Lathum

nr.7

Kerkstraat 8 Lathum

PKN Lathum-Giesbeek

1300-1400

PKN

Kerkdiensten + culturele activiteiten

Nu religieus gebruik, afhankelijk van medegebruik

CATEGORIE B

Stand van zaken

De Dorpskerk Lathum wordt gebruikt door de PKN Lathum-Giesbeek. Een gemeente met 300 leden (150 belijdend, 150 doopleden) waarvan zo'n 75 leden actief zijn. De leden zijn op leeftijd, vooral het actieve deel is tussen de 50 en 90 jaar. Zo'n 30 vrijwilligers zijn betrokken bij het in stand houden van de kerkdiensten, de diaconie en het bezoek van ouderen. Verder biedt de kerk onderdak aan het oudste kabinet orgel van Nederland (1736).

De kerk is een aantal jaar geleden fors gerestaureerd d.m.v. subsidie van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en de Provincie Gelderland. Op dat moment is er ook een stichting opgericht met als doel om culturele activiteiten in de kerk te organiseren en zo ook extra inkomsten te genereren en zodat het kerkgebouw meer wordt gezien als gebouw van het hele dorp. Deze stichting organiseert concerten en lezingen, hierop komen mensen uit de verre omgeving af.

De onderhoudsstaat van de kerk is goed/uitstekend. De helft kosten van het onderhoud komen uit een bijdrage van het rijk, een kwart vanuit de PKN-gemeente en een kwart vanuit de culturele activiteiten.

De kerk biedt ruimte aan zo'n 100 mensen.

KERKENPASPOORT

Dorpskerk Lathum

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: gotische zaalkerk met verschillende bouwfasen, koor mogelijk uit de 14e eeuw
- Zintuigen: sober, verschillende formaten stenen tonen goed de bouwhistorie. Historie voelbaar
- Opzet: flexibele vloerindeling, veel lichtinval en sobere afwerking
- Ligging: de kerk heeft een hoge historische en beeldbepalende waarde voor de omgeving

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De protestantse kerk in Lathum is een gotische kerk zonder gewelf, met driezijdig gesloten koor en een westtoren en spits. Het koor werd mogelijk al in de 14e eeuw gebouwd als kapel. De bouw van het schip en de toren volgden eind 15e eeuw, toen de kapel tot kerspelkerk van Bahr en Lathum werd verheven. Dit is onder andere te zien aan het verschillende formaat stenen van het schip en het koor. Een gevelsteen boven de toreningang herinnert aan de verwoesting van slot Bahr in 1495 en de overbrenging van de eredienst naar deze kapel. In 1614 werd de bovenste halve geleding van de toren opgetrokken. In de tweede helft van de 19e eeuw werd de oorspronkelijk eikenhouten kap aan het oog onttrokken, waardoor een kerkzaal ontstond. In 1973 werd er een nieuwe plavuizenvloer en elektrische vloerverwarming aangebracht. Het kerkinterieur is in 2005 grondig gerestaureerd.

b. Omgevingswaarde

De kerk ligt in de dorpskern van Lathum, aan het begin van de hoofd toegangsweg tot het dorp. De kerk ligt haaks op deze weg. Het terrein rondom de kerk is ingericht met een groene begraafplaats, enkele bomen en links van de kerk een klein pand onder zadeldak: het kerkelijk centrum De Wheme. Middels een hek van baksteen en gietijzer wordt het terrein afgescheiden van de weg. Aan de achterzijde van de kerk bevinden zich uitgestrekte weilanden en bomen. Door de relatief vrije ligging is de kerk, met name de spits, goed zichtbaar in de omgeving. De kerk heeft een hoge historische en beeldbepalende waarde voor de omgeving.

c. Gebruikswaarde

Tijdens de restauratie van het kerkinterieur in 2005 zijn de kerkbanken vervangen door stoelen ten behoeve van multifunctioneel gebruik van de kerk. De stoelen zorgen voor een vrij in te delen ruimte. Naast kerkdiensten worden er culturele activiteiten georganiseerd in de kerk, zoals concerten en lezingen. De relatief grote spitsboogvensters laten veel licht binnen. Parkeren is mogelijk langs de weg en op enkele parkeervakken aan de overzijde van de weg.

d. Toekomstwaarde

Omdat de kerkbanken zijn vervangen door eenvoudig verplaatsbare stoelen, is het vloeroppervlak zeer flexibel in te delen. Als gevolg wordt de kerk tegenwoordig dan ook multifunctioneel gebruikt.

Dorpskerk Lathum

Toekomstperspectief

Gezien het afnemende aantal leden en de hoge gemiddelde leeftijd, is het de vraag hoe lang de PKN-gemeente zijn bijdrage aan het onderhoud (zo'n 5000,- per jaar) kan leveren. En nog belangrijker dan het financiële vraagstuk, is het vraagstuk hoe het vrijwilligersbestand op peil kan worden gehouden. De gemiddelde leeftijd van de vrijwilligers is hoog. Nu de beheerder van de begraafplaats bijvoorbeeld heeft aangegeven te willen stoppen, is het lastig om hier een vervanger voor te vinden.
De gemeente zou het liefst ook, bijv. via de stichting ter behoud van de kerk, vrijwilligers willen trekken die enthousiast zijn om het culturele erfgoed te behouden.

Daarnaast voert de gemeente gesprekken met andere PKN-gemeenten uit de regio (Duiven, Rijnwaarden, Zevenaar, Didam, Westervoort en Lathum) over mogelijke samenwerking in de toekomst. Deze gesprekken zijn nog in de verkennende fasen.

Behoefte

- Binden en vinden van vrijwilligers, o.a. via de nieuwe stichting.
- Uitwisseling tussen andere kerken over de activiteiten op het culturele vlak. Een idee is om bijv. een carrousel met activiteiten die langs de verschillende kerken in de regio gaat te organiseren.

KERKENPASPOORT

Dorpskerk Lobith

nr.8

Markt 15 Lobith

Protestantse gemeente Rijnwaarden

1160

Nederlandse Hervormde Kerk
NK

Kerkdiensten + maatschappelijke functies.

Nu religieus gebruik, afhankelijk van medegebruik

CATEGORIE B

Stand van zaken

De Protestantse Gemeente Rijnwaarden is een kleine geloofsgemeenschap. De gemeente is gevormd vanuit de zes dorpen Aerdt, Herwen, Lobith, Pannerden, Spijk en Tolkamer, alle liggend in het buitengebied van de Rijnwaarden.

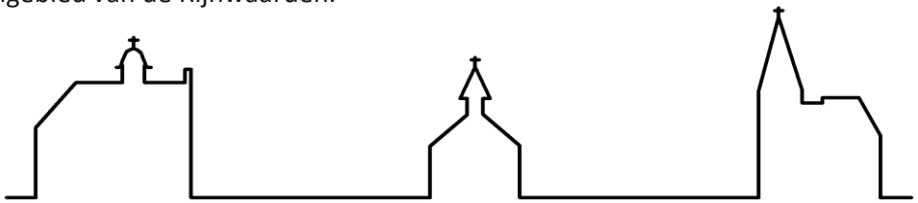

Vroeger bestond deze gemeente uit 3 kerken: van links naar rechts: Lobith, Tuindorp en Aerdt. De kerk in Tuindorp is herbestemd tot woning, zie kerk nr. 13 in dit paspoort. De kerk in Aerdt is overgedragen aan de SOGK, zie kerk nr. 1. De begraafplaats in Aerdt heeft de Protestantse gemeente nog wel in beheer en eigendom.

Momenteel bezoeken circa 40 mensen de kerkdienst. Als de eigen predikant spreekt dan loopt dit aantal op tot 50-55 leden. Financieel gaat het momenteel minder goed met de kerk. Er zijn te weinig leden om de kosten te betalen. De voorzitter van kerkrentmeester zegt: “Wij leven van het levend geld” Bij navraag over hoelang hij een toekomst voor de kerk ziet, geeft hij een schatting van 15 tot 20 jaar. Ze teren in op hun reserves en krijgen af en toe nog erfenissen.

De Protestantse Gemeente Rijnwaarden is in gesprek met Protestantse gemeente Zevenaar over een samenwerking. Het idee speelt om te rouleren met de diensten. Iedere week op een andere locatie een dienst aanbieden. Hiermee kunnen ze de kosten van een dominee verlagen en hoeft niet iedere kerk elke week het gebouw warm te stoken. De kerkrentmeester beseft zich wel dat hiermee nog steeds alle kerkgebouwen onderhoud nodig hebben en de lasten als verzekering ed. er niet mee verlaagd worden. Ook is zijn inschatting dat een groot deel van de mensen niet wil gaan rijden naar een andere kerk en de bezetting in totaal dus lager zal zijn.
Er wordt minimaal onderhoud uitgevoerd aan het monument, omdat daar geen geld voor is. Op het dak van de kerk zit asbest.

Dorpskerk Lobith

Stand van zaken - vervolg

In het naastgelegen gebouw ‘de ontmoeting’ wordt na de kerkdienst koffie geschonken. Daarnaast wordt deze ruimte af en toe gebruikt voor yoga, themabijeenkomsten en is een keer verhuurd als stemlokaal. Ook hebben ze afgelopen jaar weer 4500 oliebollen gebakken voor Tanzania. Dit bijgebouw is circa 15 jaar oud.

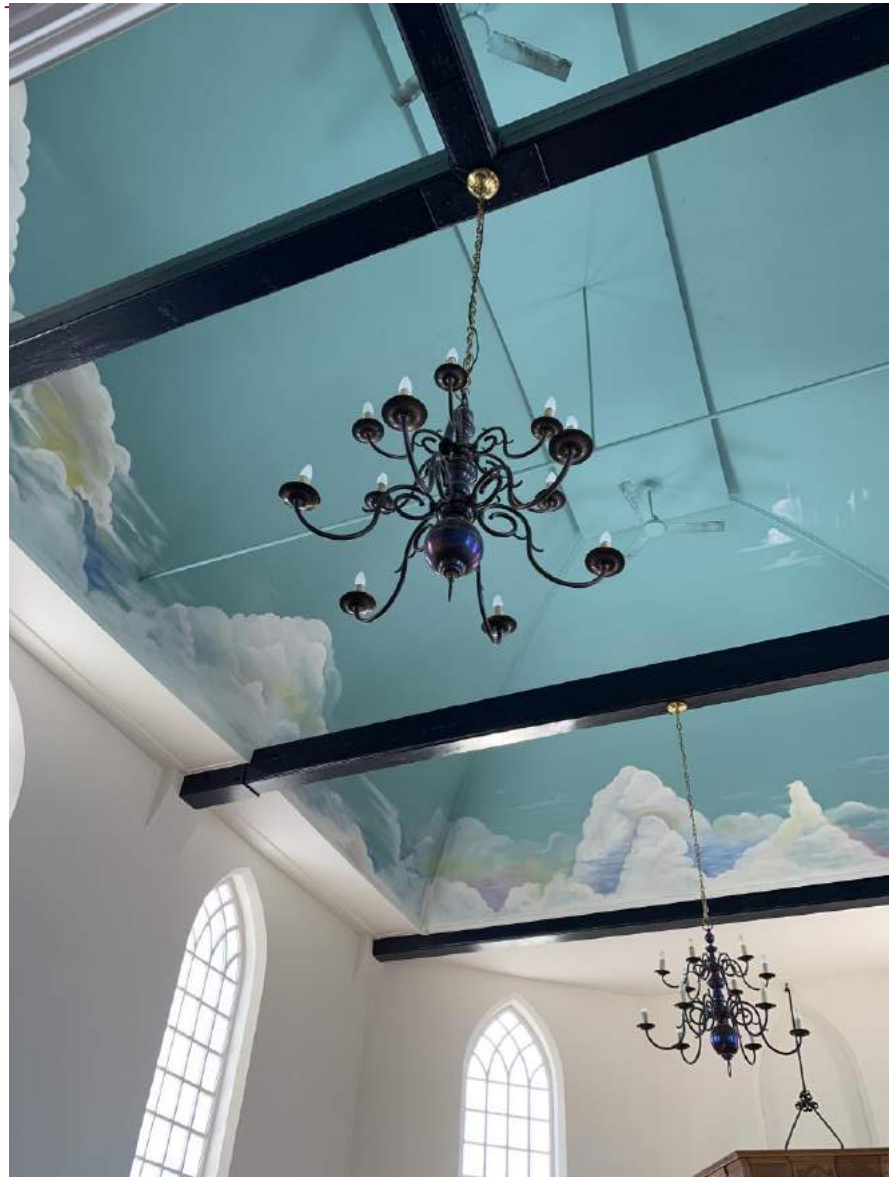

KERKENPASPOORT

Dorpskerk Lobith

nr.8

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: 17e-eeuwse zaalkerk met vrij veel elementen uit de bouwtijd, opvallend natuurstenen poortje
- Opzet: sobere afwerking, veel historische interieurelementen
- Zintuigen: vrij veel lichtinval door relatief grote spitsboogvensters
- Ligging: centrale ligging in Lobith, goed zichtbaar vanaf de markt
- Ensemble: kerk en ontmoetingscentrum

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Hervormde Dorpskerk in Lobith werd in 1660 gebouwd door Jan Kerstins, stadsmetselaar van Huissen, op de plaats van een in 1648 verwoeste kapel. Het betreft een zaalkerk, op het dak is een dakruiter geplaatst. De kerk is voorzien van relatief grote spitsboogvensters. In de langsgevel aan de straat bevindt zich een barok natuurstenen poortje met zware kroonlijst en de tekst Anno 1660. In 1661 werd de kerk ingewijd en werden er twee klokken van Peter IV van Trier in de dakruiter gehangen. Deze hangen er nog steeds. In de kerk staat een zeldzaam tweeklaviers kabinetsorgel dat rond 1790 is gemaakt door H.H. Hess, en in 1848 werd aangekocht. Het plafond is ooit tijdens een renovatie door een schilder voorzien van een wolkenlucht schildering. De kroonluchters zijn niet origineel. Aan de noordzijde van de kerk staat een eenlaags nieuwbouw ontmoeting centrum dat bij de kerk hoort en daarmee in verbinding staat.

b. Omgevingswaarde

De kerk ligt in het centrum van Lobith aan de Markt, een parkeerterrein en marktplein. De kerk wordt verder omsloten door wegen en bebouwing. De lengteas van de kerk is noordwest-zuidoost georiënteerd. Aan de westzijde staat een laag gebouw dat in gebruik is als supermarkt. Aan de noordzijde staat een eenlaags nieuwbouw ontmoeting centrum dat bij de kerk hoort en daarmee in verbinding staat. De kerk wordt middels een afwijkende bestrating en een rij lindenbomen afgescheiden van de weg en de markt.

c. Gebruikswaarde

De banken bevinden zich in drie rijen in het schip, aan de zijkanten en in het midden, en zijn bereikbaar via twee paden. Het bankenplan zorgt voor een maximaal aantal zitplaatsen, maar belemmert tevens een flexibele indeling voor andere functies. De relatief grote spitsboogvensters laten vrij veel licht binnen. Er is voldoende parkeerplek op het algemene parkeerterrein op de markt.

Dorpskerk Lobith

d. Toekomstwaarde

De kerk heeft potentie om nog meer te functioneren als multifunctioneel gebouw. De kerk biedt kansen wanneer het vloeroppervlak vrij indeelbaar is. Het zal nader onderzocht moeten worden of dit (deels of geheel) gerealiseerd kan worden, bijvoorbeeld door een deel van de banken verrijdbaar te maken, de vloerindeling te wijzigen, of de banken op creatieve wijze her te gebruiken. Het moderne bijgebouw van de kerk biedt al veel mogelijkheden voor meervoudig gebruik. Hierbij kan gedacht worden aan een buurthuisfunctie, cultureel-maatschappelijke activiteiten als exposities, lezingen of een (boeken)beurs/ruilbeurs, of bijvoorbeeld verhuur als vergaderruimte.

Toekomstperspectief

De kerk zou met name het bijgebouw vaker willen verhuren. Het dorpshuis gaat binnenkort sluiten. Deze is in eigendom van de gemeente. Ze hebben gesprekken gehad met verschillende verenigingen die nu gebruik maken van het dorpshuis, maar ze zijn een erg lage huur gewend: 10 euro voor een avond. Voor dit bedrag kan de kerk de ruimte niet gaan verhuren omdat de onkosten, zoals warm stoken, dan hoger zijn. Ze hoeven geen winst te maken, maar verhuur moet wel kostendekkend zijn.

Naast het dorpshuis is er ook nog een sporthal van de gemeente. Hier is de bezetting de afgelopen jaren steeds lager.

Behoefte

- Meer info/kennis/ideeën over hoe ze verhuurders kunnen vinden en wat dan een redelijke prijs is.
- Meer info over subsidies die gerelateerd zijn aan leefbaarheid en gemeenschapsvoorzieningen.
- De gemeente mag vaker bij ze komen voor incidentele of permanente verhuur, zoals een tijd geleden voor de huur van de Ontmoeting als stemlokaal.
- Meer info over hoe ze bewoners of initiatieven naar de Ontmoeting krijgen.

KERKENPASPOORT

Heilige Maria Onbevlekt Ontvangen Lobith

nr.9

Markt 4 Lobith

St. Willibrordus parochie

1887

RKK

Kerkdiensten

Nu religieus gebruik, toekomst onzeker

CATEGORIE E

Stand van zaken

Op dit moment wordt er eens per maand een eucharistieviering gehouden in de kerk, de andere zondagen is er een dienst van Woord en Communie. Er komen zo'n 30 tot 70 bezoekers naar deze diensten en er zijn zo'n 150 tot 200 vrijwilligers betrokken. Zij regelen o.a. de actie Kerkbalans, de schoonmaak, het kerkblad, de processie, er zijn twee koren, een koster etc. De leeftijd van de leden ligt tussen de 55 en 80 jaar.

Naast de kerk staat een parochie, hier zit o.a. het secretariaat. Het gebouw heeft achterstallig onderhoud.

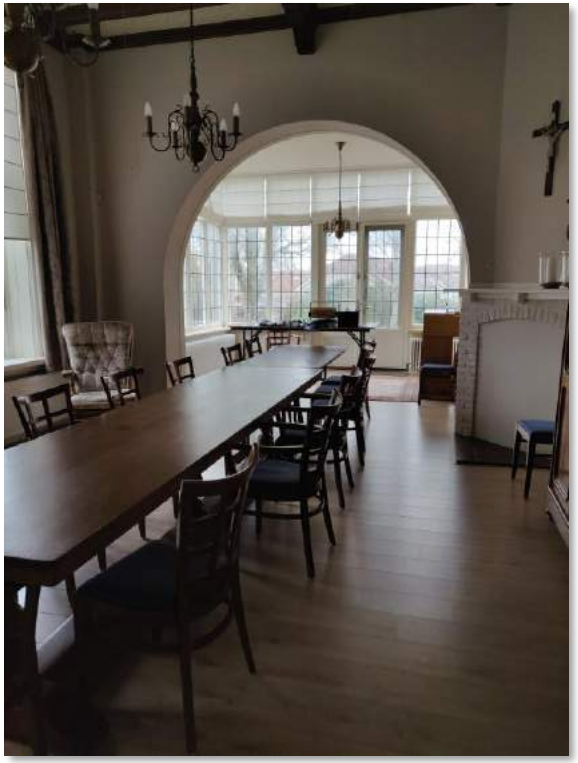

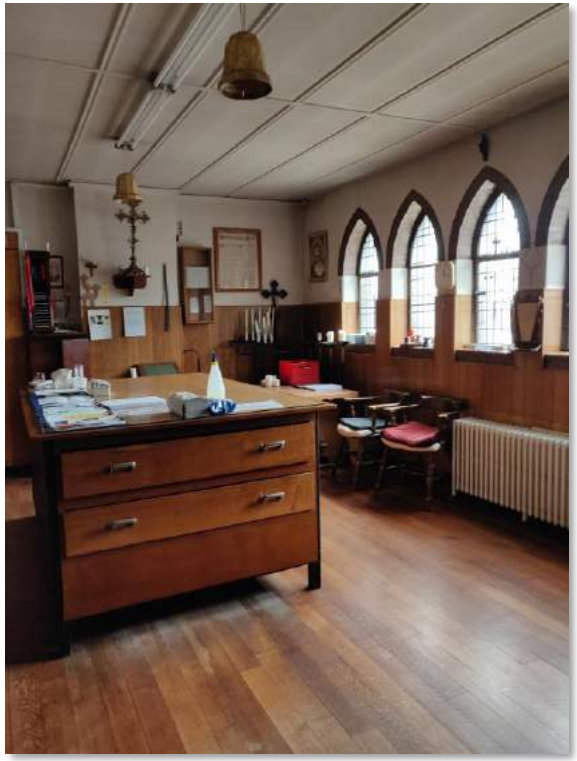

KERKENPASPOORT

Heilige Maria Onbevlekt Ontvangen Lobith

nr.9

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: belangrijk ontwerp van architect Alfred Tepe in karakteristieke neogotische stijl, met jaren dertig uitbreiding van architect Koldewey
- Zintuigen: open, ruimtelijke en lichte beleving door hoge stenen gewelven in eenvoudige kleurstellig en spitsboogvensters
- Ligging: beeldbepalend in de historische dorpskern van Lobith
- Ensemble: gezamenlijke ligging van kerk, pastorie en begraafplaats op een lagergelegen zelfstandig achtergebied

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Rooms-Katholieke Parochiekerk O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen werd in 1886 gebouwd ter vervanging van een kerkje uit 1842. Het is een belangrijk werk van architect Alfred Tepe. De kerk is gebouwd in een sobere, maar rijzige stijl met karakteristieke kenmerken uit de neogotiek zoals spitsboogvensters. In 1939 werd het oorspronkelijke koor vernieuwd en vergroot door architect B. Koldewey. Het koorstuk in gebrandschilderd glas van Max Weisman werd toen ook aangebracht. Tevens werd de toren voorzien van een zadeldakvormig dak. De uitbreiding vertoont invloeden van de Delftse school. Het interieur van de kerk bestaat uit stenen gewelven met een eenvoudige kleurstelling die gelijk is in het oude en nieuwe deel. De oudere tegelvloer in het schip geeft de grens met de nieuwbouw uit 1939 aan. Na oorlogsschade werd de kerk in 1945 gerestaureerd. De huidige pastorie werd in 1890 aan de oostzijde gebouwd. Het verbindingselement tussen de pastorie en kerk is voorzien van dezelfde gekoppelde spitsboogvensters als in koor.

b. Omgevingswaarde

De kerk ligt in de historische dorpskern Lobith op het lagergelegen stuk grond dat wordt omsloten door de Dorpsdijk, de Walhof en de Markt. De kerk is bereikbaar en goed zichtbaar vanaf de Markt dankzij een pad dat recht op de toren afloopt. Het overige deel van de kerk gaat grotendeels schuil achter de bebouwing langs de omringende straten en het kerkhof met begroeiing aan de noordzijde.

c. Gebruikswaarde

In de kerk zijn vier rijen banken, twee in het schip en een in elke zijbeuk. De banken zijn gericht op het altaar in het koor en dus langs de middenas opgesteld. Via het middenpad in het schip, en een pad in de zijbeuken zijn de banken te bereiken. Hoewel het bankenplan zorgt voor een maximaal aantal zitplaatsen, staat dit multifunctioneel gebruik in de weg. De hoge, gepleisterde gewelven en vensters zorgen voor de beleving van een ruimtelijke, open en lichte ruimte. Parkeren kan op de algemene parkeerplaats op de Markt achter de kerk.

Heilige Maria Onbevlekt Ontvangen Lobith

d. Toekomstwaarde

De kerk heeft potentie om multifunctioneel gebruikt te worden. Een flexibel indeelbaar vloeroppervlak biedt hiervoor kansen. Het zal nader onderzocht moeten worden of dit (deels of geheel) gerealiseerd kan worden, bijvoorbeeld door een deel van de banken verrijdbaar te maken. Er kan gedacht worden aan exposities, lezingen of concerten die ter plaatse van bijvoorbeeld het verhoogde koor of in de zijbeuken georganiseerd zouden kunnen worden.

Toekomstperspectief

Op dit moment blijft de kerk in functie, in 2023 wordt dit opnieuw overwogen. De verwachting is dat de kerk dan uit dienst wordt genomen.

Behoefte

- Bemiddeling in gesprekken met de provincie over subsidiemogelijkheden, bijv. wanneer er zowel woningen komen als ontmoetingsactiviteiten.
- In Lobith zijn veel verenigingen met allemaal eigen (oude) gebouwtjes. Het zou het nuttig zijn om uit te zoeken of deze meer gebundeld kunnen worden en bijv. kunnen worden samengebracht in de kerk.

KERKENPASPOORT

St.-Martinuskerk Oud-Zevenaar

nr.10

Kerkweg 8 Zevenaar

St. Willibrordus parochie

1454

Rooms-katholiek

Kerk gaat sluiten

De kerk verliest functie en wordt herbestemd.

CATEGORIE C

Stand van zaken

Door de teruglopende kerkbezoeken heeft het bestuur van de RK Parochie St. Willibrordus besloten om de kerk te sluiten. Het in stand houden en onderhouden van deze kerklocatie kan de parochie zich niet meer veroorloven. Bij het zoeken naar een nieuwe bestemming van de kerk wil de parochie rekening houden met het Katholieke erfgoed, leefbaarheid en gemeenschapsopbouw. Nieuw gebruik moet respectvol zijn naar huidige gebruik. Bij verkoop van het gebouw moet de exploitatie voor 10 jaar gewaarborgd zijn.

Stichting Sint Martinuskerk Oud-Zevenaar maakt zich sterk voor het openhouden van deze historische kerk. De Martinusraad is adviseur van deze stichting. De stichting heeft zich ingezet om van de St. Martinuskerk de hoofdkerk te maken. Maar nu wordt gevolgd dat de St. Andreaskerk de hoofdkerk wordt en dat de St. Martinuskerk levend blijft in de gemeenschap.

De afgelopen 4 tot 5 jaar heeft er geen onderhoud meer plaatsgevonden aan het kerkgebouw.

KERKENPASPOORT

St.-Martinuskerk Oud-Zevenaar

nr.10

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: forse middeleeuwse kerk met veel gotische kenmerken en een neogotische zuidbeuk naar ontwerp van J.Th.J. Cuypers en J. Stuyt
- Opzet: van oorsprong de hoofdkerk van Zevenaar
- Ligging: door vrije ligging goed zichtbaar in de omgeving. Historische en beeldbepalende waarde

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

Oud-Zevenaar is de plek waar in de 9e eeuw het Christendom in de Liemers is begonnen. De Rooms Katholieke Sint Martinuskerk is van oorsprong de hoofdkerk van Zevenaar. Al in 1276 werd de kerk vermeld. Het middenschip, de noordbeuk, het driezijdig gesloten koor en de toren werden omstreeks 1454-1464 gebouwd in laat-gotische bouwstijl. Kenmerken voor deze bouwstijl zijn de nadruk op verticaliteit, spitsboogvensters en het kruisribgewelf. De gewelven in de noorderzijbeuk steunen op kraagstenen met gezichten. In de late middeleeuwen werd de zuidbeuk vernieuwd en verbreed om te dienen als 'Mariakerk'. Tijdens oorlogsgeweld in 1572 werd de gotische torenspits in brand gestoken die bij haar val het kerkgebouw verwoestte. Na 1583 werd begonnen met het ingrijpend herstel van de Martinuskerk. Circa 1909 maakte de 16e-eeuwse zuidbeuk plaats voor de huidige neogotische zuidbeuk naar ontwerp van J.Th.J. Cuypers en J. Stuyt.

b. Omgevingswaarde

De kerk ligt in de zuidelijke punt van het dorp Oud-Zevenaar in de bocht van een dijk op een deels afgegraven terp. Zodoende ligt de kerk hoger dan het omliggende land. De voorzijde ligt aan een klein plein. Aan de overige drie zijden wordt kerk omsloten door de dijk met daarachter weilanden. De kerk is goed zichtbaar vanuit de nabije omgeving.

c. Gebruikswaarde

In de kerk zijn vier rijen banken, twee in het schip en een aan elke zijde van het schip, te bereiken via een middenpad in het schip en een pad in beide zijbeuken. Deze vaste banken belemmeren multifunctioneel gebruik. De kerk is goed bereikbaar en parkeren kan op het plein voor de kerk.

d. Toekomst(waarde)

Het is van belang om toekomstige kansen voor de kerk te onderzoeken, omdat de Sint Martinuskerk aan de eredienst wordt onttrokken. Wanneer het vloeroppervlak flexibel indeelbaar wordt gemaakt, bijvoorbeeld door de kerkbanken verrijdbaar te maken, biedt de kerk kansen voor meervoudig gebruik. De parkeerplaatsen en de fietsenstalling bij de kerk bieden mogelijkheden voor het organiseren van grotere evenementen als concerten en bruiloften. De kerk bestaat uit een grote, hoge ruimte. Het wordt het aanbevolen om te onderzoeken hoe deze ruimte duurzaam gebruikt zou kunnen worden.

St.-Martinuskerk Oud-Zevenaar

Toekomstperspectief

Er wordt gewerkt aan een plan dat de kern van het dorp omvat met als centrale plek de kerk, als ook de verbinding met het achterland, De Gelderse Waard.

De stichting heeft voor ogen om de kerk multifunctioneel te gaan gebruiken. Zo kan de kerk gebruikt worden als trouwlocatie, voor uitvaartdiensten, voor bijzondere vieringen, concerten enz. Met als doel om de kerk levend te houden voor de gemeenschap van Oud-Zevenaar/Ooy en toegankelijk te maken voor toerisme.

Ze willen de kerk niet gaan verbouwen, alleen de kerkbanken eruit halen om zo meer flexibiliteit te hebben. Bij het realiseren van de plannen voor de kerk wordt er ook gekeken naar aansluiting bij woningbouwontwikkelingen in de buurt. Zo kan de connectie kerk en de gebiedsontwikkeling aantrekkelijk zijn voor de aanvraag van subsidies.

Behoefte

De parochie en de Stichting hebben geen speciale behoefte aangegeven.

KERKENPASPOORT

Heilige Martinuskerk Pannerden

nr. 11

Kerkstraat 2 Pannerden

St. Willibrordus parochie

1878

RKK

Kerk gaat sluiten.

De kerk verliest functie en wordt herbestemd.

CATEGORIE C

Stand van zaken

Door de teruglopende kerkbezoeken heeft het bestuur van de RK Parochie St. Willibrordus besloten om de kerk te sluiten. Per 1 januari 2021 zijn er geen reguliere zondagvieringen meer in deze kerk. Het in stand houden en onderhouden van deze kerklocatie kan de parochie zich niet meer veroorloven. Bij het zoeken naar een nieuwe bestemming van de kerk wil de parochie rekening houden met het Katholieke erfgoed, leefbaarheid en gemeenschapsopbouw. Nieuw gebruik moet respectvol zijn naar huidige gebruik. Bij verkoop van het gebouw moet de exploitatie voor 10 jaar gewaarborgd zijn.

De kerk heeft momenteel een aanzienlijk bedrag aan achterstallig achterhoud. Er zijn circa 70 vrijwilligers actief betrokken bij de kerk. Naast de kerk zijn in Pannerden aan maatschappelijke voorzieningen een cultureel centrum, een schuttersgebouw (tegenover de kerk) en een sportaccommodatie.

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

Deze kerk uit 1878 is een goed voorbeeld van de neogotiek en een representatief ontwerp van architect Alfred Tepe. De toren had aanvankelijk een hoge spitsnaald, deze is in WOII beschadigd en vervangen door de huidige stompe beëindiging. De toren bevat nog de tufstenen binnentoren van de oorspronkelijke middeleeuwse kerk, die bij de restauratie van 1968 weer goed in beeld is gebracht. Architect Tepe liet zich vooral inspireren door de Nederrijnse gotiek: van buiten baksteen, van binnen bepleisterd en beschilderd. Hij maakte het exterieur ingetogen, zonder ornamenten. De interieurs daarentegen werden luisterrijk versierd. Het interieur is nog gaaf, met altaar, kerkbanken en orgel. Vooral het houtsnijwerk is kenmerkend. Helaas zijn de glas in lood ramen in WOII verloren gegaan.

KERKENPASPOORT

Heilige Martinuskerk Pannerden

nr. 11

Bron: www.martinuspannerden.nl

Karakteristieke kwaliteiten:

- Gemeentelijk monument
- Architectuur: gaaf voorbeeld van de Neogotiek, met bijzondere interieurelementen
- Zintuigen: interieur is licht en ruimtelijk
- Ligging: belangrijk beeldbepalend element in het dorp
- Ensemble: samenhang met het groen vormt een karakteristiek dorpsbeeld

b. Omgevingswaarde

De kerk heeft een vrije ligging in het centrum van Pannerden. Aan de noord- en oostzijde wordt de kerk omringd door bloemenperken, restanten van de oude begraafplaats, markante bomen en gazon, deels omgrensd door een lage stenen muur. Aan de westzijde bevindt zich een verhoogd kerkpleintje en aan de zuidzijde een parkeerplaats.
Door de ligging is de kerk een belangrijk beeldbepalend element en voegt zich in het historisch weefsel van het dorp. De plek markeert al eeuwen het centrum van het dorp: waarschijnlijk stond hier al vóór het jaar 1000 een houten kerkje. De combinatie met het omliggende groen en plein zorgt voor een karakteristiek dorpsbeeld.

c. Gebruikswaarde

De kerk is ingericht op gebruik voor erediensten. Er is ruime inval van natuurlijk licht. De vaste kerkbanken staan multifunctioneel gebruik op dit moment in de weg. De parkeerplaats aan de zuidzijde van de kerk draagt bij aan de gebruikswaarde.

d. Toekomst(waarde)

Gebruik voor bijeenkomsten en concerten is binnen de huidige inrichting te realiseren. De huidige inrichting vormt een belemmering om het gebouw voor meerdere functies te gebruiken. De door de werkgroep Martinus Pannerden voorgestelde ingreep, waarbij het middendeel wordt omgebouwd tot appartementen, betekent een forse ingreep voor het exterieur en met name het interieur. Er is overleg geweest met de gemeente en de monumentencommissie. Het plan is goed ontvangen, waardoor een positief advies aan het college van B&W is voorgelegd.

Toekomstperspectief

In Pannerden is in 2019 een werkgroep opgestaan die zich hard heeft gemaakt voor behoud van de kerk. De werkgroep van 10 leden bestaat uit inwoners, ondernemers en afvaardiging van de locatieraad.
Het doel van de werkgroep is om het kerkgebouw te behouden voor de toekomst voor het dorp met een duurzame invulling.
Doelstelling is om door middel van huuropbrengsten van appartementen het gebouw en gemeenschappelijke ruimte duurzaam in stand te houden. Op deze manier blijft een deel van de kerk behouden voor de inwoners van Pannerden. Hiermee spelen ze in op de woningbehoefte bij jongeren en ouderen en blijft er een gemeenschappelijke voorziening voor lokaal geloven, uitvaarten en ontmoeting.

Heilige Martinuskerk Pannerden

Toekomstperspectief vervolg

De werkgroep heeft in eerste instantie 3 scenario's uitgewerkt voor het kerkgebouw. Uiteindelijk is 1 scenario gekozen waarbij rekening is gehouden dat de nieuwe functies niet concurreren met andere voorzieningen in het dorp. Bepalend bij de keuze van het uit te voeren scenario zijn geweest de financiële haalbaarheid en duurzame oplossing voor de lange termijn.

Het kerkgebouw wordt in drie delen verdeeld. Het priesterkoor (groene kleur op afbeelding) wordt een gemeenschapsruimte. In het geel gekleurde deel in het midden worden appartementen gerealiseerd. De toren blijft geheel intact en wordt onder andere de ingang naar de appartementen. Hiermee blijven de belangrijkste erfgoedwaarden van het gebouw behouden: de toren en het priesterkoorgedeelte. Het blijft dus zichtbaar dat het gebouw ooit een kerk was.

Meer info over de plannen is te vinden op www.martinuspannerden.nl

Vanuit de werkgroep wordt een stichting opgericht welke de exploitatie van de ontmoetingsruimte op zich zal nemen.

Dit jaar wil de koper de bouwvergunning gaan aanvragen zodat de herbestemming gereed zal zijn medio/eind 2023. Dit alles onder voorbehoud.

Behoefte

Voor de financiële haalbaarheid van het plan is de werkgroep (toekomstige stichting welke in oprichting is) nog wel afhankelijk van subsidies. Meer informatie, ondersteuning en medewerking hierin zou wenselijk zijn. Daarnaast zijn ze bereid om hun ervaringen en kennis te delen met andere werkgroepen die bezig zijn met herbestemming.

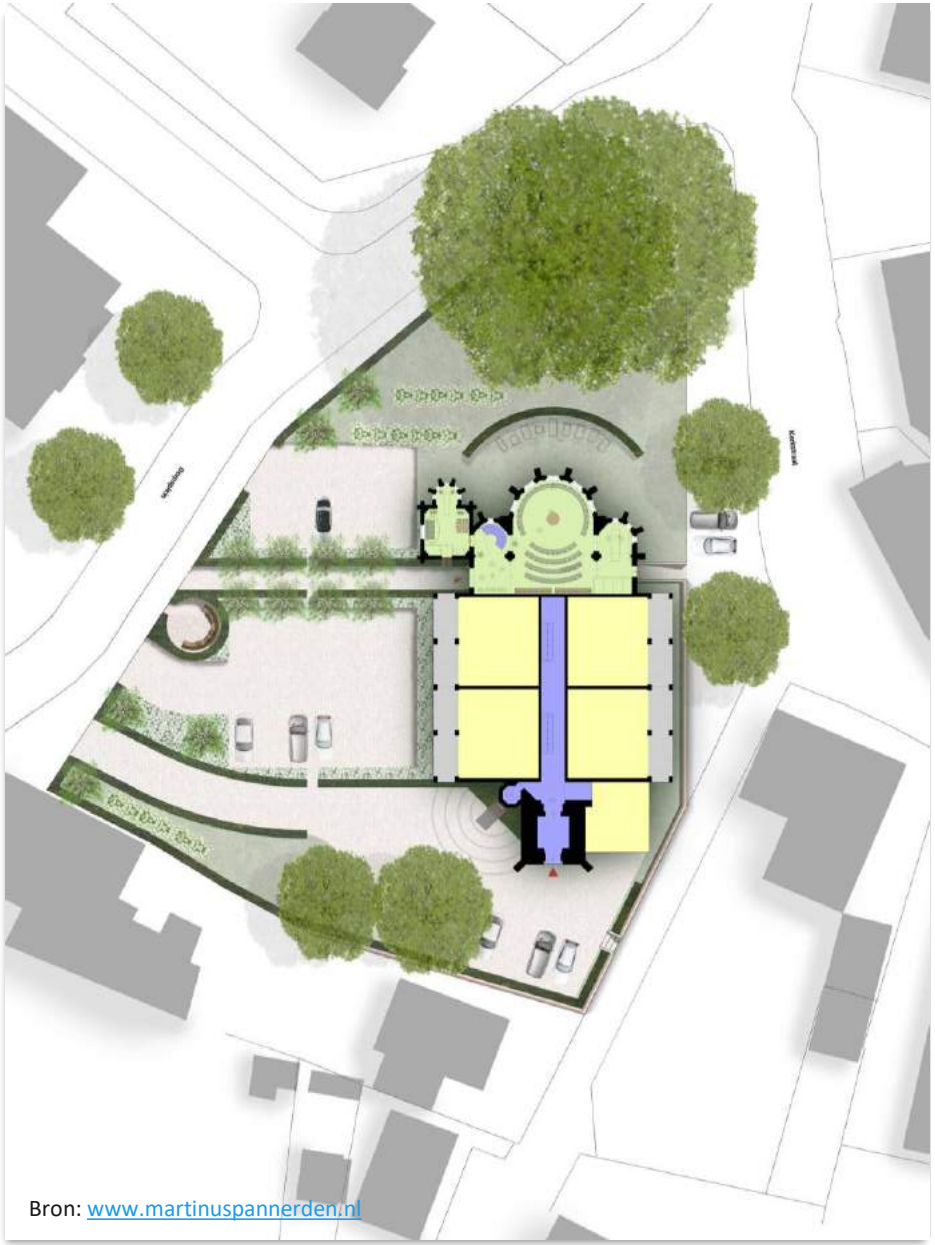

Bron: www.martinuspannerden.nl

KERKENPASPOORT

Heilige Gerardus Majellakerk Spijk

nr.12

Kerkstraat 32 Spijk

St. Willibrordus parochie

1914

RKK

Kerk gaat sluiten

De kerk verliest functie en wordt herbestemd.

CATEGORIE C

Stand van zaken

Door de teruglopende kerkbezoeken heeft het bestuur van de RK Parochie St. Willibrordus besloten om de kerk te sluiten. Per 1 januari 2021 zijn er geen reguliere zondagvieringen meer in deze kerk. Het in stand houden en onderhouden van deze kerklocatie kan de parochie zich niet meer veroorloven. Bij het zoeken naar een nieuwe bestemming van de kerk wil de parochie rekening houden met het Katholieke erfgoed, leefbaarheid en gemeenschapsopbouw. Nieuw gebruik moet respectvol zijn naar huidige gebruik. Bij verkoop van het gebouw moet de exploitatie voor 10 jaar gewaarborgd zijn.

Op dit moment zijn er geen activiteiten in de kerk. De sacristie (catechismusruimte) wordt gebruikt voor vergaderingen, er is hier een kleine expositie over het dorp tentoongesteld en voorbijgangers (bijv. lopers van het Pieterpad) kunnen hier zelf koffie pakken en even zitten. De pastorie is verhuurd geweest aan verschillende Syrische gezinnen en is tijdelijk een B&B (Huize Herispich) geweest, maar staat nu leeg.

KERKENPASPOORT

Heilige Gerardus Majellakerk Spijk

nr.12

Karakteristieke kwaliteiten:

- Gemeentelijk monument
- Architectuur: markant voorbeeld van Neoromaanse kerk
- Ensemble: vormt de kern van het dorp, samen met pastorie, school en begraafplaats
- Ligging: beeldbepalend voor het dorp, ook van grotere afstand
- Zintuigen: interieur heeft een geborgen sfeer.

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

Deze Neoromaanse kerk met 2 robuuste torens is in 1914 gebouwd naar ontwerp van de Amersfoortse architect Hermanus Kroes. De kerk vormt een ensemble met de pastorie. Het interieur bevat o.a. originele kerkbanken en heiligenbeelden. Opvallend zijn verder de heldere kleuraccenten en de geometrische plafondafwerking. Kenmerkend voor de Romaanse stijl zijn de rondbogen, kleine ramen en de (vergeleken met gotiek) wat lagere kerkruimte, waardoor een meer besloten en geborgen sfeer ontstaat. Daarnaast zijn er zeven bijzonder gebrandschilderde ramen boven het priesterkoor naar het ontwerp van glazenier Max Weiss uit Roermond.

b. Omgevingswaarde

Door de ligging op een hoek en de markante torens is deze kerk een opvallende verschijning in de verder lage bebouwing in dit dorp. De kerk vormt een ensemble met pastorie, achtergelegen begraafplaats, een groot grasveld omgeven door hagen, en naastgelegen school. Dit ensemble vormt het centrum van dit redelijk nieuwe dorp. Ook van grotere afstand zijn de kerktorens goed zichtbaar, en daarmee heeft de kerk ook landschappelijke waarde.

c. Gebruikswaarde

De kerk is ingericht op gebruik voor erediensten. Er is beperkte inval van natuurlijk licht. De vaste kerkbanken staan multifunctioneel gebruik op dit moment in de weg.

d. Toekomst(waarde)

Eén van de scenario's voor de toekomst van de kerk en de pastorie, is gebruik als gemeenschapsaccommodatie. Afhankelijk van de wensen zal een ingreep in het interieur hiervoor nodig zijn. Belangrijk hierbij is om de sfeer en de ruimtebeleving van het interieur (in ieder geval deels) te behouden. Vroegtijdige afstemming met de gemeentelijke monumentencommissie is gewenst.

Heilige Gerardus Majellakerk Spijk

Toekomstperspectief

Op dit moment onderzoekt Spectrum voor de gemeente Zevenaar met verschillende partijen (woningcoöperatie, het dorpshuis, Stichting Actief Spijk, de parochie en de gemeente Zevenaar) hoe om te gaan met de gemeenschapsaccommodaties in Spijk. Er zijn twee scenario's die verder onderzocht worden:

- De kerk wordt de nieuwe gemeenschapsaccommodatie. Als het dorp hiervoor zou kiezen betekent het dat het huidige dorpshuis (De Spieker) haar activiteiten verplaatst naar de kerk en er op de plek van dorpshuis en aangrenzende leegstaande school woningen gerealiseerd zouden worden. De pastorie kan in de plan worden meegenomen.
- Het huidige dorpshuis blijft de gemeenschapsaccommodatie van Spijk. In dat geval doet de parochie de kerk in de verkoop.

Op dit moment (juni 2021) wordt er een werkgroep geformeerd om te onderzoeken of er een sluitende businesscase gemaakt kan worden voor scenario één, de kerk als gemeenschapshuis. Hiervoor krijgt de werkgroep in ieder geval de tijd tot eind 2022.

Behoefte

Mocht er voor scenario 1 (kerk als gemeenschapsvoorziening) gekozen worden, is er ondersteuning nodig rondom de financiële haalbaarheid (investering en exploitatie).

SPECTRUM
partner met elan.

GELDERS genootschap

KERKENPASPOORT

Gereformeerde kerk Tolkamer

nr.13

Bijlandseweg 25 Tolkamer

Particulier bezit (geen vrije toegang)

1947

Gereformeerde kerk

Woning

Duurzaam herbestemd

CATEGORIE D

Stand van zaken & toekomstperspectief

Dit kerkgebouw woont momenteel gebruikt als woonhuis. Voor de herbestemming behoorde deze kerk tot de Protestantse Gemeente Rijnwaarden. Nu zijn de kerkdiensten in de dorpskerk in Lobith, zie nr. 8.

KERKENPASPOORT

Gereformeerde kerk Tolkamer

nr.13

Karakteristieke kwaliteiten:

- Gemeentelijk monument
- Architectuur: sobere en bescheiden architectuur
- Ligging: markeert de toegang tot Tuindorp
- Gebruik: duurzaam herbestemd tot woning

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

Dit kleine protestantse kerkje met dakruiter is gebouwd in 1948, naar een ontwerp van de Arnhemse architect J.C. Spreij. In 1950 is er een aanbouw toegevoegd. De kerk staat op de plek van een oudere kerk (1936) die in 1945 is verwoest. De kerk is een typisch voorbeeld van een naoorlogs protestants kerkgebouw van zeer sobere opzet, met eenvoudige vormen en de bijna totale afwezigheid van versiering.

b. Omgevingswaarde

De kerk markeert de toegang tot de wijk Tuindorp bij Tolkamer en heeft daarmee waarde voor de omgeving. De kerk is verbonden met de geschiedenis van de bewoners van Tuindorp.

c. Gebruikswaarde

Sinds 2003 is het gebouw buiten gebruik als kerk. In 2010 is de kerk in particuliere handen gekomen en is deze getransformeerd tot woning en uitgebreid.

d. Toekomstwaarde

Met de duurzame herbestemming tot woning is de toekomst van dit kerkgebouw veilig gesteld.

“van kerkbelang naar dorpsbelang”

KERKENPASPOORT

St.-Andreaskerk Zevenaar

nr.14

Markt 2 Zevenaar

St. Willibrordus parochie

1532

RKK

Kerkdiensten

Religieus gebruik

CATEGORIE A

Stand van zaken

Deze kerk is het eucharistisch centrum voor de gehele St. Willibrordus parochie. Op zondag zijn er normaal gesproken zo'n 150-200 bezoekers. Daarnaast is er een begraafplaats die door vrijwilligers onderhouden wordt, wordt er bezoekwerk gedaan en zijn er verschillende koren.
De gemeente ziet wel een terugloop: bij de bezoekers in de dienst, bij de koren en de vrijwilligers. Daarnaast komt er ook amper aanwas van nieuwe parochianen.

De kerk is verschillende keren gerenoveerd. Op dit moment werkt het orgel niet, maar er is besloten deze vanwege de hoge kosten op dit moment niet te restaureren.

Aangezien er verschillende kerken in de regio aan de eredienst worden onttrokken, worden er meer leden aangewezen op de St.-Andreaskerk.

KERKENPASPOORT

St.-Andreaskerk Zevenaar

nr.14

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: een bijzondere combinatie van gotiek en neogotiek
- Zintuigen: een lichte en ruime kerk
- Ligging: markante ligging met groene setting in het hart van Zevenaar

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

Deze gotische kerk (1532) werd in 1870 uitgebreid met een neogotische koorpartij en in 1884 met een neogotische toren, beide naar ontwerp van architect Alfred Tepe, een belangrijk kerkontwerper in die tijd.
De kerk kent een aantal bijzondere historische interieurelementen, zoals een 17de eeuwse preekstoel, herenbanken, zandstenen doopvont, grafzerken, heiligenbeelden en orgel. De originele kerkbanken zijn niet meer aanwezig. In de jaren 50/60 is het hele interieur wit geschilderd, waarbij veel muurschilderingen zijn verdwenen en de sfeer ingrijpend is gewijzigd.

b. Omgevingswaarde

De kerk heeft een markante ligging in het hart van Zevenaar. Aan alle zijden wordt de kerk omgeven door gazon en bomen, en omgrensd door een lage stenen muur en hagen. Aan de westzijde bevindt zich een klein kerkplein. De groene setting is een bijzondere kwaliteit in de dichtbebouwde directe omgeving.

c. Gebruikswaarde

In de kerk staan losse stoelen in plaats van kerkbanken, dit maakt een flexibele indeling en dus multifunctioneel gebruik mogelijk. Door de grote ramen valt veel natuurlijk licht de kerkruimte binnen. Momenteel is het orgel dringend aan restauratie toe.

d. Toekomstwaarde

In 2018 is de Heilige Andreaskerk door de aartsbisschop aangewezen als eucharistisch centrum van de Willibrordusparochie. Hiermee blijft de kerk in religieus gebruik en is de toekomst van deze kerk voor de komende tijd veilig gesteld.

St.-Andreaskerk Zevenaar

Toekomstperspectief

Deze kerk is uitgekozen als eucharistisch centrum voor de Liemers en blijft dus in functie.

Behoefte

De grootste zorg zit in het krijgen en behouden van vrijwilligers.
Door de onttrekking van meerdere kerken binnen de Sint Willibrordus parochie, is de verwachting dat deze kerk kan voorzien in de behoefte van de uitingen van het geloof en een centralisatie van kerkgangers en vrijwilligers.

KERKENPASPOORT

Ontmoetingskerk Zevenaar

nr.15

Hoek Marktstraat 24/
dr. Honigstraat Zevenaar

Protestantse Gemeente Zevenaar

1658

PKN

Kerkdiensten

Religieus gebruik

CATEGORIE A

Stand van zaken

De kerk wordt gebruikt voor de zondagse diensten van de Protestante Gemeente in Zevenaar. Op zondag zijn er gemiddeld 80 bezoekers, de gemeente heeft 800 leden waarvan er zo'n 150 actief zijn in de kerk. De leeftijdsopbouw is hoog.

De vrijgemaakte gereformeerde kerk Duiven-Velp houdt ook af en toe een dienst in de Ontmoetingskerk en de kerk wordt wel een gebruikt door koren.

In 1999 heeft de kerk zelf groot onderhoud gehad. Het gebouw en de inventaris vergt veel onderhoud, maar wordt goed bijgehouden. Zo zijn rond 2018 de historische banken en de preekstoel grondig aangepakt en in 2020 is het torentje met de klokkenstoel compleet vervangen en zijn de klokken gerestaureerd en in 2021 is het orgel uit 1695 grondig schoongemaakt.

Het hele jaar door is de kerk op bepaalde dagen, meestal de eerste vrijdagmiddag in de maand, open voor bezoekers en de rond kerst is de kerk vaak ook betrokken bij de midwinterhoornwandeling.

Verbonden met de kerk ligt er "Ons Huis", een zalencentrum dat door allerlei organisaties gebruikt wordt. Ons Huis ligt centraal in Zevenaar, de huurprijzen zijn laag en het draait goed. Het wordt gebruikt door verenigingen, voor recepties, medische-, sociale- en maatschappelijke groepen. Daarnaast wordt een deel gebruikt als woning. Er zijn twee beheerders, in dienst die de verhuur regelen en daarnaast zijn er veel vrijwilligers bij betrokken.

Tot slot heeft de kerk ook een eigen begraafplaats, gelegen aan de Babberichse weg

Meer informatie over de kerk en gebruik zijn te vinden op: https://pkn.kerkenzevenaar.nl/.

KERKENPASPOORT

Ontmoetingskerk Zevenaar

nr.15

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: unieke waarde als één van de oudste als protestantse kerk gebouwde kerken van Nederland
- Ligging: centrale ligging in Zevenaar
- Ensemble: combinatie met het naastgelegen verenigingsgebouw

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

Een 17de eeuws zaalkerkje van de architect Bastiaan Verhoeven. De kerk heeft een driezijdige koorsluiting en een houten klokkentorentje met slanke helmspits. De ankers in de westgevel tonen het jaartal 1658. Belangrijke interieuronderdelen zijn de 17de eeuwse eikenhouten kansel en de eikenhouten Avondmaalstafel. Tegen de westelijke wand domineert de 17de eeuwse orgelkast met rijk houtsnijwerk, gemaakt door Conrad Ruprecht. Het orgel heeft een 20ste eeuws binnenwerk van firma D.A. Flentrop. Klokkenstoel met gelui van twee klokken, waarvan één van P. van Trier en een moderne klok.
Bijzonder is dat deze kerk tot de oudste, oorspronkelijk als protestants gebouwde, kerken van Nederland behoort. De Hervormde Kerk in Lobith vertoont veel overeenkomsten met de kerk in Zevenaar en is van 1661. De Hervormde Koepelkerk in Willemstad is de oudste. Deze dateert van 1607.

b. Omgevingswaarde

De ligging is zeer centraal in het winkelgebied van Zevenaar. De kerk ligt iets terug in de straatwand, op de hoek van de Marktstraat en de Dokter Honigstraat. Een gietijzeren hek en leilindes sluiten het terrein aan de Marktstraatzijde af. Aan de Dokter Honigstraat wordt het terrein met een moderner hekwerk afgesloten. De kerk is aan de westzijde verbonden met het kerkelijk Verenigingsgebouw “Ons Huis”.

c. Gebruikswaarde

De combinatie met het naastgelegen Verenigingsgebouw maakt dat de kerk naast religieus gebruik ook voor diverse culturele functies (mede) te gebruiken is, zoals muziekuitvoeringen, recepties en uitvaarten. Sinds 2019 is deze kerk officieel een “Groene Kerk” wat betekent dat de kerk actief bezig is met duurzaamheid en vergroening.

d. Toekomstwaarde

De kerk is in religieus gebruik en heeft door de ligging, de afmetingen en de combinatie met het verenigingsgebouw veel mogelijkheden om multifunctioneel medegebruik verder uit te breiden.

Ontmoetingskerk Zevenaar

Toekomstperspectief

Op dit moment zijn er geen financiële zorgen. De onderhoudskosten worden opgebracht door de opbrengsten uit Ons huis, Kerkbalans en de landerijen. De PKN-gemeenten in de regio (Zevenaar, Duiven, Westervoort, Rijnwaarden, Lathum-Giesbeek) zijn wel met elkaar aan het onderzoeken of er op termijn meer kan worden samengewerkt.

Behoefte

Vinden en vasthouden vrijwilligers

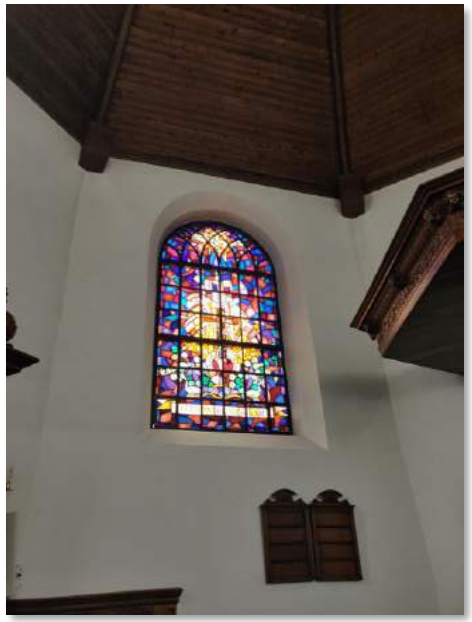

KERKENPASPOORT

Molukse Kerk Zevenaar

nr.16

Herman Gorterstraat 2 Zevenaar

Drie Molukse Kerkelijke gemeenten en de Stichting Beheer Molukse Kerken Zevenaar

1963

Diverse Molukse Kerken

Kerkdiensten

Religieus gebruik

CATEGORIE A

Stand van zaken

In dit gebouw houden drie Molukse kerkgemeenschappen hun vieringen:

- Geredja Protestan Indonesia (G.P.I.)
- Nood Gemeente Protestants Molukse Belanda ’53 (N.G.P.M.B. ’53)
- Geredja Injil Maluku (G.I.M.)

In de loop der jaren zijn er verschillende Molukse kerken ontstaan, die elk verbonden zijn aan een specifieke cultuur. Twee van de drie gemeenschappen hebben een synode waar verantwoording aan af gelegd wordt en een financiële bijdrage aan geleverd wordt. De drie kerkelijke gemeenten hebben 100-150 leden (G.P.I.), 40-50 leden (N.G.P.M.B. ’53) en 20-30 leden (G.I.M.). Deze aantallen zijn stabiel, maar er is wel een terugloop onder de jeugd.

Deze drie gemeenten en een opgerichte Stichting Beheer Molukse Kerken Zevenaar (SBMKZ) hebben gezamenlijk op 1 april 1989 het gebouw overgenomen van de gemeente Zevenaar. Bij de verkoop is er een bedrag voor onderhoud meegegeven. Inmiddels is dit bedrag bijna volledig besteed. De huidige inkomsten bestaan uit een te lage contributie van de drie gemeenschappen. De vaste lasten zijn hoog (met name qua energie) en nu de verwarming stuk is gegaan is er acuut een probleem. Op dit moment worden er offertes opgevraagd voor een nieuw systeem, inclusief airco. Daarnaast zou de SBMKZ graag het plafond verlagen om zo te besparen op energiekosten (de huidige kerkzaal is ongeveer 7 meter hoog en 15 meter lang). Hiervoor wordt contact gezocht met de gemeente Zevenaar.

De gemeenten staan weinig open voor multifunctioneel gebruik of meer gezamenlijke activiteiten met andere culturele verenigingen. Daarnaast is er vlakbij een Moluks wijkcentrum waar diverse activiteiten georganiseerd worden.

Naast een kerkzaal, heeft het gebouw verschillende kantoorruimten en een zaal waar bijv. koffie kan worden gedronken na de dienst en activiteiten voor de jeugd (Zondagschool) kunnen worden georganiseerd.

KERKENPASPOORT

Molukse Kerk Zevenaar

nr.16

Karakteristieke kwaliteiten:

- Gemeentelijk monument
- Architectuur: sober en modernistisch ontwerp
- Ligging: vrije en groene situering
- Opzet: verbondenheid met de Molukse geschiedenis in Zevenaar

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

Deze Molukse kerk is in 1962 gebouwd naar ontwerp van architect Ad Hutjes uit Arnhem. De kerk is van belang vanwege het sobere en modernistische ontwerp, dat zijn kracht voor een groot deel ontleent aan de symboliek van een naar het oosten oprijzend kerkgebouw met een sterke gerichtheid op het woord in een kerkzaal waarin de preekstoel oorspronkelijk centraal tegen de klokkentoren opgesteld was. Kenmerkend zijn de niet-afgewerkte wanden en waaiervormig plafond van houtwolcementplaten. Er is de wens om dit plafond aan te passen om de energiekosten te verlagen.
In 1988 is de kerk gemoderniseerd, waarbij het jeugdcentrum aan de westzijde is uitgebreid. Ook zijn toen het liturgisch meubilair en de stoelen vervangen.

b. Omgevingswaarde

De kerk werd gebouwd middenin de buurt waar eind 1961 en begin 1962 enige tientallen Molukse gezinnen kwamen te wonen. De ruimtelijke situering in een groene omgeving maakt deel uit van de centrale groenstructuur van de Huygenslaan.

c. Gebruikswaarde

De kerk is in religieus gebruik en voldoet door de extra zaal en kantoorruimtes aan de gebruikerswensen. Wel is er een wens om de verwarmingskosten te verlagen.

d. Toekomstwaarde

De wens om de verwarmingskosten te verlagen heeft geleid tot een plan om een verlaagd plafond aan te brengen. Dit zal de ruimtebeleving van het interieur sterk wijzigen. Een integraal duurzaamheidsadvies op maat, waarbij ook de monumentale waarden worden meegewogen, wordt geadviseerd. Vroegtijdige afstemming met de gemeentelijke monumentencommissie is daarbij gewenst.

Molukse Kerk Zevenaar

Toekomstperspectief

Op dit moment is de exploitatie een probleem. De verwachting is dat dit wordt opgelost als de gaskosten omlaag kunnen (door een verlaging van het plafond) en daarnaast willen ze de contributie van de drie kerken verhogen.

Behoefte

- Kennisuitwisseling over hoe het bijv. werk met een aanpassing aan het gebouw, het aanschaffen/tips airco/verwarming, leggen van zonnepanelen, verzekeringen etc.
- Ondersteuning van het bestuur: welke taken liggen daar, waar lopen anderen tegenaan?
- Hulp bij het trekken van vrijwilligers
- Hulp bij het aanvragen van subsidies

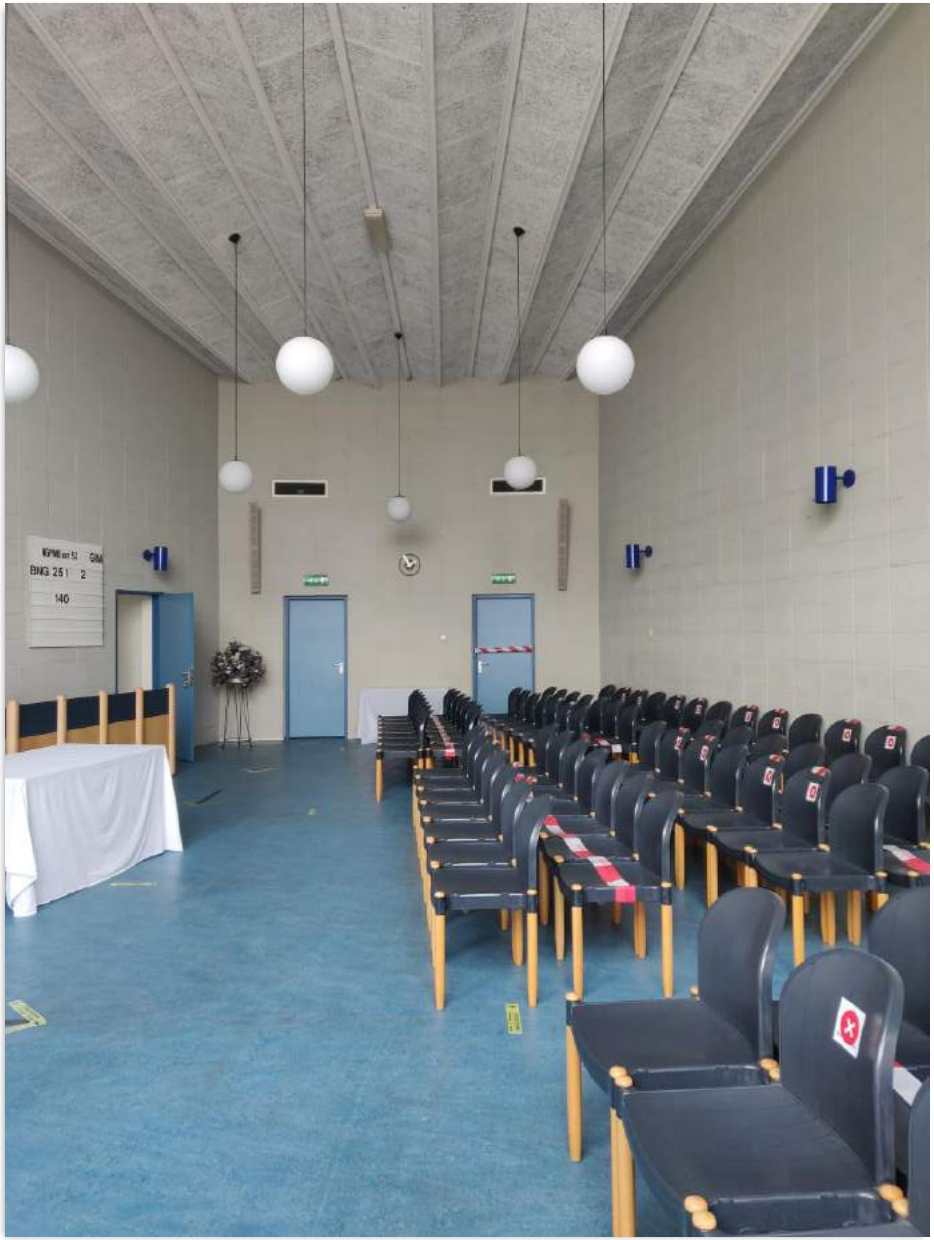

SPECTRUM
partner met elan.
GELDERS genootschap

KERKENPASPOORT

Koninkrijkszaal Zevenaar

nr.17

Heesackers 9, Zevenaar

Jehovah's Getuigen

1976

Jehovah’s Getuigen

Samenkomsten

Religieus gebruik

CATEGORIE A

Stand van zaken

In de jaren ‘60 werden de eerste samenkomsten van Jehovah's Getuigen georganiseerd in de regio Zevenaar. De groep Jehovah's Getuigen groeide en zo ontstond behoefte aan een eigen gebouw. De bouw van dit eigen gebouw is in 1976 gestart en in 1977 voltooid. Het gebouw is volledig gebouwd door leden van de Jehovah's Getuigen die zich vrijwillig inzetten. In 2013 is er groot onderhoud gepleegd, ook door de vrijwilligers van de Jehovah's Getuigen zelf.

In 1993 is vanwege de groei gemeente gesplitst in twee losse gemeenten:
Lentemorgen en Zonnemaat. Beide beslaan een deel van Zevenaar en een aantal omliggende dorpen en beide hebben zo’n 80 leden. De gemeenten hebben elk twee samenkomsten per week (dus vier in totaal). Daarnaast zijn er af en toe bijeenkomsten rondom een thema (bijv. slechthorendheid) of komt de gemeente samen na een evangelisatie-actie. Het gebouw wordt verder niet voor andere doeleinden gebruikt dan bijeenkomsten van de Jehovah's Getuigen zelf.

De betrokkenheid van de gemeente is hoog. Het overgrote deel van de leden komt naar de samenkomsten, nu deze digitaal zijn is dit nog hoger. Daarnaast zetten de leden zich ook allen actief in voor de gemeente, o.a. voor het onderhoud van het gebouw.

Zo’n 40% van de leden is boven de 60, dus er is sprake van enige vergrijzing. Toch zijn er ook nog zo’n 20% van de leden onder de 30 jaar. De nieuwe aanwas bestaat voornamelijk uit kinderen van huidige leden die zich aansluiten.

De Jehovah's Getuigen vinden het belangrijk om efficiënt met de middelen, en dus de gebouwen, om te gaan. Vanuit de wereldwijde en landelijke organisatie wordt toegezien hoe de gebouwen zo efficiënt mogelijk benut kunnen worden, bijv. door het samenvoegen van gemeenten als ze op een kleine afstand een eigen gebouw hebben. Daarnaast wordt er ook wereldwijd bijgehouden wat de onderhoudsstaat van de gebouwen is en is er per Koninkrijkszaal een eigen onderhoudsplan.

De gebouwen zijn sober ingericht. Geld wat overgehouden wordt kan namelijk van grote betekenis zijn in bijv. een ontwikkelingsland. De inkoop wordt verder ook centraal gedaan om kosten te besparen en het onderhoud zelf door Jehovah's Getuigen die zelf vakkennis hebben, aangevuld met lokale vrijwilligers. Wanneer er sprake is van renovatie, wordt dit ook landelijk gecoördineerd.

KERKENPASPOORT

Koninkrijkszaal Zevenaar

nr.17

Karakteristieke kwaliteiten:

- Geen monumentale status
- Architectuur: eenvoudige hoofdvorm
- Opzet: sober gebouw sluit aan bij de overtuiging van de geloofsgemeenschap
- Ligging: vrije en groene ligging

Vervolg stand van zaken

Het klein onderhoud wordt lokaal opgepakt, net zoals het schoonmaken van het gebouw. Daarbij wordt het gebouw als gebouw van God gezien, en daarbij zijn reinheid en veiligheid belangrijke waarden.

In het geval van nieuwbouw wordt er sterk ingezet op duurzaamheid. Voor deze bestaande bouw is het dak wel geïsoleerd, maar zijn er nu geen plannen voor extra duurzaamheidsmaatregelen.

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

Het gebouw is in 1976 en 1977 gebouwd, volledig door inzet van leden van de Jehovah's Getuigen . In 2013 is er groot onderhoud gepleegd, opnieuw door de leden. Het is een éénlaags modern gebouw opgetrokken uit baksteen met zadeldak met donkere pannen. De westgevel is voorzien van twee zinken erkers die door het dak steken. De puien bevatten antracietkleurige kozijnen. Een rood deurkozijn en glazen luifel markeert de entree. De zuidelijke kopgevel heeft een verspringing waarin een zijdeur en ramen zijn gesitueerd. Het interieur is sober.

b. Omgevingswaarde

Het gebouw heeft een vrije ligging in groene setting in een woonwijk. Aan de westzijde, waar de entree zich bevindt, ligt het gebouw aan een doodlopende straat met parkeervoorziening tussen groen.

c. Gebruikswaarde

De kerk is in religieus gebruik en voldoet aan de behoefte.

d. Toekomstwaarde

De prognose is dat het religieus gebruik in de komende jaren gewoon kan worden voortgezet. Mocht het gebouw wel worden afgestoten, dan is het eenvoudig her te bestemmen naar andere functies.

Koninkrijkszaal Zevenaar

Toekomstperspectief

Het ledenaantal is al lange tijd stabiel. Mocht er in de toekomst toch een terugloop zijn, wordt landelijk gekeken naar de beste oplossing in samenhang met de andere Koninkrijkszalen.

Behoefte

Geen behoefte aan ondersteuning. Willen ook nadrukkelijk geen subsidie o.i.d..

KERKENPASPOORT

Mevlana Moskee Zevenaar

nr.18

Reisenakker 6 Zevenaar

Mevlana Moskee Zevenaar

2013

Islamitisch

Gebed en gebedsbijeenkomsten

Religieus gebruik

CATEGORIE A

Stand van zaken

De Mevlana Moskee is opgericht door een groep Turkse bewoners uit Zevenaar. Vanaf eind jaren 90 is de populatie van Turkse inwoners in Zevenaar sterk toegenomen. De oorzaak hiervan is tweeledig, op de eerste plaats veroorzaakt door verhuizingen vanuit plaatsen uit de omgeving (Lobith, Pannerden en Didam). Ten tweede door een reorganisatie van de sigarettenfabriek BAT. Hierdoor kwamen veel Turkse BAT-medewerkers met name vanuit Den Haag om in Zevenaar te gaan werken. Deze mensen besloten in Zevenaar te blijven en verhuisden uiteindelijk mee.

Heel veel mensen waren gewend om naar de moskee in Arnhem te gaan, maar gaandeweg ontstond de behoefte om een moskee in Zevenaar op te richten. Na wat tijdelijke locaties, eerst in het Juvenaat gebouw (vanaf 1998) en later aan de Molenstraat in Zevenaar (vanaf 2008) tot de huidige nieuwbouwlocatie aan de Reisenakker in Zevenaar (vanaf 2013). Hier hebben we een gebedsruimte voor +/- 200 gelovigen en daarnaast een kantine, vergaderruimtes, klaslokaal en de ambtswoning van de imam.

Zo’n 120 gezinnen zijn aangesloten bij de moskee en dit aantal blijft stabiel. De gemeente trekt nog steeds inwoners en hieruit komen ook nieuwe leden voor de moskee. Daarnaast trekt de moskee ook nieuwe aanwas vanuit vluchtelingen die in de buurt wonen. De moskee wordt vooral gebruikt voor gebed en gebedsbijeenkomsten. De vrijdag is een heilige dag in de islam en dan nemen gemiddeld 70-80 gelovigen deel aan het vrijdaggebed.

Het bestuur organiseert allerlei activiteiten voor de bezoekers en voor de omgeving. Het moskeebestuur probeert ook aan te haken bij initiatieven in Zevenaar (bijv. armoedeplatform, contact kerken), maar lopen hier soms tegen het beperkt aantal vrijwilligers aan. De moskee heeft beperkte ruimte en zou op termijn eventueel willen uitbreiden om meer ruimte te hebben voor bijv. activiteiten te organiseren.

Mevlana Moskee Zevenaar

Vervolg stand van zaken

Naast de geloofsfunctie heeft de moskee ook een belangrijke maatschappelijke functie:

- De moskee is ontmoetingsplaats waar leden van de gemeenschap terecht kunnen voor advies over uiteenlopende (religieuze) onderwerpen;
- Er zijn regelmatig contacten tussen moskeeën onderling en met kerken in het kader van een interreligieuze dialoog;
- sociaal-culturele activiteiten, waaronder bijvoorbeeld open dagen, braderieën en Iftar-maaltijden met buurtbewoners en leden van de gemeenschap;
- ·educatieve activiteiten en voorlichting, zoals huiswerkbegeleiding, voorlichting over gezondheid, wet- en regelgeving en Turkse lessen;
- bezoek aan trouwerijen, ziekenbezoek, organiseren van uitvaartdiensten en geestelijke begeleiding van zieken;
- charitatieve en humanitaire activiteiten, zoals kleding inzamelingsacties en donaties aan de voedselbank;
- interculturele en interreligieuze activiteiten, zoals rondleidingen door de moskee, deelname aan interreligieuze werkgroepen en dialoogbijeenkomsten;
- beleid, zoals deelname aan een buurtplatform en overleg met de gemeente en wijkagent;

De moskee heeft de naam “Mevlana” te danken aan een middeleeuws soefi-mysticus en dichter (Balch, Afghanistan 30 september 1207 - Konya, Turkije 17 december 1273), en grondlegger van de orde der dansende derwisjen, een soefi-orde van religieuze dansers en muzikanten. In de dans draaien zij om hun as, waarbij zij mediteren en de naam van Allah aanroepen. Zijn echte naam is Jalal al-Din Rumi, maar door zijn religieuze aanhangers werd hij Mevlana genoemd, wat ‘onze meester’ betekent. In zijn weerspiegelingen was hij een groot pleitbezorger van universele liefde en verdraagzaamheid.

KERKENPASPOORT

Mevlana Moskee Zevenaar

nr.18

Karakteristieke kwaliteiten:

- Geen monumentale status
- Architectuur: moderne en speelse vertaling van oosterse architectuurvormen
- Ligging: vrije ligging in het groen
- Zintuigen: sobere en lichte gebedsruimte

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De moskee is gebouwd in 2010-2013, naar ontwerp van architect Arzu Şenel. Het is een modern gebouw met een hoofdstructuur van staal. De gevels op de begane grond zijn voorzien van een glazen pui. De eerste verdieping is voorzien van aluminium gevelbekleding met ramen die in een golvend patroon geplaatst zijn. De speelse hoogtewisselingen en het wisselende kleurgebruik zijn geïnspireerd op de vijf zuilen van de islam en een dans van islamitische geestelijken (derwisjen). Het gebouw heeft een abstract vormgegeven minaret en een sobere koepel met bekroning van halve maan. Het interieur van de gebedsruimte op de eerste verdieping is sober, licht en ruimtelijk. Dit is bereikt door toepassing van een houten lambrisering, een in rijk uitgesneden hout uitgevoerde preekgestoelte, mihrab en minbar, licht tapijt en een eenvoudige kroonluchter. Rondom de koepel bevindt zich een glasstrook die veel licht binnenlaat.

b. Omgevingswaarde

De moskee is een vrijstaand gebouw aan de rand van Park Reisenakker, tegenover het ziekenhuis. Het is gelegen aan een fietsstraat. Parkeerplaatsen zijn gesitueerd op het eigen terrein links en achter het gebouw. Het gebouw staat iets gedraaid ten opzichte van de Reisenakker vanwege de positie die gericht is naar Mekka. Het eigen terrein is volledig bestraat en omheind door een stalen hekwerk.

c. Gebruikswaarde

De vormgeving en ligging van het gebouw maken dat het goed bruikbaar is voor de gebedsbijeenkomsten. Voor extra activiteiten is er beperkt ruimte.

d. Toekomstwaarde

De moskee zou graag willen uitbreiden om meer ruimte te hebben voor activiteiten. Aandachtspunt is hoe je het bestaande architectonische ontwerp hierbij respecteert. Behalve een uitbreiding zou ook een verduurzaming van het gebouw de toekomstwaarde kunnen vergroten.

Mevlana Moskee Zevenaar

Toekomstperspectief

De verwachting is dat de moskee in functie blijft als moskee. De wens is echter om naast de gebedsbijeenkomsten, meer activiteiten te organiseren (bijv. voor ouderen). Op dit moment zijn hier niet voldoende vrijwilligers voor.

Behoefte

De moskee zou graag meer vrijwilligers willen voor het verder ontplooien van activiteiten voor de groeiende populatie en op termijn willen nadenken over verduurzaming (bijv. zonnepanelen).

KERKENPASPOORT

Anadolu Moskee Doesburg

nr.19

Oranjesingel 20, Doesburg

Anadolu Moskee Doesburg

1987

Islamitisch

Ontmoetingscentrum, inclusief gebed

Nu religieus gebruik, afhankelijk van medegebruik

CATEGORIE B

Stand van zaken

De moskee was oorspronkelijk een MAVO en is in 1987 overgenomen door de Islamtische gemeenschap in Doesburg om hier bijeenkomsten te houden. In 2003-2005 is de school verbouwd tot moskee en in 2021 is het gebouw opnieuw verbouwd. Er is een lift gekomen, een invalidetoilet en een aantal extra ruimten.

De moskee wordt gebruikt als ontmoetingscentrum voor de islamitische gemeenschap in Doesburg. De moskee heeft 240 leden, van jong tot oud. Het bestuur bestaat uit 8 bestuursleden. Verder zijn er drie vrijwilligers betrokken bij het dagelijks reilen en zeilen van de moskee.

De moskee heeft een gebedsruimte waar gebeden kan worden (op vrijdagen 100-200 mensen), een supermarkt voor leden en organiseert daarnaast allerlei activiteiten waarbij mensen elkaar ontmoeten. Zo organiseren ze een ontbijt op zondagen (1 keer per maand) waarop zo'n 50 mensen afkomen, koranlessen (104 kinderen), en op donderdagochtenden komen vrouwen bij elkaar (10-20 vrouwen).
Daarnaast wordt er maandelijks lahmacun (turkse pizza) gemaakt en verkocht waar zo'n 500-600 mensen op afkomen en zijn er jaarlijkse open dagen waar zo'n 1500 mensen op af komen en op de Iftar (tijdens vasten maand Ramadan) komen zo'n 600 mensen af.

Door corona loopt de moskee zo'n 70000,- mis. Daarnaast zien ze hun inkomsten in het algemeen teruglopen. De leden worden gemiddeld steeds ouder, jongeren trekken weg uit Doesburg. Er zijn zorgen over de financiële stand van zaken. De meeste inkomsten (bijv. uit de winkel) gaan nu naar het gebouw (kost zo'n 5000-7000,- per jaar) en kan niet naar activiteiten.

Het bestuur wil graag inzetten op zonnepanelen om zo kosten te besparen (groene moskee). Als de energiekosten omlaag zouden gaan, zou dat veel lucht geven in de begroting. Daarnaast denkt het bestuur aan extra inkomsten genereren door medebestemming, door bijv. ruimten doordeweeks als kantoorruimten (eventueel kapper, fysio, diëtist) en aan maatschappelijke organisaties (welzijn, zorg) te verhuren.

KERKENPASPOORT

Anadolu Moskee Doesburg

nr.19

Karakteristieke kwaliteiten:

- Geen monumentale status
- Architectuur: traditionele moskee architectuur
- Ligging: ruime ligging in een groene omgeving
- Zintuigen: rijk gedecoreerde gebedsruimte

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

Het gebouw heeft een L-vormige plattegrond. De gepleisterde gevels zijn grijs geverfd met donkergrijze banden. De minaret, staande op een vierkante grijze voet en voorzien van een opengewerkt rondgaand balkon, is witgeverfd en is ‘s avonds groen verlicht. De kozijnen van het gebouw zijn uitgevoerd in kunststof. De kozijnen op de begane grond zijn rechthoekig, op de eerste verdieping zijn de kozijnen uitgevoerd in een boogvorm.
De gebedsruimte bevind zich op de eerste verdieping en is rijk gedecoreerd. De wanden zijn voorzien van kleurrijk tegelwerk met verschillende patronen. De vloer is bedekt met een traditioneel moskeetapijt. In het dak bevind zich een transparante koepel. Het plafond is voorzien van systeemplaten. Het preekgestoelte, de mihrab en de minbar zijn voorzien van kleurrijk tegelwerk. De gebedsruimte heeft een balkon en meerdere, kleine kroonluchters.

b. Omgevingswaarde

De moskee heeft een vrije ligging aan de Oranjesingel, een rustige, groene straat, gelegen net binnen de vestingwerken van Doesburg. Links aan de voorzijde is een ruime parkeerplaats, rechts aan de voorzijde is een gazon. Achter het gebouw is een speeltuintje. Rondom het terrein staan bomen. Aan de overzijde ligt de naoorlogse Oranjebuurt, met eenvoudige rijtjeswoningen. Links van het gebouw liggen sportvelden, rechts liggen een aantal (vrijstaande) woningen.

c. Gebruikswaarde

De gebedsruimte voldoet aan de behoefte. Vanwege de behoefte aan meer en betere ruimte voor activiteiten wordt op dit moment de moskee verbouwd, waarbij er een lift, een invalidentoilet en extra ruimtes worden toegevoegd. Hiermee wordt de gebruikswaarde verbeterd.

d. Toekomstwaarde

Verduurzaming van het gebouw zou de toekomstwaarde kunnen vergroten.

Anadolu Moskee Doesburg

Toekomstperspectief

Het bestuur heeft zorgen over de financiële stand van zaken en zet in op besparen/extra inkomsten. De gemeenschap zelf in stabiel, hoewel ze wel zien dat jongeren wegtrekken.

Behoefte

Informatie over subsidies rondom duurzaamheid (van het gas af/ zonnepanelen).

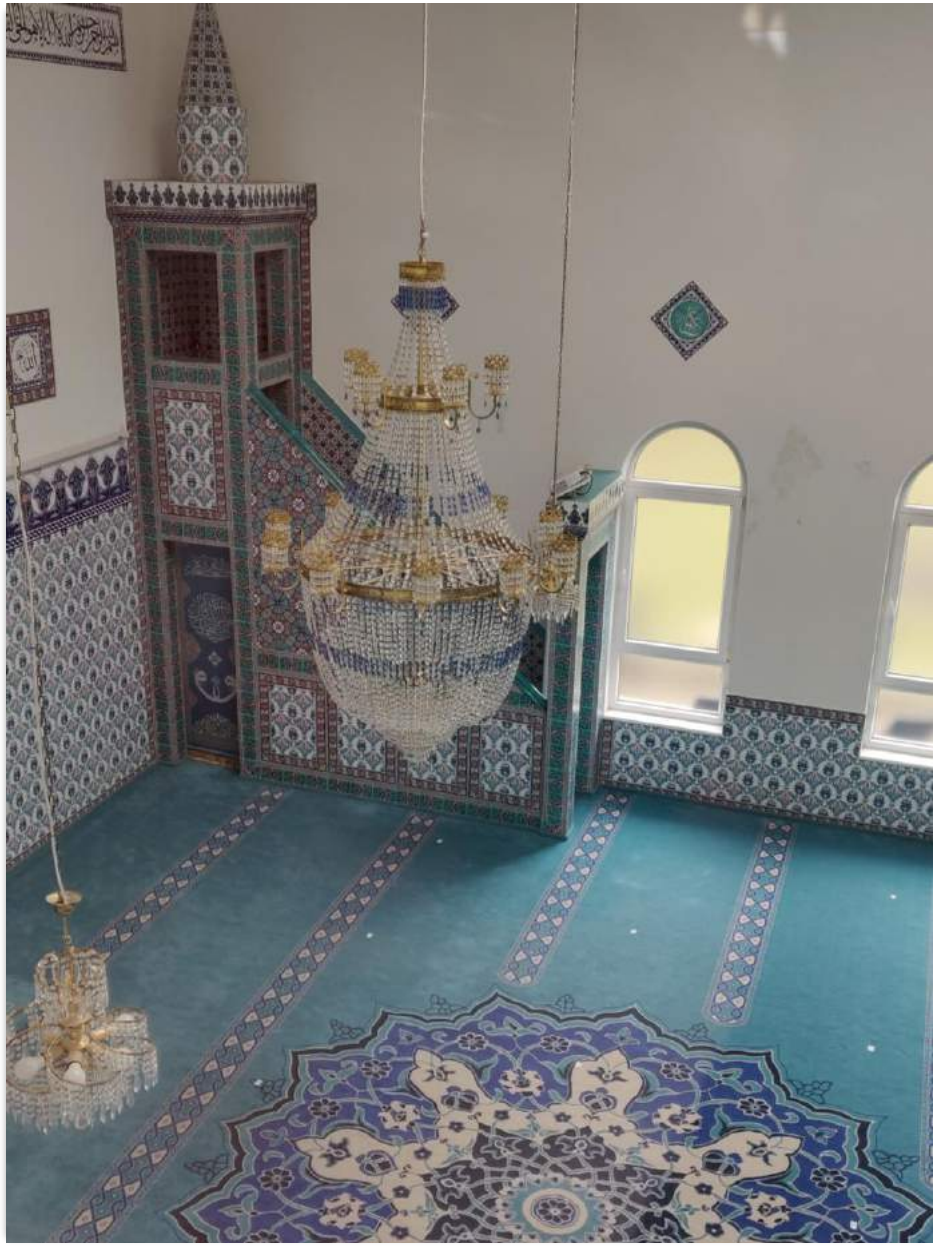

KERKENPASPOORT

Ooipoortkerk Doesburg

nr.20

Ooipoortstraat 52 Doesburg

Christelijke Gereformeerde Kerk en de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt Doesburg

1897

Christelijke Gereformeerde Kerk en de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt

Kerkdiensten

Religieus gebruik

CATEGORIE A

Stand van zaken

De Christelijke Gereformeerde Gemeente is samengegaan met de Gereformeerd Vrijgemaakte gemeente. Daarmee is het gebouw van de vrijgemaakte gemeente verkocht (Heerenstraat 22) en is er met deze opbrengt en subsidie van de Provincie in 2015-2016 een grote renovatie gedaan.

Het gebouw wordt met name gebruikt voor diensten van de gemeente en af en toe voor begrafenissen. De gemeente organiseert daarnaast in de sporthal gezamenlijke maaltijden, doet met kerst een activiteiten voor de kinderen uit de buurt en is diaconaal actief.

Er zijn 100-125 plekken beschikbaar en de gemeente heeft zo'n 110 leden. Op zondag zijn er gemiddeld zo'n 80 bezoekers. De kerk heeft van jong tot oude leden, met een gemiddelde leeftijd van 53 jaar. Het aantal jongeren daalt wel, veel jongeren trekken weg uit Doesburg.

KERKENPASPOORT

Ooipoortkerk Doesburg

nr.20

Karakteristieke kwaliteiten:

- Gemeentelijk monument
- Architectuur: goed bewaard voorbeeld van laat 19de eeuwse gereformeerde kerkbouw
- Ligging: sluit goed aan bij de directe omgeving
- Zintuigen: hoge en lichte kerkruimte

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Ooipoortkerk is een gemeentelijk monument uit 1897 van de Doesburgse architect M.H.C. Bloemendaal, gebouwd in opdracht van de Gereformeerde Kerk. Deze kerkstroming was kort daarvoor, in 1892, ontstaan.
Het kerkgebouw bestaat uit een rechthoekige kerkzaal met schilddak, en aan de achterzijde een lage aanbouw. De voorgevel is uitgevoerd in een sobere neo-renaissancestijl met kenmerkende elementen als de topgevel, de spekbanden en de pilasters bekroond met pinakels. Binnen zorgen de hoge kerkruimte en de glas-in-lood ramen voor een ruimtelijke beleving.
De kerk is in de loop der tijd diverse malen verbouwd. Zo is in 1954 het liturgisch centrum vergroot, de consistorie vernieuwd, en is een zachtboardplafond in de kerkzaal aangebracht. Rond 1972 is de galerij vervangen en is de zaal voorzien van nieuw meubilair en een nieuwe inrichting. In 1995 is de orgelkas op de galerij vervangen door een elektronisch orgel in liturgisch centrum.
De laatste verbouwing dateert uit 2015, nadat de Christelijk Gereformeerde Kerk (CGK) samenging met de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt (GKV). Tijdens deze verbouwing is de kapconstructie met houten gewelf weer in het zicht gebracht en geheel hersteld. Ook is er weer een pijporgel op de orgelgalerij geplaatst. De nieuw ontworpen meubels voorin de kerk zijn gemaakt van de voormalige houten kerkbanken.
De kerk is van cultuurhistorisch belang als een gaaf en goed bewaard voorbeeld van een gereformeerd kerkgebouw uit het einde van de 19de eeuw. De kerkruimte met de fraai afgewerkte kap heeft een bijzondere ruimtelijke kwaliteit. De restauratie en aanpassingen uit 2015 zijn respectvol uitgevoerd en voegen een passende nieuwe laag toe.

b. Omgevingswaarde

De kerk ligt aan de Ooipoortstraat in het historische centrum van Doesburg. Het gebouw voegt zich bescheiden in de rooilijn. Door de ruimtelijke samenhang met de buurpanden levert het gebouw een positieve bijdrage aan het straatbeeld.

Ooipoortkerk Doesburg

c. Gebruikswaarde

Bij de verbouwing van 2015 is de kerk onder andere voorzien van vloerverwarming en isolatie. De kerk en nevenruimten voldoen aan de behoefte van de gebruikers.

d. Toekomstwaarde

Door de recente restauratie en verbouwing is het gebouw weer voor langere tijd geschikt gemaakt voor het gebruiksdoel.

Toekomstperspectief

Het aantal gemeenteleden is stabiel en de kerk is financieel gezond. Er is een onderhoudsfonds voor de kerk en er komt jaarlijks genoeg bijdrage binnen (600,- per lid)

Behoefte

Eventueel periodiek overleg over de gebouwen, maar hij twijfelt voor welke regio dat moet gelden.

KERKENPASPOORT

Forsythiastraat 18, Doesburg

Molukse evangelische kerk

1995

Molukse evangelische kerk

Kerkdiensten

Religieus gebruik

CATEGORIE A

Bethelkerk Doesburg

nr.21

Stand van zaken & toekomstperspectief

De Molukse evangelische kerk organiseert diensten in dit gebouw. Het is niet gelukt om contact te leggen om de huidige stand van zaken en het toekomstperspectief te bespreken.

KERKENPASPOORT

Bethelkerk Doesburg

nr.21

Karakteristieke kwaliteiten:

- Geen monumentale status
- Architectuur: post 65 gebedshuis
- Ligging: vrijstaand gebouw in woonwijk
- Opzet: van belang voor de Molukse gemeenschap

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Beth-el kerk is een modern gebouw met klokkenstoel. Het gebouw is in 1995 ontworpen door de architect J.H.L. van Dorp en is de vervanger van een eerdere kerk die op deze plek stond. De architect ontwierp in ieder geval nog twee andere Molukse kerken in Nederland. Kenmerkend is de bij meerdere Molukse kerken voorkomende entree in de hoek van het gebouw en de markering van de overgang tussen binnen en buiten door colonnades. Het gebouw is opgebouwd uit moderne materialen zoals betonnen gevelelementen, een aluminium roevendak en grote puien. Opvallend zijn de dakvorm en de ronde vorm aan de achterkant (verwijzing naar een apsis).

b. Omgevingswaarde

De kerk is gesitueerd tussen de Forsythiastraat en de Duindoorrnstraat in de (Molukse) buurt De Ooi. Het is een bescheiden gebouw dat zich door de vrije ligging, de klokkenstoel en de kleurstelling toch onderscheidt van zijn omgeving. Tegenover de Forsythiastraat ligt een vijver. Rond de kerk is het terrein begroeid met gras, lage haagjes en een aantal bomen.

c. Gebruikswaarde

De kerk is in gebruik door de Molukse Evangelische Kerk (Geredja Indjili Maluku – GIM). Het gebouw is bijna geheel rondom voorzien van glazen puien en in het dak boven de kerkzaal bevinden zich een aantal glazen delen. Hierdoor kan er veel daglicht binnenvallen. In de kerkzaal staan rijen met gekoppelde stoelen, achterin kunnen losse stoelen worden toegevoegd. Naast de kerkzaal beschikt de kerk over verschillende ruimtes, een keuken en zijn er sanitaire voorzieningen en verwarming aanwezig. In deze kerk vinden ook vieringen plaats waarbij meerdere Molukse gemeentes samenkomen. Rondom de kerk kan er langs de stoep geparkeerd worden.

d. Toekomstwaarde

De grote kerkzaal is redelijk flexibel indeelbaar door de huidige opstelling van stoelen. De aanwezigheid van meerdere ruimtes en voorzieningen geeft de mogelijkheid om extra activiteiten te organiseren.

KERKENPASPOORT

Nieuw-Apostolische Kerk Doesburg

nr.22

Veerpoortstraat 3, Doesburg

Nieuw-Apostolische Kerk in Nederland (Amersfoort)

1960

Nieuw-Apostolische Kerk

Kerkdiensten

Religieus gebruik

CATEGORIE A

Stand van zaken

Deze kerk is gebouwd op de plaats waar een vroegere Joodse synagoge stond en is in eigendom van de Nieuw-Apostolische Kerk in Nederland. De Nieuw-Apostolische gemeenschap in Doesburg maakt gebruik van het gebouw voor hun diensten (woensdagen en zondagen) en op doordeweekse avonden voor koorrepetities, vergaderingen van ambtsdragers, jeugdavonden en dergelijke. Daarnaast houdt sinds 2020 de NGPMB (Molukse kerk) diensten op zondagmiddag. Tot slot wordt het bovenste deel van het gebouw bewoond.

De Nieuw-Apostolische gemeenschap heeft ruim 100 leden en gemiddeld zo'n 35 bezoekers in de dienst. De leeftijdsopbouw is divers, van jong tot oud. Een groot deel van de gemeente zet zich ook in als vrijwilliger: in het koor, het schoonmaakteam, voor ziekenbezoek etc.

De gemeente zoekt bij gelegenheid samenwerking met andere kerken. Daarnaast kan er contact op worden genomen met de gemeente als er behoefte zou zijn om gebruik te maken van de kerk als deze niet gebruikt wordt, maar is de gemeente niet actief op zoek naar huurders.

Op het kerkgebouw bevindt zich een plaquette/herdenkingsplaat aan de Joodse gemeenschap die de concentratiekampen niet hebben overleefd. Deze plaquette is op 14 april 2000 onthuld door de dames Meijers (overgebleven uit de Joodse families) in aanwezigheid van burgemeester Overweg, een Rabbijn en afgevaardigden van de Nieuw-Apostolische Kerk te Doesburg.

KERKENPASPOORT

Nieuw-Apostolische Kerk Doesburg

nr.22

Karakteristieke kwaliteiten:

- Geen monumentale status
- Architectuur: wederopbouw kerkzaal, kenmerkend zijn de kleine vierkante vensteropeningen. Exterieur niet herkenbaar als kerk
- Opzet: gebruik van simpele, sober afgewerkte materialen
- Zintuigen: lichte, open ruimte met speelse lichtinval door ritmisch geplaatste kleine vierkante glas in lood ramen
- Ligging: centraal in Doesburg tegenover de Grote of Martinikerk

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Nieuw-Apostolische Kerk in Doesburg werd in 1959 gebouwd naar ontwerp van H.K. Hendriks en in gebruikgenomen op 9 juni 1960. De kerk staat op de plaats van een synagoge die in 1945 ernstig werd beschadigd door het opblazen van de achterliggende Martinitoren. Het gebouw heeft drie bouwlagen met zadeldak voorzien van grijze dakpannen. De voorgevel is opgetrokken uit metselwerk en wit geschilderd. De bovenste twee verdiepingen zijn aan de voorzijde in gebruik als woning. De hoofdingang is ter plaatse van een terugliggende ingangspartij voorzien van twee deuren: een deur naar de kerk en een deur voor bewoners boven de kerk. De achtergevel van de kerk is tevens opgetrokken uit baksteen, onbeschilderd met aan de zijkanten kleine vierkante vensteropeningen met glas in lood. Links in de achtergevel is een achterdeur en op de eerste verdieping een pui. De kerkzaal is een rechthoekige ruimte. Het interieur is sober, met een gemetselde muur die het spreekgestoelte draagt. De kleine vierkante glas in lood ramen liggen verzonken in de muur. Deze zorgen voor een speelse lichtinval en geven de kerk een modern en functionalistisch uiterlijk.

b. Omgevingswaarde

De Nieuw-Apostolische Kerk ligt in het centrum van Doesburg. De voorzijde grenst aan een straat met smalle stoep. Rechts grenst het pand aan een andere woning, links is een smal steegje naar de markt, waaraan de achtergevel van de kerk grenst. Recht tegenover de achtergevel ligt de Grote of Martinikerk. Qua hoogte, grootte en vorm valt het gebouw niet erg op tussen de omliggende woningen.

c. Gebruikswaarde

De kerk heeft sinds enkele jaren geen banken meer maar stoelen. Parkeren is mogelijk op de markt aan de achterzijde van de kerk.

Nieuw-Apostolische Kerk Doesburg

d. Toekomstwaarde

De rechthoekige ruimtes van veel wederopbouwkerken lenen zich over het algemeen goed voor nieuwe functies zonder al te veel aanpassingen. Het pand wordt multifunctioneel gebruikt in de zin dat het deels in gebruik is als woning, en deels voor kerkdiensten (woensdagen en zondagen) en op doordeweekse avonden voor onder meer koorrepetities, vergaderingen en jeugdavonden. De kerkruimte is daarnaast door het verwijderen van de banken vrij indeelbaar.

Toekomstperspectief

De landelijke organisatie, de Nieuw-Apostolische Kerk in Nederland, is eigenaar van de kerk. De verwachting is dat het aantal leden van de Nieuw-Apostolische Kerk in Doesburg de komende tien jaar gelijk zal blijven. Het uitgangspunt is dan ook dat deze kerk in gebruik blijft voor hun diensten en de bijbehorende activiteiten.

Behoefte

De Nieuw-Apostolische gemeenschap heeft geen verder behoefte aan ondersteuning. De kerk is centraal en autonoom georganiseerd.

KERKENPASPOORT

Gasthuiskerk Doesburg

nr.23

Gasthuisstraat 41 Doesburg

Gestichten Doesburg

1400

Remonstranten

Cultureel centrum

Duurzaam herbestemd

CATEGORIE D

Stand van zaken

De gasthuiskerk is een kerk voor culturele activiteiten. Er worden muziekoptredens en theatervoorstellingen gehouden en er zijn ruimten te huur.

De eigenaar van de Gasthuiskerk is Gestichten Doesburg. Een belangrijke taak van de Gestichten is het verhuren van woningen voor ouderen. De Gestichten Doesburg beheren en onderhouden 18 monumentale woningen op een aantal locaties in Doesburg. Recent zijn ook 10 nieuwe woningen gebouwd in de Buitenhof, zodat er nog meer woningen voor ouderen beschikbaar zijn. Daarnaast bezitten ze veel landbouwgrond dat verpacht wordt.

De Gestichten Doesburg geven elk jaar subsidie aan diverse doelen en aanvragers uit Doesburg. De verleende subsidies dienen bij te dragen aan nieuwe en sterke initiatieven en activiteiten met een (langdurig) positief effect op de Doesburgse samenleving.

KERKENPASPOORT

Gasthuiskerk Doesburg

nr.23

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: voorbeeld van een laatgotische zaalkerk
- Opzet: combinatie van historisch en modern (glazen foyer), flexibel indeelbare kerkzaalvloer
- Zintuigen: lichte ruimtes door kleur en ruimtewerking
- Ligging: centraal gelegen in Doesburg, naast een groen hofje en nabij de Grote- of Martinikerk
- Gebruik: multifunctioneel

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De laatgotische Gasthuiskerk in Doesburg, ook wel Antoniuskapel genoemd, werd vermoedelijk begin 15e eeuw gebouwd als Rooms Katholieke kapel bij een 14e gasthuis. In 1735 kwam het in gebruik van de Evangelisch-Lutherse gemeenschap, en vanaf 2000 maken Remonstranten gebruik van de kerk. De Gasthuiskerk is een bakstenen zaalkerk met rechte koorsluiting en gemetselde kruisribgewelven. De kleine, asymmetrisch geplaatste toren met spits werd later in de 15e eeuw gebouwd. Oorspronkelijk had de kerk een noordelijke zijbeuk. Rond 1930 werd de kerk gerestaureerd door architect N. de Wolf. De spitsboogvensters werden veranderd en aan de buitenzijde werd een pleisterlaag verwijderd. Rond 1970 werd de kerk opnieuw gerestaureerd en in 2010-2013 werd er aan de noordzijde een nieuwe entree en foyer aan het gebouw toegevoegd.

b. Omgevingswaarde

De kerk ligt in het centrum van Doesburg, op de hoek van twee straten met bebouwing. Naast de kerk aan de noordzijde ligt een groen hofje omringd door witgepleisterde panden, het Gasthuishof. De Gasthuiskerk ligt nabij de Grote- of Martinikerk, van welke de spits uittorent achter de Gasthuiskerk spits. De Gasthuiskerk is pas zichtbaar vanuit de omliggende straten, verder weg wordt de kerk onttrokken aan het zicht door de dichte bebouwing.

c. Gebruikswaarde

De kerk wordt multifunctioneel ingezet. Banken zijn vervangen door stoelen, wat heeft geleid tot een flexibel in te delen vloeroppervlak. De kerk profileert zich als het ‘Podium van Doesburg’. Er vinden veel culturele activiteiten plaats zoals muziekoptredens en theatervoorstellingen. Ook verhuurt de kerk haar drie ruimten aan groepen/verenigingen voor uiteenlopende doeleinden.

De kerk is niet geheel onttrokken aan de eredienst. De Remonstrantse gemeente houdt nog op de tweede en vierde zondag van de maand en op kerkelijke feestdagen een dienst in de Gasthuiskerk. Rondom de kerk kan in parkeervakken aan de straat worden geparkeerd.

Gasthuiskerk Doesburg

Toekomstperspectief

De Gasthuiskerk zou graag wat laagdrempeliger worden. Mede daarom wordt er een nieuwe duiding aan de naam ‘De Gasthuiskerk’ toegevoegd, te weten: Podium Doesburg – De Gasthuiskerk.

Podium Doesburg biedt een bedrijf of organisatie een ideale locatie voor zakelijke bijeenkomsten. Ook als trouwlocatie of andere feestelijke gelegenheden biedt de Gasthuiskerk allerlei mogelijkheden. De rust en waardigheid van het eeuwenoude kerkgebouw maken van de Gasthuiskerk tevens een mooie locatie voor de uitvaart van een dierbare of een stijlvolle herdenkingsbijeenkomst.

De kerk is weliswaar verbouwd en aan de eisen van de tijd aangepast, maar de kerkfunctie is behouden gebleven.

Behoefte

Concrete behoefte gasthuiskerk: ‘Hoe kunnen we meer inwoners bereiken in Doesburg?’

KERKENPASPOORT

Grote- of Martinikerk Doesburg

nr.24

Kerkstraat 4 Doesburg

PKN Doesburg-Angerlo
Toren Gemeente Doesburg

1380

PKN

Kerkdiensten + verhuur

Nu religieus gebruik, afhankelijk van medegebruik

CATEGORIE B

Stand van zaken

De Martinikerk is in eigendom en wordt gebruikt door de PKN Doesburg-Angerlo. Deze PKN-gemeente heeft 670 leden, waarvan er zo’n 80 op zondag naar de dienst komen. Normaal gesproken is er één zondag in de maand in Angerlo. In de winter andersom: dan kerkt de gemeente in Angerlo en ééns in de maand in Doesburg (vanwege de stookkosten). Met Pasen en Kerst heeft de gemeente op beide locaties een dienst.

In 2010 werden de eerste plannen gemaakt om het gebouw multifunctioneler te maken. Uiteindelijk kon de al langer bestaande stichting Stibema (Stichting Behoud en Onderhoud Martinikerk) in 2013/2014 partner worden in een programma met de RCE en Provincie en kon het kerkgebouw multifunctioneel gemaakt worden, o.a. door tweelaagse units en voorzieningen zoals een toilet en keuken te plaatsen. Op dit moment heeft het gebouw zo'n 200 zitplaatsen met de mogelijkheid dit uit te breiden tot 700. In 2017 wijzigde de stichting de naam in Stichting Behoud en Exploitatie Martinikerk (afkorting bleef Stibema).

De stichting Stibema heeft veel vrijwilligers, vanuit zowel het kerkbestand als daar buiten. De gemiddelde leeftijd van de vrijwilligers ligt hoog.

Stichting Stibema heeft als doel om het onderhoud van de kerk kostenneutraal te maken. De stichting exploiteert het gebouw voor concerten, tentoonstellingen en beurzen. Daarnaast is er een goedlopend winkeltje in de kerk en is er een museum met Zilveren mosterdpotjes geopend. Tot slot wordt het orgel gebruikt voor orgellessen. Naast de georganiseerde activiteiten, trekt de kerk ook veel toeristen (10000 mensen). Aan deze mensen wordt ook om een donatie gevraagd. De activiteiten hadden voor Corona een stijgende lijn. Er is vertrouwen dat de vooruitzichten na corona goed zijn.

KERKENPASPOORT

Grote- of Martinikerk Doesburg

nr.24

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: Nederrijnse gotische kerk, hoogste kerktoren van Gelderland
- Opzet: bouwhistorische gelaagdheid zichtbaar na meermaals herstellen
- Zintuigen: de historie is voelbaar door o.a. wand- en gewelfschilderingen en een bijzondere orgel
- Ligging: de karakteristieke hoge kerktoren is vanuit de weide omgeving te zien
- Zintuigen: de kerkruimte voelt als licht, open en sereen

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De protestantse Grote- of Martinikerk is een laatgotische driebeukige basiliek van het Nederrijnse type. De toren met naaldspits is de hoogste kerktoren van Gelderland. Het deels met tufsteen beklede schip stamt uit de 14e eeuw. In 1430 werd begonnen met de bouw van de tufstenen toren, gefundeerd op oerstenen. De kerk is meermaals hersteld. Na een brand in 1483 werd het huidige koor gebouwd (1517-1521). In de 16e t/m de 18e eeuw werden de kerk en toren drie maal door brand getroffen. In 1919-1930 werd het exterieur gerestaureerd onder leiding van architecten W. te Riele en N. de Wolf. De toren werd in 1945 opgeblazen, en in 1967 herbouwd. Ook het interieur is meermaals hersteld. De zijbeuken hebben stenen netgewelven en cilindervormige pijlers, het schip heeft een houten netgewelf dat is aangebracht bij restauratie in 1888-1890. In de zuidelijke zijbeuk is een vermoedelijk 15e-eeuwse muurschildering van de heilige Agnes. In het koor zijn gewelfschilderingen uit ca. 1530. Het rijksmonumentale hoofdorgel werd in 1915-1916 gebouwd door de firma E.F. Walcker & Cie. voor de Gereformeerde Nieuwe Zuiderkerk in Rotterdam. In de toren hangen drie 17e eeuwse klokken. Van het carillon zijn acht klokken gegoten door de gebroeders Hemony, de belangrijkste klokkengieters uit de 17e eeuw in Nederland.

b. Omgevingswaarde

De kerk heeft een centrale ligging in Doesburg en wordt omsloten door twee wegen. De grens tussen de kerk en de wegen wordt gevormd door een ondiepe stoepzone, die aan de zijde van het koor uitloopt in een plein. De kerk is goed zichtbaar in de omgeving, met name de hoge kerktoren is van bijzondere waarde voor de omgeving.

Grote- of Martinikerk Doesburg

c. Gebruikswaarde

Er is geen bankenplan, maar er zijn stoelen aanwezig. Deze zorgen voor een flexibel indeelbaar vloeroppervlak, evenals een maximaal aantal zitplaatsen. Ondanks dat de kerk goed werd bezocht voor de eredienst alsook door toeristen, was herinrichting voor multifunctioneel gebruik noodzakelijk. In beide zijbeuken, naast de toren, is daarom een 'serviceblok' geplaatst: een losstaand tweelaags, glazen bouwblok. Hierin zijn toiletten, garderobes, bergingen, een keuken, een winkel, een mindervaliden toilet en twee multifunctionele vergaderruimtes gesitueerd. In de kerk worden bovendien tentoonstellingen georganiseerd, zowel een permanente als tijdelijke. De witte zuilen en wanden en de grote spitsboogvensters zorgen voor de beleving van een grote, lichte ruimte. Parkeren kan rondom de kerk, zowel op parkeervakken langs de weg als op een groter parkeerterrein.

d. Toekomstwaarde

De kerk is een aantal jaren geleden omgevormd tot een multifunctioneel gebouw. Er vinden zowel kerkdiensten, als tentoonstellingen en andere culturele activiteiten als concerten plaats. Ook wordt het gebouw verhuurd voor feesten, vergaderingen, recepties en andere evenementen. Dit stelt de toekomst van de kerk voorlopig veilig.

Toekomstperspectief

De PKN-gemeente hoopt via de stichting Stibema de kosten van het onderhoud te kunnen dekken. Verder werkt de gemeente samen met andere gemeenten in Doesburg (bijv. door gezamenlijke diensten in tijden Corona).

Wat betreft het gebouw is de exploitatie nu vol te houden, maar het op peil houden van het aantal vrijwilligers wordt steeds lastiger.

Grote- of Martinikerk Doesburg

Behoefte

- Meer betrokkenheid vanuit de gemeente, ook financieel
- Gebruik maken van het netwerk van gemeente om de verhuur te verhogen. Ook in beeld zijn bij de gemeente zelf voor verhuur. Bijv. overleg met ondernemers.
- Duidelijkheid over mogelijkheid zonnepanelen vanuit de gemeente.
- Netwerk binnen Doesburg versterken, bijv. combineren predikanten, gebruik gebouwen
- Visie vanuit gemeente hoe ze kerken willen gehouden en welke rol gemeente dan neemt

KERKENPASPOORT

St.-Martinuskerk Doesburg

nr.25

Juliana van Stolburglaan 3, Doesburg

St. Willibrordus parochie

1965

RKK

Kerkdiensten + verhuur

Nu religieus gebruik, toekomst onzeker

CATEGORIE E

Stand van zaken

Momenteel is deze kerk nog in gebruik. Door de teruglopende kerkbezoeken heeft het bestuur van de RK Parochie St. Willibrordus in 2019 besloten om 9 kerken te sluiten. Uiterlijk in de zomer van 2022 wordt besloten of ook deze kerk gesloten wordt. Dat zal het geval zijn bij ongewijzigd kerkelijk beleid en een voortgaande tendens van minder bezoekers en vrijwilligers.

De situatie is onzeker en daardoor is het lastig voor de locatieraad om naar de toekomst te kijken. Er is met name kerkbehoefte bij ouderen. Voor de corona kwamen er circa 50 tot 80 personen naar een dienst. De verwachting is dat het kerkbezoek zal blijven afnemen, omdat er geen jongeren meer komen.

Naast de kerk is een ruimte waar koffie gedronken kan worden, deze ruimte heet het Atrium. Deze ruimte wordt door ‘stichting Atrium’ beheert en wordt af en toe verhuurd. Jaarlijks betaalt de stichting een bijdrage aan de parochie voor het Atrium. Het naastgelegen pastoriehuis is al jaren geleden verkocht.

Onder het kerkgebouw ligt een zalencentrum, genaamd ‘de onderbouw’ dat verhuurd wordt aan een uitbater. Ook dit zalencentrum is eigendom van de Parochie, net als de toren die naast de kerk staat. De begraafplaats ligt niet naast de kerk, maar is gelegen aan de Kraakselaan.

Het gebouw loopt achter in onderhoud. Het dak zou gerenoveerd moeten worden en ook de kozijnen hebben schilderwerk nodig.

De geloofsgemeenschap organiseert diverse activiteiten zoals een solidariteitsmaaltijd, een lunch, vrijwilligersavond.

KERKENPASPOORT

St.-Martinuskerk Doesburg

nr.25

Karakteristieke kwaliteiten:

- Geen monumentale status
- Architectuur: zeldzaam voorbeeld van een wederopbouwkerk uit het oeuvre van architect H.M. Koldewey.
- Opzet: sober en typerend voor de wederopbouw. Gebruik van beton. Aanwezigheid van beeldende kunst.
- Gebruik: mogelijkheden tot multifunctioneel gebruik.
- Ligging: waardevolle vrije ligging in groen in een woonwijk.

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Rooms Katholieke Heilige Martinuskerk werd in 1965 gebouwd naar ontwerp van architect H.M. Koldewey (1924-1988). Deze kerk verving de oude neoclassistische Martinuskerk in het centrum van Doesburg uit 1813. Architect H.M. Koldewey staat vooral bekend om zijn modernistische vormgeving en experimenten met betonconstructies in de kerkbouw. Veel van zijn kerken uit de wederopbouwperiode zijn inmiddels gesloopt, wat deze nog bestaande kerk extra bijzonder maakt. De Heilige Martinuskerk is een vrij laat voorbeeld van zijn oeuvre. Het is een blokvormige bakstenen kerk met plat dak met lichte helling. Strakke en rechte lijnen bepalen het beeld. Het blok is vrij gesloten. Aan de straatzijde is een laaggeplaatste vensterstrook met glas in lood en uitstulpende betonnen tussenstijlen. Aan de entreezijde (westzijde) is een hooggeplaatste gevelbrede vensterstrook. Naast de kerk staat een rechthoekige klokkentoren, verbonden met het hoofdgebouw door lagere, rechthoekige tussengebouwen. Het interieur van de kerkzaal is sober en typerend voor de wederopbouw met bakstenen wanden, een houten schrootjesplafond en betonnen elementen. Typerend voor de wederopbouw is ook de toepassing van beeldende kunst, zoals het wandtapijt en glas in lood. In de kerk staat een Maarschalkerweerd orgel uit 1889 dat is herplaatst vanuit de oude kerk.

b. Omgevingswaarde

De kerk ligt in een woonwijk. Het is een vrijstaand gebouw. Onder de kerk bevindt zich een zalencentrum ‘De Onderbouw’. Aan de voorzijde grenst de kerk aan een weg met daarachter een sloot. Het terrein rondom de kerk is ingericht met struiken en diverse bomen en wordt van de straat gescheiden door een heg. De grond achter de kerk is onbebouwd. Rechts van de kerk loopt de Looiersgracht. De kerk en toren zijn pas te zien als je de kerk nadert.

c. Gebruikswaarde

In de kerkzaal staan stoelen, wat een flexibele indeling mogelijk maakt. Onder de kerk worden ruimten gebruikt als zalencentrum. In een ruimte naast de kerk kan koffie worden gedronken. Deze ruimte wordt af en toe verhuurd. Parkeren is mogelijk in parkeervakken aan de straat.

St.-Martinuskerk Doesburg

d. Toekomstwaarde

De grote rechthoekige ruimtes van veel wederopbouwkerken, zoals ook deze, lenen zich over het algemeen goed voor nieuwe functies zonder al te veel aanpassingen. Het gebouw is goed toegankelijk en is al multifunctioneel in gebruik. Diverse ruimtes worden verhuurd. Er zou nog verder onderzocht kunnen worden of de kerkzaal zelf multifunctioneel gebruikt kan worden. Kerkelijk gebruik met bijvoorbeeld sociaal-cultureel medegebruik in de vorm van concerten, lezingen, tentoonstellingen, buurthuis activiteiten e.d. kan een gunstige combinatie zijn. De open, flexibel indeelbare ruimte biedt hiertoe mogelijkheden.

Toekomstperspectief

De locatieraad wil het kerkgebouw zo lang mogelijk openhouden voor religieus gebruik. Ze weten niet goed wat ze hiervoor moeten doen. Medegebruik/verhuur is niet toegestaan. Uiterlijk in de zomer van 2022 wordt besloten of ook deze kerk gesloten wordt.

Behoefte

Door de onzekere toekomst is het lastig om een specifieke behoefte aan te geven.

KERKENPASPOORT

Gereformeerde Kerk Doesburg

nr.26

Heerenstraat 22 Doesburg

Particulier bezit (geen vrije toegang)

1878

Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt

Woning

Duurzaam herbestemd

CATEGORIE D

Stand van zaken & toekomstperspectief

Dit kerkgebouw wordt momenteel gebruikt als woonhuis. Voor de herbestemming (2016) behoorde deze kerk tot de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt. Nu zijn de kerkdiensten gemeenschappelijk met de Christelijk Gereformeerde Kerk in de Ooipoortkerk, zie nr. 20.

KERKENPASPOORT

Gereformeerde Kerk Doesburg

nr.26

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: oorspronkelijk gebouwd als woonhuis in de middeleeuwen, met zichtbare bouwfases uit de renaissance, laat- en neogotiek
- Opzet: nadruk op verticaliteit, een hoog plafond en lange spitsboogvensters.
- Ligging: beeldbepalend in een gevelrij in het historische centrum, nabij de Grote of Martinikerk.

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Gereformeerde kerk aan de Heerenstraat werd oorspronkelijk gebouwd als woonhuis in de 15e eeuw. Ooit behoorde het huis tot eigendom van de Hertog van Gelre. In 1872 werd het woonhuis door de Christelijke Gereformeerde Kerk verbouwd tot kerkgebouw. Het huis werd verbonden met het achterliggende huis, het hogere gedeelte van de kerk met een middeleeuwse gewelfde kelder. Aan de bijzondere voorgevel zijn twee verbouwingen af te lezen. In de eerste helft van de 17e eeuw werd een gevel in renaissancestijl aangebracht. Kenmerkend hiervoor is de trapgevel met natuurstenen sierelementen. Bij de verbouwing tot kerk werden de oude vensters dichtgemetseld en kwamen er neogotische gietijzeren spitsboogvensters met glas in lood voor in de plaats. De opzet van de kerk als zaalkerk met nadruk op hoogte en een steile kap is laatgotisch. Het hoge sierstucplafond is uitgevoerd als spiegelgewelf.

b. Omgevingswaarde

De Gereformeerde kerk ligt in de historische binnenstad van Doesburg nabij de Grote of Martinikerk. De kerk ligt in een gevelrij van woonhuizen met een diversiteit aan bouwstijlen en vormen. Aan de voorzijde grenst de kerk aan een straat. Een stoeprand met vier stenen paaltjes voor de gevel vormt de scheiding met de straat. Pas wanneer je de kerk nadert, is deze goed zichtbaar.

c. Gebruikswaarde

Het kerkgebouw wordt momenteel weer gebruikt als woning. Parkeren langs de straat is mogelijk.

d. Toekomstwaarde

De kerk is reeds herbestemd als woning en wordt momenteel bewoond.

KERKENPASPOORT

De Stek Duiven

nr.27

Rijksweg 53 Duiven

KerkVoorNu

2019 KerkVoorNu, daarvoor school en bibliotheek

KerkvoorNu

Kerkdiensten en diverse activiteiten die KerkVoorNu organiseert

Religieus gebruik

CATEGORIE A

Stand van zaken

De kerkelijke gemeente KerkvoorNu heeft dit gebouw april 2019 gekocht van de gemeente Duiven. Ze huurden de leeggekomen school al. Toen de aangrenzende bibliotheek te koop kwam te staan, zijn ze in gesprek gegaan om het hele gebouw over te nemen.

De gemeente had hiervoor geen eigen gebouw en heeft op verschillende plekken diensten gehouden. 20 jaar geleden ontstond al de behoefte aan een eigen gebouw, maar dat was geen doel op zich. Toen deze mogelijkheid zich voor deed, hebben ze deze aangegrepen. Hiervoor is het dak verhoogd en er een goede installatie ingezet.

De gemeente heeft 300 leden en daarnaast nog gasten die naar de diensten komen. Het is een actieve gemeente die allerlei activiteiten organiseert: bijbelcursussen, een marriage course, mama café, elke dag een open inloop, Meet & Greet (samen eten met zo'n 50 bezoekers per keer) en ze pakken allerlei klussen op voor inwoners zonder netwerk. Daarnaast wordt het gebouw gebruikt als kantoor voor de kerk, de zalen voor gesprekken en bijbelstudies en wordt de kerk af en toe verhuurd voor een begrafenis of door de gemeente Duiven.

Ook tijdens corona is De Stek elke dag open (door gemeente als vitale plek bestempeld), er komen zo'n 50 mensen door de dag heen langs.

KERKENPASPOORT

De Stek Duiven

nr.27

Karakteristieke kwaliteiten:

- Geen monumentale status
- Architectuur: nieuwbouwarchitectuur. Oorspronkelijke bibliotheek, niet te herkennen als kerk.
- Ligging: centraal gelegen in Duiven, goed bereikbaar.
- Gebruik: multifunctioneel, veel ruimte en flexibele indeling.

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Stek in Duiven werd oorspronkelijk gebouwd in 1992 als bibliotheek bij een basisschool. In 2018 kocht de baptistengemeente KerkvoorNu de bibliotheek en liet deze verbouwen tot kerk. Het schoolgebouw De Boomgaard waar de bibliotheek achter ligt, werd al gehuurd door de baptistengemeente. Dat gebouw gebruikten zij als plek voor doordeweekse vergaderingen en activiteiten. Het is een grote, moderne kerk met ruimte voor 600 mensen. Op de buitenmuren na werd de voormalige bibliotheek volledig gestript en opnieuw ingericht. Het dak werd verhoogd, er werd een keuken gebouwd en een corridor die de kerk verbindt met het achterliggende schoolgebouw. De grote kerkzaal bestaat uit een constructie van stalen spanten.

b. Omgevingswaarde

De Stek ligt aan de rand van een woonwijk in het centrum van Duiven. De kerk heeft een vrije ligging. Aan de voorzijde is een groot parkeerterrein. Achter de kerk ligt het voormalige schoolgebouw, waarmee deze verbonden is. Aan de rechterzijde grenst de kerk aan een straat. Er is weinig buitenruimte, enkel een grasstrookje tussen de straat en de kerk in. Doordat het gebouw niet heel hoog is, en niet beschikt over een toren, valt de kerk van een afstand niet op en is zij niet te herkennen als traditionele kerk.

c. Gebruikswaarde

De kerk beschikt over flexibel in te delen en multifunctioneel inzetbare ruimten. In de kerkzaal staan verplaatsbare geschakelde stoelen, verschillende lichtinstallaties, en een verplaatsbaar podium. Er kan worden geparkeerd op een algemeen parkeerterrein aan de voorzijde en in parkeervakken langs de straat.

d. Toekomstwaarde

De kerk wordt multifunctioneel ingezet. Er vinden naast kerkelijke activiteiten verschillende maatschappelijke activiteiten plaats.

De Stek Duiven

Toekomstperspectief

Het ledenaantal groeit gestaagd en ze hebben een regionale functie. Ze voorzien dat ze in dit gebouw kunnen blijven.

Behoefte

De gemeente focust op de eigen doelstelling en zien niet direct noodzaak tot samenwerking/extra verhuur. Het gebouw is ook geen monumentaal pand en het behoud ook geen doel op zich. Er is geen behoefte aan ondersteuning, maar KerkvoorNu staat open voor samenwerking met andere Kerkgemeenten.

KERKENPASPOORT

Heilige Remigiuskerk Duiven

nr.28

Remigiusplein 4, Duiven

St. Willibrordus parochie

1500

RKK

Kerkdiensten

Nu religieus gebruik, toekomst onzeker

CATEGORIE E

Stand van zaken

Momenteel is deze kerk nog in gebruik. Door de teruglopende kerkbezoeken heeft het bestuur van de RK Parochie St. Willibrordus in 2019 besloten om 9 kerken te sluiten. Uiterlijk in de zomer van 2022 wordt besloten of ook deze kerk gesloten wordt.

Vanwege de slechte financiële cijfers van de parochie, heeft de parochie besloten het onderhoud te stoppen en te focussen op het eucharistisch centrum in Zevenaar. Daarmee is ook besloten om de zondagse dienst naar de vrijdag te verplaatsen en niet meer elke week een eucharistieviering te houden. Hierdoor is het aantal kerkgangers gedaald. De locatieraad maakt zich zorgen over het gestopte onderhoud, ze zien dat de verflaag achteruitgaat en zijn bang voor grote schade (houtrot). De monumentenwacht heeft het onderhoud op ‘redelijk’ beoordeeld (hiervoor was de status ‘goed’).

Op dit moment zijn er zo'n 100 tot 200 parochianen, vooral 70+. Daarnaast is er een grote groep vrijwilligers actief, o.a. voor het onderhoud van de begraafplaats.

Er is een aantal concerten in de kerk gehouden, het is niet duidelijk of dit in de toekomst haalbaar is (er zal huur moeten worden geïnd). Daarnaast doet de gemeenschap mee aan Duuve te gek, waarbij allerlei verenigingen zichzelf presenteren en mensen ook binnenkijken in de kerk. Daarbij hebben ze ook een keer een enquête gehouden over hoe de bezoekers de toekomst van de kerk zagen. De meeste bezoekers waren er voor de kerk te behouden en er culturele activiteiten in te huisvesten.

KERKENPASPOORT

Heilige Remigiuskerk Duiven

nr.28

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: een van de oudste kerken van de Liemers met uitbreiding in neogotische stijl naar ontwerp van J. Th. J Cuypers en J. Stuyt.
- Opzet: sober, historische gelaagdheid zichtbaar.
- Zintuigen: kleurrijke schilderingen en veel glas in lood ramen zorgen voor een vrij lichte, vrolijke sfeer.
- Ligging: historisch baken in centrum, beeldbepalende waarde.

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Rooms Katholieke Heilige Remigiuskerk is een van de oudste kerken van de Liemers. De romaanse tufstenen toren stamt uit de 12e eeuw. Rond het midden van de 15e eeuw werd de toren verhoogd, een koor en tufstenen schip in laatgotische stijl gebouwd. In 1910-1911 werd de kerk uitgebreid door architecten J. Th. J Cuypers en J. Stuyt met een transept. Ook werd toen het koor vervangen door een groter neogotisch koor met sacristie. Karakteristiek in het interieur zijn de natuurstenen zuilen en kruisribgewelven op fraai gebeeldhouwde kraagstenen met vrouwenfiguren. De toren en het oude schip werden in 1919 gerestaureerd. In 1973 werd het interieur van de kerk aangepast en in de jaren ’90 werd de kerk grondig gerestaureerd. Achter de kerk staat een modern parochiecentrum (gebouwd in 1997), dat middels een corridor is verbonden met de kerk. In 2003-2004 werd het liturgisch centrum uitgebreid en werd er onder andere een nieuwe midden-entree en een devotiekapel aangebracht. Ook werd het totale binnenschilderwerk en de gehele elektrische installatie vernieuwd.

b. Omgevingswaarde

De kerk heeft een centrale ligging in Duiven aan een groot plein met enkele bomen. De kerk staat als een van de weinige historische gebouwen temidden van relatief grootschalige nieuwbouw. Aan de linkerzijde ligt het oude kerkhof, dat deels wordt omsloten door nieuwbouwwoningblokken. Aan de rechterzijde ligt een rij nieuwbouwwoningen met ervoor een groot grasveld. Aan de achterzijde van de kerk ligt een weg. Vanwege de ligging aan een plein met naastliggend open grasveld is de kerk met name aan de voorzijde goed zichtbaar. De kerktoren vormt het historische baken in het centrum. Voor de omgeving heeft de kerk een beeldbepalende en historische waarde.

c. Gebruikswaarde

In de kerk staan stoelen, wat een flexibele indeling mogelijk maakt. De kerk heeft kleurrijke plafondschilderingen, tegelvloeren en -lambrisering, en glas in lood ramen. De vele grote glas in lood venster zorgen voor vrij veel lichtinval in de zijbeuken. De lichtinval in het middenschip wordt iets meer beperkt door relatief lage scheibogen tussen zijbeuk en middenschip. Parkeren is mogelijk op een groot algemeen parkeerterrein dat schuin achter de kerk ligt.

Heilige Remigiuskerk Duiven

d. Toekomstwaarde

Het vloeroppervlak is vrij indeelbaar. De kerk is gesloten en er wordt gezocht naar exploitatiemogelijkheden. Hiervoor kan gedacht worden aan het inzetten van het gebouw als brede meervoudige gemeenschapsfunctie voor het hele dorp. Er kunnen exposities en concerten worden georganiseerd, maar ook bijeenkomsten, lezingen, ruilmarkten of buurtfeesten. Ook kunnen er ontmoetings- en vergaderruimtes of ruimtes voor bibliotheek of ouderensoos worden gecreëerd. Reversibele ruimtescheidingen zouden de kerk kunnen opdelen in diverse ruimtes waardoor het gebouw meerdere functies tegelijk kan bekleden.

Toekomstperspectief

In het plan van aanpak van de parochie staat dat er in 2022 een besluit genomen gaat worden over de toekomst van de kerk. De locatieraad zou de kerk graag open houden voor kerkdiensten.
Verder is de locatieraad aan het nadenken of er wellicht andere mogelijkheden zijn voor het gebouw en worden daar eerste gesprekken over gevoerd.

Behoefte

Vanuit de locatieraad is er behoefte aan kennis over wat er kan/mag in monumenten, welke financiële mogelijkheden er zijn wat betreft medebestemming en ideeën rondom medebestemming.
Uiteindelijk besluit de parochie over of de kerk open kan blijven.

KERKENPASPOORT

Heilige Andreaskerk Groessen

nr.29

Dorpsstraat 7 Groessen

St. Willibrordus parochie

1500

RKK

De kerk gaat sluiten.

De kerk verliest functie en wordt herbestemd.

CATEGORIE C

Stand van zaken

Door de teruglopende kerkbezoeken heeft het bestuur van de RK Parochie St. Willibrordus besloten om de kerk te sluiten. Per 1 januari 2021 zijn er geen reguliere zondagvieringen meer in deze kerk. Het in stand houden en onderhouden van deze kerklocatie kan de parochie zich niet meer veroorloven. Bij het zoeken naar een nieuwe bestemming van de kerk wil de parochie rekening houden met het Katholieke erfgoed, leefbaarheid en gemeenschapsopbouw. Nieuw gebruik moet respectvol zijn naar huidige gebruik. Bij verkoop van het gebouw moet de exploitatie voor 10 jaar gewaarborgd zijn.

Een werkgroep van 6 leden maakt zich sterk voor het behoud van de kerk voor de lokale gemeenschap. De werkgroep is bezig om een speciale stichting op te richten: Stichting Herbestemming Andreaskerk Groessen.

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Rooms Katholieke Sint Andreaskerk, ook wel de ‘Kathedraal van de Liemers’ genoemd, is een gezichtsbepalende kerk in Groessen van grote omvang. De romaanse tufstenen toren stamt uit de eerste helft van de 12e eeuw.
Rond 1500 werd het tufstenen schip gebouwd in laatgotische bouwstijl. Het gotische priesterkoor en transept werden in 1891 in neogotische stijl vernieuwd. Deze werden in 1923-1933 weer afgebroken. De kerk werd toen ingrijpend vergroot door de bouw van een transept met kruisingstoren en een apsis met koor naar ontwerp van architect H.W. Valk. Hierdoor ontstond er een christocentrische kerk. Dit was een liturgische stroming in de jaren ’30 waarbij kerkgangers meer betrokken werden bij de handelingen aan het altaar. De vernieuwingen van Valk werden gebouwd in traditionalistische vormen. Het interieur bezit kruisribgewelven rustend op kraagstenen met man- en vrouwfiguren en zuilen.

b. Omgevingswaarde

De kerk heeft een centrale ligging in Groessen en wordt omsloten door drie wegen. Het terrein rondom de kerk is ingericht met gras, struiken en diverse bomen en wordt middels een laag bakstenen muurtje afgescheiden van de weg. Er is goed zicht op de kerk door de vrije ligging in het groen. De hoge spits is al van een afstand te zien. Voor de omgeving heeft de kerk een hoge historische waarde.

KERKENPASPOORT

Heilige Andreaskerk Groessen

nr.29

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: groot, gezichtsbepalend kerkgebouw met verschillende bouwstijlen.
- Opzet: het materiaalgebruik geeft het gebouw een bijzondere uitstraling.
- Zintuigen: de massieve pilaren en muren met natuurlijke materialen en hooggeplaatste ramen geven een ingetogen sfeer.
- Ligging: de ruime en vrije ligging in het groen heeft een bijzondere waarde.

Erfgoedwaarden vervolg

c. Gebruikswaarde

De banken zijn gegroepeerd rond het altaar: in het middenschip en in de zijbeuken haaks op de banken in het middenschip, waardoor iedereen goed zicht heeft op het altaar. De banken zijn bereikbaar via het middenpad en via een pad in de zijbeuken. Met dit bankenplan wordt een maximaal aantal zitplaatsen behaald, maar wordt ook een vrije indeling van de ruimte belemmerd. De massieve bakstenen wanden en natuurstenen kolommen en de in de zijbeuken hooggeplaatste ramen zorgen voor de beleving van een intieme sfeer. De ruimte kan echter ook donker overkomen. Parkeren langs de weg is mogelijk, en achter de kerk zijn een aantal parkeervakken langs de weg.

d. Toekomstwaarde

De kerk is gesloten en er wordt gezocht naar een nieuwe sociaal-maatschappelijke-culturele functie. De kerk biedt kansen voor nieuwe functies wanneer het vloeroppervlak flexibel indeelbaar is. Dit kan (deels of geheel) worden gerealiseerd door bijvoorbeeld de banken verrijdbaar te maken of op creatieve wijze her te gebruiken. De grote kerk zou kunnen worden opgedeeld in kleinere ruimtes door bijvoorbeeld reversibele scheidingswanden. Een goed lichtplan kan een positief effect hebben voor bepaalde gebruiken.

Heilige Andreaskerk Groessen

Toekomstperspectief

De werkgroep heeft als doel om de kerk te herbestemmen op een manier die ondersteunt wordt door de gemeenschap/inwoners. Zij staan nog aan het begin van het proces. Ze hebben een enquête verspreid onder de inwoners, waar een respons van circa 30 stuks op kwam. Naast dat ze een klankbordgroep hebben, zijn ze wel nog zoekende hoe ze bewoners kunnen betrekken bij de planvorming.

Het oude schip van de kerk willen ze multifunctioneel gaan gebruiken, waarbij er ook ruimte zal zijn voor begrafenissen en trouwerijen. De overige ruimte willen ze een maatschappelijke en commerciële functie geven. De Historische Kring Duiven-Groessen-Loo is op zoek naar een andere ruimte en heeft interesse in de Andreaskerk. Ook zijn er gesprekken geweest met het dorpshuis rondom een samenwerking.

Momenteel is er een plan van aanpak opgesteld waarmee de werkgroep weer opnieuw in gesprek wil met de parochie. Ze waren geïnteresseerd in hoe het plan van herbestemming loopt in Westervoort en zijn nieuwsgierig naar andere voorbeelden. Ze zijn zoekende naar welke stappen ze nu het beste kunnen zetten en in welke volgorde. Ze willen snel aan de slag, en het ijzer smeden nu het heet is. Ze worden sinds kort begeleid in het proces tot herbestemming door de leefbaarheidsalliantie Gelderland en de Stichting Oude Gelders Kerken.

Behoefte

- kennisdeling over herbestemmingsprocessen
- Hoe betrekken we de inwoners bij de plannen?
- Welke religieuze waarden zijn belangrijk in de kerk bij herbestemming?
- Welke subsidies zijn er beschikbaar?
- Advies over gesprekken gemeente

KERKENPASPOORT

Heilige Antonius Abtkerk Loo

nr.30

Loostraat 34, Loo

St. Willibrordus parochie

1873

RKK

De kerk gaat sluiten.

De kerk verliest functie en wordt herbestemd.

CATEGORIE C

Stand van zaken

Door de teruglopende kerkbezoeken heeft het bestuur van de RK Parochie St. Willibrordus besloten om de kerk te sluiten. Per 1 januari 2021 zijn er geen reguliere zondagvieringen meer in deze kerk. Het in stand houden en onderhouden van deze kerklocatie kan de parochie zich niet meer veroorloven. Bij het zoeken naar een nieuwe bestemming van de kerk wil de parochie rekening houden met het Katholieke erfgoed, leefbaarheid en gemeenschapsopbouw. Nieuw gebruik moet respectvol zijn naar huidige gebruik. Bij verkoop van het gebouw moet de exploitatie voor 10 jaar gewaarborgd zijn.

In 2018 werd duidelijk dat de kerk uit dienst zou worden genomen en is er een initiatiefgroep gestart om te onderzoeken hoe de kerk behouden kon worden voor het dorp. Er is een enquête gehouden onder de 450 huishoudens waarop 70% heeft gereageerd. Uit de enquête bleek dat het grootste deel van de bewoners de kerk en pastorie voor Loo wilde behouden. Daarnaast meldden zich ook direct vrijwilligers om dit voor elkaar te krijgen en gaf 60-70% aan financieel te willen bijdragen. Daarop heeft de initiatiefgroep een plan opgesteld om de kerk voor het dorp te behouden en via de Dorpsstem en flyers houden zij het dorp op de hoogte.

In mei 2021 is de 'Stichting beheer voormalig kerkelijk erfgoed Loo' opgericht met als ambitie: *Wij willen dat het kerkgebouw, mogelijkheden biedt voor onze inwoners om elkaar te ontmoeten. Dat kan doordat er op die plek toegankelijke activiteiten worden aangeboden maar ook doordat het kerkgebouw uitnodigt en openstaat voor spontane inloop. Daarmee willen we bereiken dat er meer verbinding ontstaat tussen (kwetsbare) inwoners en bieden we aan onze inwoners zelf de mogelijkheid om sociaal isolement te verkleinen of te voorkomen.* De stichting hoopt in de zomer van 2021 de kerk te kunnen overnemen. In juli 2021 is de pastorie verkocht aan een uitvaartverzorger. De stichting en deze ondernemer zullen samen de kerk gaan exploiteren.

De stichting wil het kerkgebouw multifunctioneel maken (banken er uit, koffiebar, installatietechniek, beamer). Daarvoor worden er subsidies aangevraagd bij de RCE, Provincie en eventueel fondsen.

Er kunnen 165 mensen in de kerk.

KERKENPASPOORT

Heilige Antonius Abtkerk Loo

nr.30

Karakteristieke kwaliteiten:

- Rijksmonument
- Architectuur: een van de vroege werken van architect Alfred Tepe in neogotische bouwstijl.
- Opzet: sobere interieurafwerking.
- Zintuigen: hoge gewelven en vrij veel lichtinval zorgen voor de beleving van een ruime, lichte ruimte.
- Ligging: ruime en vrije ligging langs hoofdweg. Rond de kerk vormde zich in de 19e eeuw een concentratie aan bebouwing.

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

De Rooms Katholieke Sint-Antonius Abtkerk in Loo is een vroeg werk van architect Alfred Tepe. De hallenkerk zonder toren in neogotische stijl dateert uit 1873-1875 en werd gebouwd op de plaats van een 15e-eeuwse kapel. De ontwerpen van Tepe volgden de Nederrijnse gotiek: van buiten baksteen, van binnen bepleisterd. Kenmerkend voor de neogotische bouwstijl is de nadruk op verticaliteit, de op kraagstenen rustende kruisribgewelven en de spitsboogvensters. Het sober afgewerkte interieur werd in 1976-1977 gemoderniseerd en opnieuw ingericht met onder andere stukken uit de Utrechtse Biltstraatkerk. Ook het door M. Maarschalkerweerd gebouwde orgel (1895) werd toen vanuit het voormalige ziekenhuis Johannes de Deo in Utrecht in de kerk geplaatst. De gebrandschilderde ramen zijn van W. Enckhof (1947).

b. Omgevingswaarde

De kerk ligt centraal in het dorp Loo in de lengterichting evenwijdig aan een hoofdweg. Het terrein eromheen is grotendeels ingericht als kerkhof. Ten noorden van de kerk liggen de resten van het voormalige processiepark, nu deels onderdeel van het kerkhof. Tussen de kerk en de weg is een grasveld met enkele bomen, afgescheiden van de weg door een lage heg. De verdere omgeving bestaat uit weilanden en boerderijen. Door de vrije ligging is er goed zicht op de kerk. Echter, door afwezigheid van een toren en de terugliggende positie ten opzichte van de weg valt de kerk pas op wanneer je deze nadert. De kerk heeft een hoge historische waarde voor de omgeving.

c. Gebruikswaarde

In het middenschip bevinden zich twee rijen banken met ertussen een middenpad. In beide zijbeuken een rij smalle banken. Hierdoor is er goed zicht op het koor en de spreekstoel. Het bankenplan maakt een maximaal aantal zitplaatsen mogelijk, maar belemmert de vrije indeling voor andere functies. De grote spitsboogvensters in de kerk zorgen voor vrij veel lichtinval. De hoogte van de gewelven en zuilen zorgt voor de beleving van een grote, open ruimte. Parkeren langs de weg is mogelijk.

Heilige Antonius Abtkerk Loo

d. Toekomstwaarde

De kerk is gesloten en er zal waarschijnlijk worden gebruikt voor bewonersactiviteiten, bijeenkomsten, begrafenissen, trouwerijen, concerten, lezingen en tentoonstellingen. De hoge, lichte ruimte biedt hiertoe mogelijkheden. De kerk biedt des te meer mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik wanneer het vloeroppervlak vrij indeelbaar is. Het zal nader onderzocht moeten worden of dit (deels of geheel) gerealiseerd kan worden, bijvoorbeeld door de vloerindeling te wijzigen, een deel van de banken verrijdbaar te maken, of de banken op creatieve wijze her te gebruiken.

Toekomstperspectief

De initiatiefnemers verwachten dat de stichting de kerk over kan nemen en de exploitatie dan rond te krijgen door giften van inwoners en de verhuur van de kerk.

De kerk zal worden ingezet voor bijeenkomsten, begrafenissen, concerten, activiteiten voor inwoners, lezingen en tentoonstellingen.

De werkgroep zou ook graag de begraafplaats overnemen. Er zijn nu 6 vrijwilligers die hier het onderhoud voor doen.

Deze groep wordt sinds kort begeleid in het proces tot herbestemming door de leefbaarheidsalliantie Gelderland en de Stichting Oude Gelders Kerken.

Behoefte

- Informatie over subsidies en het verkrijgen hiervan.
- Informatie over wat mag in een monument
- Bemiddeling met gemeente, bijv. rondom vergunningtraject
- Netwerk middenstand
- Hulp bij betrekken gehele dorp
- Uitwisseling culturele programma andere kerken in de nabije omgeving

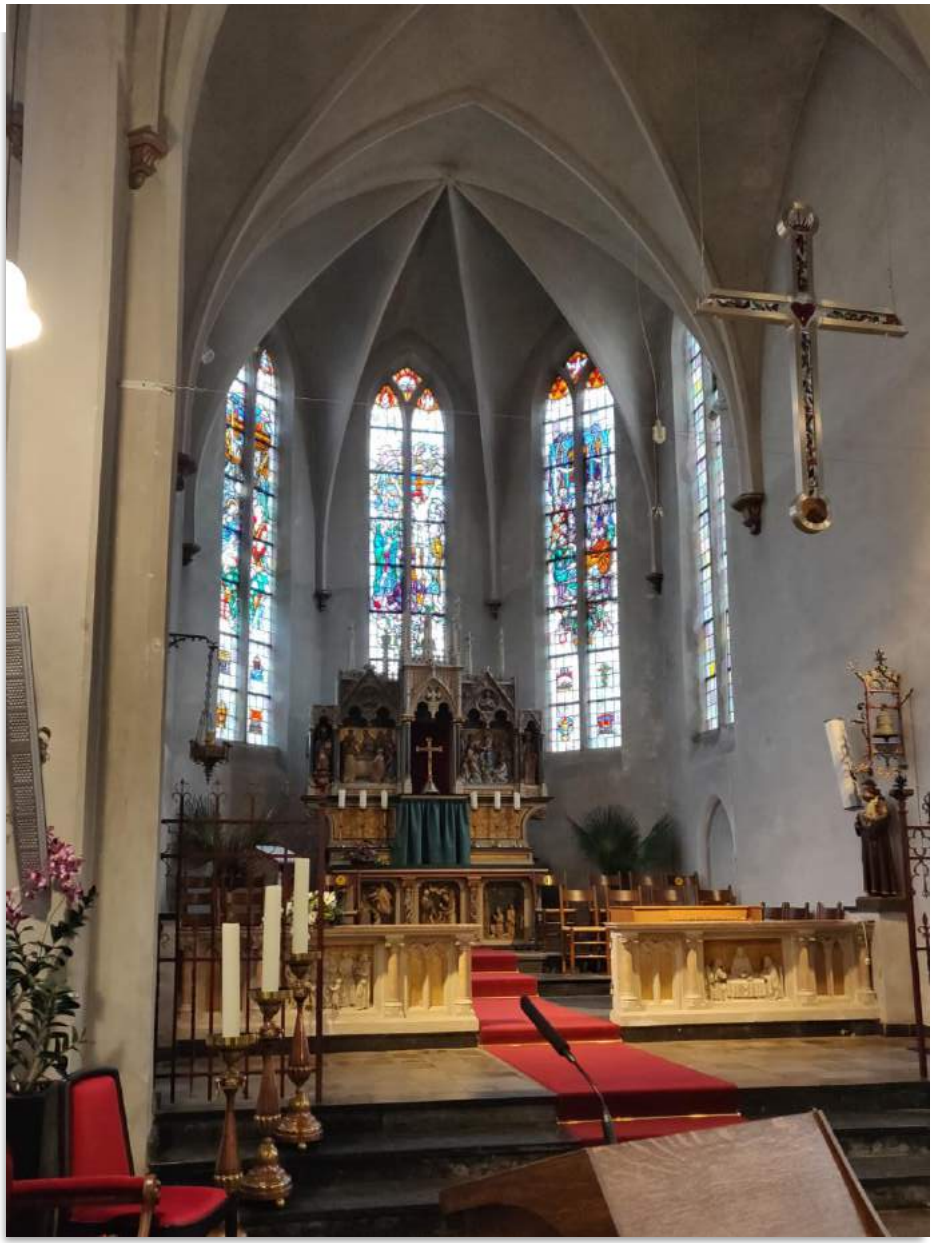

KERKENPASPOORT

Samen op Weg Kapel Duiven

nr.31

Rijksweg 56b, Duiven

PKN Duiven

1982

Protestants

Kerkdiensten + maatschappelijke functies

Nu religieus gebruik, afhankelijk van medegebruik

CATEGORIE B

Stand van zaken

De Samen op Weg Kapel is in eigendom van de PKN Duiven en wordt gebruikt voor allerlei activiteiten van de gemeente. Hierbij gaat het om religieuze activiteiten zoals diensten, samen muziek maken en stiltemomenten, maar de kerk wil juist ook mensen buiten de kerk een plek bieden. Daarom hebben ze o.a. op dinsdagen en donderdagen inloopochtenden, is er plek voor een kop koffie, een praatje, het zoeken van stilte etc. Verder zoekt de gemeente contact met jongeren door bijv. pubquizen en filmavonden te organiseren. Daarnaast wordt het gebouw gebruikt als uitgiftepunt van de voedselbank, komen vrouwen van allochtone afkomst komen op woensdagochtend samen met vrouwen van autochtone afkomst, staat er een weggeefkast en wordt het gebouw verhuurd voor o.a. yoga en diensten van de Gereformeerd Vrijgemaakte kerk. Tot slot leveren ze ook werkervaringsplekken aan de gemeente. Kortom het gebruik is op zondag religieus, doordeweeks met name maatschappelijk.

De PKN-gemeente heeft 1000 leden, waarvan zo'n 250 betrokken leden. De grootste groep leden is tussen de 20/60, maar er zijn ook zo'n 350 leden boven de 60. Er is er een terugloop geweest in leden, op dit moment wordt er door diverse nieuwe activiteiten ingezet om jongeren te trekken, eenzaamheid onder ouderen aan te pakken en maatschappelijk van betekenis te zijn. Dit trekt veel vrijwilligers (zo'n 100 actieve vrijwilligers) en geeft nieuwe energie. Daarnaast is er contact met de zes PKN-kerken in de regio (Westervoort, Lobith, Rijnwaarden, Zevenaar en Didam) over mogelijke samenwerking/fusie. Daarbij is de wens om in elke kern een plek voor vieringen te behouden.

Het huidige onderhoud wordt betaald op basis van de verhuurinkomsten, maar er wordt gewerkt aan een plan voor meer multifunctioneel gebruik en dus ook meer inkomsten.

KERKENPASPOORT

Samen op Weg Kapel Duiven

nr.31

Karakteristieke kwaliteiten:

- Geen monumentale status
- Architectuur: voorbeeld van een wederopbouwkapel met neoromaanse stijlelementen.
- Opzet: sobere afwerking met historische elementen en vrij indeelbaar vloeroppervlak.
- Ligging: centrale en goed toegankelijke ligging in Duiven, nabij de St. Remigius.
- Ensemble: de kapel vormt een ensemble met de latere bouwdelen.

Erfgoedwaarden

a. Gebouwwaarde

Deze kapel werd gebouwd in 1882 als schoolgebouw, op initiatief van hoofdonderwijzer P.M. Geubbels. Tien jaar later werd het gebouw in gebruik genomen als huiskapel van de naastliggende katholieke jongenskostschool 'Instituut Geubbels'. Vanwege ruimtegebrek werd de kapel ook gebruikt voor gymlessen. In 1943 sloot de kostschool en in 1946 kwam het pand in handen van de paters Oblaten en werd het onderdeel van de kloostergemeenschap Regina Pacis. De kapel werd verbouwd in wederopbouwarchitectuur met neoromaanse stijlelementen. De kapel bestaat uit een rechthoekige zaal met een houten kapconstructie, halfrond koor en baksteen wanden die aan de buitenzijde wit zijn geschilderd. Op het dak een bescheiden dakruiter met spits. Het interieur is sober afgewerkt met in het koor een muurschildering van Het Lam Gods. In 1983 werd op een houten balkon een orgel geplaatst van George Holdich uit 1850, afkomstig uit een Londense kerk. Het gebouw werd in 1990 aangekocht door de protestantse Samen op Weg-gemeente die er sinds 1972 diensten houdt.

b. Omgevingswaarde

De kapel heeft een vrije en centrale ligging in Duiven nabij de St. Remigiuskerk en naast het gemeentehuis en andere bebouwing. De kapel ligt een stuk terug ten opzichte van de weg die aan de noordzijde loopt. Tussen de kapel en de weg is een strook gras met wat hoge loofbomen die de kapel enigszins aan het zicht onttrekken. De bescheiden dakruiter is pas zichtbaar wanneer je de kerk nadert.

c. Gebruikswaarde

Geen bankenplan maar ca. 8 losse tafels met stoelen en een paar houten zetels staan in de kerkruimte. Nevenruimten zijn ingericht als huiskamer van de buurt. Parkeren kan in parkeervakken naast de kerk. Daarnaast is het gebouw rolstoeltoegankelijk en is er een rolstoeltoegankelijk invalidetoilet.

d. Toekomstwaarde

De kapel wordt al multifunctioneel ingezet. Naast religieuze activiteiten is het onder andere een plek van samenkomst voor de buurt. Het vloeroppervlak van de kapel is flexibel indeelbaar, wat multifunctioneel gebruik bevordert. De PKN-gemeente wil het gebouw echter nog meer multifunctioneel inzetten om extra inkomsten te genereren en beter in te kunnen spelen op de behoefte van de lokale gemeenschap.

Samen op Weg Kapel

Toekomstperspectief

De PKN-gemeente zou het gebouw meer multifunctioneel willen inzetten. Zo kunnen er extra inkomsten worden gegenereerd en kan er beter ingespeeld worden op de behoefte van de lokale gemeenschap.

Ze zien dat veel mensen naar Duiven zijn getrokken voor werk, maar inmiddels zelf ouder zijn en de kinderen het huis uit zijn. Deze groep mensen is niet geworteld in Duiven en eenzaamheid ligt op de loer. Ze willen hierop inspelen door diverse activiteiten te organiseren. Daarbij gaat het nadrukkelijk niet alleen om gemeenteleden, ze willen graag dat deze kapel een buurthuisfunctie krijgt. In deze buurt is geen ander dorpshuis en gezien de leeftijd van de mensen in de buurt zou dit volgens de kerkelijke gemeente wel wenselijk zijn.

Studenten van de Jan des Bouvrie Academie hebben hiervoor een plan gemaakt. In het plan is er o.a. ruimte voor een keuken waardoor er maaltijden kunnen worden bereid en er samen kan worden gegeten. Daarnaast willen ze graag een glazen aanbouw en daar een koffieruimte van maken. Deze koffieruimte biedt ruimte voor ontmoeting, werkervaringsplekken, een rustpunt voor fietsers etc. In het nieuwe plan zouden ze ook graag werkplekken maken voor bijv. vluchtelingenwerk.
De gemeente heeft een tijd een pop-up winkel gehad, waar ontmoeting centraal stond. Dit was een groot succes (veel mensen kwamen langs, veel vrijwilligers), en daarom zouden ze graag permanent een dergelijke ruimte willen. Ze zoeken op dit moment contact met fondsen, de Leefbaarheidsalliantie Gelderland denkt hierover mee.

Behoefte

- Informatie over welke fondsen er allemaal zijn en hoe zo'n aanvraag werkt
- Advies over multifunctioneel inrichten gebouw
- Hebben zelf al voldoende netwerk met verschillende kerken en gemeente + welzijn, dus daar is geen behoefte aan.

SPECTRUM
partner met elan.

KERKENPASPOORT

St. Werenfriduskerk Westervoort

nr.32

Dorpsstraat 109 Westervoort

St. Willibrordus parochie

1913

RKK

De kerk gaat sluiten.

De kerk verliest functie en wordt herbestemd.

CATEGORIE C

Stand van zaken

Door de teruglopende kerkbezoeken heeft het bestuur van de RK Parochie St. Willibrordus besloten om de kerk te sluiten. Per 1 januari 2021 vinden er geen vieringen meer plaats in deze kerk. Het in stand houden en onderhouden van deze kerklocatie kan de parochie zich niet meer veroorloven. Een werkgroep is namens de locatieraad aan het onderzoeken welke nieuwe bestemming de kerk kan krijgen. De voorkeur gaat uit naar een bestemming waarbij er ruimte beschikbaar blijft voor de lokale geloofsgemeenschap.

Bij het zoeken naar een nieuwe bestemming van de kerk wil de parochie rekening houden met het Katholieke erfgoed, leefbaarheid en gemeenschapsopbouw. Nieuw gebruik moet respectvol zijn naar huidige gebruik. De werkgroep streeft naar een maatschappelijke invulling van het kerkgebouw waarbij functies elkaar versterken. Bij verkoop van het gebouw moet de exploitatie voor 10 jaar gewaarborgd zijn.

Toekomstperspectief

De parochie geeft aan dat het de voorkeur heeft het kerkgebouw te willen ‘teruggeven’ aan de dorpsgemeenschap. Ze willen het rooms katholieke erfgoed in stand houden: zowel het Rooms katholieke gedachtegoed als het gebouw zelf.

Hoe maatschappelijker de nieuwe functie, hoe goedkoper het gebouw kan worden overgedragen. De lokale geloofsgemeenschap is in eerste instantie in de lead als het gaat om de invulling van de nieuwe bestemming. De parochie neemt als eigenaar uiteindelijk de beslissing rondom herbestemming.

Aan de kerk zit een aanbouw genaamd ‘de Herberg’. Hierin zit het inloophuis gevestigd. Naast de kerk ligt nog een begraafplaats en een dokterspraktijk. Tegenover de kerk ligt het gebouw ‘het Trefcentrum’. Dit gebouw is in eigendom van de st Willibrordus parochie.

Erfgoed

Het kerkgebouw heeft een karakteristieke waarde volgens het bestemmingsplan.

SPECTRUM
partner met elan.

KERKENPASPOORT

Werenfriedkerk Westervoort

nr.33

Dorpsstraat 61 Westervoort

Protestantse kerk

1150

PKN

Kerkdiensten

Religieus gebruik

CATEGORIE A

Stand van zaken

De Werenfriedkerk is een rijksmonument. De kerkgangers zijn op leeftijd. Er komt nauwelijks tot geen (jonge) aanwas. De vraag is of er over 10 jaar nog kerkgangers zijn. Door de afname in kerkgangers zullen er over 10 jaar in ieder geval op een andere manier inkomsten gegeneerd moeten worden voor het kerkgebouw. Of dit over 5 jaar ook zo is, is nog onduidelijk.

Zowel in de kerk als in het naastgelegen Paalmanhuis is ruimte voor medegebruik/ verhuur. De financiële situatie van de kerk is vooralsnog goed genoeg om een predikant te bekostigen. Voor het planmatige onderhoud van het kerkgebouw zijn subsidies van derden noodzakelijk. Het beleid is erop gericht om ruimten meer ter beschikking te gaan stellen voor sociale/maatschappelijke voorzieningen.

Naast de kerkelijke vieringen lijkt het kerkgebouw een passende plek voor bezinning, zingeving en rituelen (los van geloof). Daarnaast is de kerk aan het onderzoeken op welke manier ze meer kunnen betekenen voor de inwoners van Westervoort.

Huidig nevengebruik Paalmanhuis: bloedbank, kaartclub, ‘t Zoldertje voor jongeren.

De Stichting Vrienden van de Werenfriedkerk organiseert minimaal 4 x per jaar geldgenererende activiteiten, zoals muziek- en kooruitvoeringen. Deze komen ten gunste van het onderhoud van de kerk.

Er is regionaal overleg met protestantse geloofsgemeenschappen in de Liemers. Hierbij is een intentieverklaring getekend dat men graag wil samenwerken. Daar wordt ook als punt op de horizon gezet: waar wil men over 5 jaar staan?

Toekomstperspectief

De uitdaging is om verbinding te blijven houden met de inwoners van Westervoort en om genoeg vrijwilligers te vinden. Hierdoor kan het kerkgebouw blijven bestaan voor een sociale functie. Er is momenteel geen verhuurbeleid aanwezig waardoor er soms verwarring ontstaat over een binnenkomende vraag.